

Rebekka Kristoffersen

Når politiet og barneverntjenesten arbeider sammen om voldssaker

En kvalitativ studie av barnevernkonsulenters opplevelser av
barneverntjenestens arbeid etter tilrettelagt avhør av barnet

Sammendrag

Denne masteroppgaven fyller et kunnskapshull i rapporten fra NKVTS (2017) om samarbeidet mellom barnevernet og politiet i voldssaker. Kunnskapshullet gjelder samarbeidet *etter* tilrettelagt avhør av barnet og det belyses via personlige semi-strukturerte intervjuer med syv barnevernkonsulenter. Barneverntjenesten og politiet er to instanser som sammen, og på hver sin måte, er sentrale i arbeidet med vold i nære relasjoner. Formålet for oppgaven er derfor å belyse ut fra barnevernkonsulentenes opplevelser, hvordan politiets involvering i barnevernssaken enten hemmer eller fremmer barneverntjenestens arbeid i å ivareta prinsippet om barnets beste.

Gjennom semi-strukturerte intervjuer med barnevernkonsulenter, analyserte jeg frem temaer som viser til ulike perioder etter et tilrettelagt avhør. Disse var gjenforening og resultatet av politietterforskningen. Barnevernkonsulentenes opplevelser handler hovedsakelig om barneverntjenestens dobbeltmandat, der politiet kan forsterke barneverntjenestens rolle som enten hjelper eller kontrollør. Ved bruk av rolleteori viser jeg hvordan utfordringene handler om ulike rollekonflikter, og hvordan politiet og barneverntjenesten i praksis kan arbeide som komplementære roller for å unngå en rollekonflikt.

Gjenforening betegner den situasjonen der barnet blir gjenforent med sine omsorgspersoner etter et tilrettelagt avhør, og er en situasjon som ikke tidligere har blitt forsket på.

Barnevernkonsulentene forteller at gjenforening er en helt sentral del av de utfordringer de møter på i samarbeidet med politiet. I følge barnevernkonsulentene kan det være vanskelig for familien å skille mellom barneverntjenesten og politiet når barneverntjenesten blir såpass involvert i politiets etterforskningsarbeid. I tillegg fortelles det om samarbeidsvansker mellom barneverntjenesten og politiet knyttet til barnevernkonsulentenes opplevelse av manglende respekt for barneverntjenestens arbeidstid, og barnevernkonsulentene etterlyser derfor en formell rutine ved gjenforening. De ulike resultatene av politietterforskningen handler om de utfordringer som barneverntjenesten kan stå i når straffesaken enten tar for lang tid eller henlegges, og påvirkningen det har på relasjonen mellom barnevernkonsulenten og familien. En barnevernkonsulent forteller om en situasjon der en straffesak kom to år etter anmeldelsen, og ga videre (store) implikasjoner på barneverntjenestens arbeid. Et ønske fra barnevernkonsulentene er derfor større bruk av alternative konsekvenser til fengselsstraff.

Abstract

This thesis aims to fill a knowledge gap in the report from NKVTS (2017) concerning the cooperation between child welfare services and the police in cases regarding violence against children after the judicial interview. This thesis studies seven child welfare workers experiences of their own work after the police have completed the judicial interviews with the children. Child welfare services and the police are two agencies that both together, and on their own, are important when dealing with violence against children. The purpose of this thesis is to show how the police involvement can inhibit or promote what is considered to be in the best interest of the child from the child welfare workers point of view.

To describe different periods after the judicial interview with the child, and lay the ground for analyses, I used a theme-based approach to the transcriptions of the semi-structured interviews with the child welfare workers. I called these theme-based periods “the reunion” and “the result of the police investigation”. The child welfare workers experiences were also mainly about their dual role, where the police could either re-inforce the child welfare workers help role or control role. By using role theory, I illustrated the challenges due to the different roles within the agencies (role conflict) and how the police and the child welfare services could work together in order to avoid role conflicts (complementary role).

The reunion showcases the situation where the child reunites with its caregiver(s) after a judicial interview, and is a situation that has not occurred in earlier research. According to the child welfare workers, the reunion is singled out as a main example of a challenge in the cooperation with the police. They say that it can be difficult for the parents to separate the child welfare services and the police when the child welfare worker gets too involved in the investigation. The child welfare workers also experience lack of respect for their work hours from the police. The different outcomes of an investigation shows the challenges when the criminal case takes too long, or the police report gets dropped. A child welfare worker tells a story where it took the police two years before they decided to charge the caregiver, which gave big implications for her work maintaining what was in the best interest of the child at the time. The child welfare workers wish for the police to use “alternative consequences” instead of prison when these challenges occur.

Oslo Metropolitan University, Faculty of Social Science
Oslo 2018

Forord

Å skrive en masteroppgave har vært svært krevende, og jeg har mange å takke for fantastisk støtte underveis. Først og fremst vil jeg takke veilederen min, Simon Innvær, som fra dag én har forstått hva jeg ønsket å få frem gjennom oppgaven. Du har møtt meg på mine minst motiverte dager, men jeg gikk alltid ut av kontoret ditt inspirert og motivert. En ekstra stor takk til de fantastiske barnevernkonsulentene som sa seg villige til å bli intervjuet, og tok seg tid til det i en hektisk hverdag. Jeg lærte så utrolig mye av samtalene jeg hadde med hver enkelt av dere, og fikk nok en gang bekreftet at det er noen fantastiske flinke folk som arbeider i barneverntjenesten! Jeg vil også takke Marita, som har vært tilgjengelig for alle mine spørsmål og den hjelpen du har gitt meg. Jeg tror ikke du vet hvor betryggende det har vært for meg å ha deg underveis i denne prosessen.

Tusen takk til mine kjære kollokviejenter under hele masterstudiet: Juweria, Leya og Iselin. Tre nydelige jenter som på hver sin måte inspirerer meg både faglig, men også personlig. Det er trist at vi ikke lenger skal studere sammen. Jeg vil også takke min gode venninne Rikke som tok seg tid til å korrekturlese oppgaven, og takk til min tvillingsøster Cecilie, som har lest gjennom alle mine oppgaver, og til slutt denne. Du har vært den personen som har måtte vitne til alle mine frustrasjoner underveis, der jeg til tider bare ville gi opp. Det fikk jeg ikke lov til av deg, og det er jeg utrolig glad for nå! En takk til mamma og pappa også, som alltid hadde dørene åpne slik at jeg kunne koble av ved å spise middag og se på fotball.

Oslo, Mai 2018
Rebekka Kristoffersen

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	II
Abstract	III
Forord	IV
1. Innledning	1
1.1 Kunnskapsinteresse	1
1.2 Problemstilling og avgrensninger	2
1.3 Oppgavens oppbygning	3
2. Tidligere forskning	5
2.1 Svikt mot barn av tjenesteapparatet	6
2.2 Barneverntjenestens håndtering i saker med vold i nære relasjoner	7
2.3 Samarbeid mellom barnevern og politi	8
2.4 Relevans for masteroppgaven	9
3. Barneverntjenesten og politiets ansvar i arbeidet med vold i nære relasjoner	11
3.1 Vold i nære relasjoner	11
3.2 Barneverntjenestens samfunnsmandat	11
3.2.1 Barnevernlovens viktigste prinsipper	12
3.3 Politiets samfunnsmandat	14
3.3.1 Statens barnehus	16
3.3.2 Legalstrategi	17
4. Teori	18
4.1 Samarbeidsteori	18
4.2 Rolleteori	20
4.2.1 Rolle, forventning og norm	21
4.2.2 Rollekonflikt	21
4.2.3 Komplementære roller	22
5. Metode	23
5.1 Kvalitativ metode	23
5.2 Det kvalitative forskningsintervju	23
5.2.1 Utvalg og rekruttering	24
5.2.2 Utforming av intervjuguide	25
5.2.3 Gjennomføring av intervju	26
5.2.4 Transkribering	28
5.2.5 Analysemetode	29
5.3 Validitet, reliabilitet og generalisering	35
5.4 Etske betraktninger	38
6. Resultat og diskusjon	39
6.1 Innledning	39
6.1.1 Variasjoner og likheter i utvalgets fortellinger	39
6.2 Dobbeltmandatet	40
6.2.1 Faktorer som hemmer barneverntjenestens arbeid i å ivareta barnets beste	41
6.2.2 Faktorer som fremmer barneverntjenestens arbeid i å ivareta barnets beste	42
6.3 Gjenforening	43

6.3.1 Gjenforening som en del av politiets etterforskning	43
6.3.2 Å arbeide utover egen arbeidstid	46
6.4 <i>Resultatet av politietterforskningen</i>	49
6.4.1 Innledning	49
6.4.2 Straffedommens påvirkning på barneverntjenestens arbeid	50
6.4.3 Bruk av alternative konsekvenser	60
6.4.4 Når de fleste saker henlegges	62
7. Avslutning	65
8. Litteraturliste	70
9. Vedlegg	73
9.1 <i>Intervjuguide</i>	73
9.2 <i>Informasjonsskriv</i>	74
9.3 <i>Godkjenning av NSD</i>	76

1. Innledning

1.1 Kunnskapsinteresse

Norge har et samfunnsmessig ansvar å ivareta barn som lever med vold, og har et bredt tjeneste- og hjelpeapparat som har sin oppgave i å hjelpe disse barna. Barn i Norge har i tillegg rett til å leve et liv uten vold etter blant annet barneloven § 30 og barnekonvensjonen artikkel 19. Ofte er det slik at voldssaker er så komplekse at det ikke kun er én instans som skal sørge for at barnet og familien får den nødvendige hjelpen de trenger og har rett på. Ulike instanser vil i tillegg innebære ulike forståelsesmåter, arbeidsmetoder og holdninger. Når da flere instanser har sin oppgave i å hjelpe barnet, så er det helt grunnleggende at instansene samarbeider og har en samordning som resulterer i at barnet ikke ”lider nød” av det faktum at det norske tjeneste- og hjelpeapparatet er delt inn i forskjellige instanser.

Vold mot barn er ikke kun omsorgssvikt. Det er også en kriminell handling med strafferettslige konsekvenser. Kriminelle personer og kriminelle handlinger er politiet sitt hovedfokus, mens barneverntjenesten fokuserer på offeret som trenger beskyttelse. Politi og barnevern forholder seg til ulike lovverk og har ulike måter å forholde seg til en situasjon på. De kan ha forskjellige, og i noen tilfeller, motstridende målsettinger i sitt arbeid. Begge instanser arbeider for at volden skal opphøre, men mens barneverntjenesten også har som mål å bedre eller opparbeide en relasjon mellom omsorgsperson og barnet, så kan det tenkes at politiet på sin side jobber for en domfellelse og fengselsstraff av den kriminelle. Samme person er derfor en omsorgsperson og en kriminell, men det er likevel ikke å se bort i fra at det skjer en overlapp mellom instansene når barn og unge utsettes for vold og overgrep (Kjær og Mossige 2008, 37).

Som praksisstudent i barneverntjenesten var jeg plassert i en avdeling som hadde sin primære oppgave å gjennomføre undersøkelsessaker der bekymringen handlet om vold mot barn i alderen 0-12 år. I den barneverntjenesten jeg var plassert i, gjennomførte de en skjønnsmessig vurdering om saken skulle underrettes (”anmeldes”) til politiet, på bakgrunn av barnevernfaglige vurderinger i henhold til det enkelte barn og barnets omsorgssituasjon. Jeg ble deretter kjent med at enkelte andre barneverntjenester hadde som metode å underrette politiet automatisk om bekymringen handlet om vold. Hvorfor var det ikke én måte å gjøre dette på? Den ulike praksisen i ulike barneverntjenester gjorde at jeg ble interessert i

samarbeidet mellom barneverntjenesten og politiet i saker der barn lever med vold, og ble mer nysgjerrig på forholdet mellom barnevernssak og barnevernfaglige vurderinger, og straffesak og juridiske betingelser. Hvordan arbeider barnevern og politi sammen når barnets situasjon betegnes som en barnevernssak og straffesak? Hvordan blir barneverntjenestens rolle og arbeid påvirket av politiets involvering i saken?

1.2 Problemstilling og avgrensninger

På bakgrunn av kunnskapsinteressen for temaet, sammen med tidligere forskning som senere skal presenteres, ble det formulert en problemstilling for oppgaven. Problemstillingen er:

Hvordan opplever barnevernkonsulenter arbeidet sitt i tiden etter et tilrettelagt avhør av barnet?

Problemstillingen har som formål å belyse en periode som er lite spesifikt fokusert på i tidligere forskning. At det handler om perioden etter et tilrettelagt avhør, vil si at det handler om de situasjoner der politiet *har* blitt kontaktet og involvert i barnevernssaken. I denne oppgaven vises det til når det er barneverntjenesten selv som har anmeldt til politiet. Opplevelsen av ”arbeidet sitt” vil derfor også implisitt handle om et *samarbeid* med politi der barnevernfaglige vurderinger og en juridisk tenkemåte og betingelser møtes. I likhet med en forskningsrapport jeg skal presentere senere, så er det ikke snakk om anmeldelse i straffeprosessuell forstand, men en underretning om et (mulig) straffbart forhold (Kjær & Mossige, 2008, s. 38). Begrepet anmeldelse vil likevel bli brukt fordi barnevernkonsulentene selv bruker det i dagligtalen.

Problemstillingen er av empirisk karakter som la grunnlag for å ha en utforskende tilnærming. Oppgavens formål var derfor å ta utgangspunkt i hva barnevernkonsulentene *selv* var opptatt av i forbindelse med perioden etter tilrettelagt avhør av barnet. På grunn av problemstillingens formulering er det kun barnevernkonsulentenes opplevelser som er det empiriske materialet for oppgaven, og vil bli nærmere begrunnet for i metodekapittelet om utvalget. De opplevelser, erfaringer og tanker som blir presentert er derfor utelukkende fra barnevernkonsulentenes egne perspektiv, og ikke fra for eksempel politiet eller familien selv. *Barnevernkonsulenten* viser til saksbehandlere i den kommunale barneverntjeneste.

Jeg hadde som ønske å avgrense oppgavens fokus på voldssaker til å kun gjelde (mild) fysisk vold der det var barnet selv som hadde fortalt om volden, men det var vanskelig å la seg gjøre ut ifra informantenes fortellinger. Oppgaven er likevel avgrenset i den grad at det ikke handler om situasjoner der primærproblematikken var psykisk vold (selv om det naturligvis går i hverandre) eller seksuelle overgrep. I oppgavens presentasjon av resultat og diskusjon vil det være klart hva slags type vold det er snakk om, spesielt i forbindelse med alvorlig grov vold som blant annet legger grunnlag for omsorgsovertakelse etter barnevernloven § 4-12.

1.3 Oppgavens oppbygning

Oppgaven er delt inn i syv kapitler. Det første kapitlet er innledningen til oppgaven der interesse for temaet og problemstillingen for oppgaven blir presentert. Kapittel to er en forlengelse av innledningen og bakgrunnen for oppgaven, der jeg presenterer tidligere forskning på feltet. Tidligere forskning utgjør kunnskapsbasen for denne oppgaven, men har også bidratt til å kaste lys på hvor det kan befinne seg et kunnskapshull, da jeg så at jeg innenfor rammen av en masteroppgave kunne fylle et kunnskapshull som ble etterspurt i eksisterende forskning.

I kapittel tre gjør jeg rede for barneverntjenesten og politiets samfunnsmandat som gir innholdet i de roller de har i bekjempelsen av familievold. Ved redegjørelsen viser jeg hvordan barneverntjenesten og politiet kan ha ulike, og i noen tilfeller, motstridende målsettinger som kan være en utfordring for samarbeidet. I tillegg presenterer jeg kort Statens barnehus som det fysiske stedet der barneverntjenesten og politiet møtes i den enkelte sak. Grunnen til at jeg kaller samfunnsmandatet deres for roller, er fordi oppgavens teoretiske perspektiv er rolleteori. Det teoretiske perspektivet for oppgaven utgjør kapittel fire. I tillegg til rolleteori blir også samarbeidsteori presentert. Jeg valgte å bruke rolleteori og samarbeidsteori for å analysere det empiriske materialet som ble produsert, da det er med på å belyse hvilke (samarbeids)konflikter som empirisk finnes, sett ut ifra barnevernkonsulentenes perspektiv. Det belyser også hva som kan gjøres for å bygge komplementære roller istedenfor at de risikerer å stå i en rollekonflikt. De fire første kapitlene legger grunnlaget for hvordan jeg har sett på, og analysert, det empiriske materialet som er blitt produsert i denne oppgaven.

Hvordan det empiriske materialet har blitt produsert blir forklart i kapittel fem, som handler om hvilken vitenskapelig metode som ble brukt for å kunne belyse problemstillingen om

barnevernkonsulentenes opplevelser. For å belyse barnevernkonsulentenes opplevelser ble det gjennomført semistrukturerte intervju med syv barnevernkonsulenter. Gjennom en tematisk tilnærming til det transkriberte materialet, ble det i tre trinn analysert frem forskjellige temaer som viste til ulike perioder etter et tilrettelagt avhør. Fokuset var på hva barnevernkonsulentene selv sa under intervjuet, og slik få frem deres opplevelser i historien til det endelige prosjektet. Refleksjonen og synliggjøring av disse analysetrinnene er en sentral del av oppgavens validitetsvurdering, som videre er delt inn i syv stadier. Gyldigheten av analysetrinnene vises til enkelte av stadiene, men validitetsvurderingen viser i tillegg til gyldigheten av selve intervjusituasjonen og transkriberingen.

Oppgavens kjerne, kapittel seks, har jeg kalt for ”resultat og diskusjon” og vil være en presentasjon og diskusjon av oppgavens funn i lys av tidligere forskning, barneverntjenesten og politiets samfunnsmandat og teoretisk perspektiv. Gjennom analyseprosessen som blir beskrevet i kapittel fem, ble det analysert frem tre temaer: Dobbeltmandatet, gjenforening og resultatet av politietterforskningen. De tre temaene vil bli presentert i den rekkefølgen. Temaene følger hverandre i en tidsrekkefølge i lys av en barnevernssak. Dobbeltmandatet betegner strengt tatt ikke en spesifikk situasjon, men vil bli presentert først fordi analysen av gjenforening og resultat av politietterforskning handler blant annet *om* dobbeltmandatet. Gjenforening betegner situasjonen (rett) etter det tilrettelagte avhør av barnet, mens *resultatet* av politietterforskningen skjer senere og er derfor det siste temaet som blir presentert.

I all hovedsak handler kapittel seks om hvordan barneverntjenesten og politiet enten går godt sammen ved å bidra til barneverntjenestens arbeid i å ivareta barnets beste, eller måter de ikke går godt sammen ved at politiets arbeid vanskeliggjør barneverntjenestens arbeid i å ivareta barnets beste. I analysen betegnes disse situasjoner som komplementære roller eller rollekonflikter. Rolleteori kan hjelpe barneverntjenesten og politiet til å løse de utfordringene som oppstår, ved å finne normer som gjør at de i praksis kan arbeide mer komplementært.

Til slutt i denne oppgaven vil jeg i kapittel syv ha en oppsummerende og avsluttende diskusjon av oppgavens funn. Samtidig vil jeg forklare hvorfor det hadde vært interessant å få belyst politiets og familiens perspektiv på de opplevelser barnevernkonsulentene forteller om. I denne delen av oppgaven vil jeg begrunne hvorfor gjenforening er verdt å forske videre på, og gi forslag til hvordan man i praksis kan utvikle arbeidet for å sikre at barnets beste blir ivaretatt. Forslagene er på bakgrunn av barnevernkonsulentenes egne fortellinger, men også

på bakgrunn av hvordan analysen omkring komplementære roller viser hvordan enkelte rollekonflikter kan unngås, og derfor være en måte barneverntjenesten og politiet kan arbeide *sammen* i å sikre at barnets beste bli ivaretatt.

2. Tidligere forskning

Tidligere forskning på barnevernfeltet viser at barneverntjenestens samarbeid med politi kan være utfordrende, men flere forskningsrapporter påpeker også at samarbeidet er bedre nå enn tidligere (Vorland og Skjørten, 2017). I Prop. 12 S (2017-2021) påpekes det at virksomheter som blant annet skal følge opp voldsutsatte og voldsutøvere ofte mangler gode og formaliserte rutiner for samarbeidet. I mange saker der personer har blitt utsatt for vold og overgrep, har det i ettertid blitt påpekt mangler i samarbeidet og kommunikasjonen mellom tjenester (Barne- og likestillingsdepartementet, 2016, s. 20). Det er i følge Barne- og likestillingsdepartementet et behov for mer kunnskap om hva som hindrer en god samhandling mellom tjenester i slike saker, og det er også behov for å styrke samarbeidskompetansen i virksomhetene. Jeg vil derfor vise til ulike forskningsbaserte rapporter som alle tar for seg tverretattlig samarbeid, og som vil utgjøre kunnskapsbasen for denne masteroppgaven.

I de siste årene har det blitt gjort mye forskning omkring samarbeid mellom tjenester i voldssaker, med både et overordnet perspektiv på hele tjeneste- og hjelpeapparatet, men også forskning som direkte retter seg mot barneverntjenesten og politi. Når det gjelder forskning på et litt mer overordnet perspektiv forholder masteroppgaven seg til en rapport publisert av velferdsinstituttet NOVA (Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring) fra 2017 som heter ”Kunnskapsoppsummering - vold mot barn og systemsvikt” og en offentlig utredning (NOU) fra 2017 som heter ”Svikt og svik – gjennomgang av saker hvor barn har vært utsatt for vold, seksuelle overgrep og omsorgssvikt”. Når det gjelder forskning som er mer direkte rettet mot barneverntjenesten, har forskere fra NOVA i 2008 skrevet en rapport om barneverntjenestens håndtering av saker med vold i nære relasjoner. Forskningsinstituttet NKVTS (Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress) har forsket på samarbeidet mellom barnevern og politi, og publiserte en rapport som heter ”Barn i krise” i 2017.

Det er de to sistnevnte rapportene som er spesielt relevant for denne masteroppgaven, da de tar for seg det spesifikke samarbeidet mellom barneverntjenesten og politi i voldssaker. I

tillegg vil denne masteroppgaven bruke lik forskningsmetode (semistrukturerte intervjuer). Jeg vil likevel presentere de rapportene med et overordnet blikk på hele tjenesteapparatet for å vise hva det er av kunnskap om samarbeid i feltet allerede, og slik vise til hvor denne masteroppgaven vil bidra til å gi ytterligere kunnskap om hva som kan hindre en god samhandling mellom instansene.

2.1 Svikt mot barn av tjenesteapparatet

I 2017 publiserte NOVA en rapport som handlet om svikt i systemet hos tjenesteapparatet mot barn som har vært utsatt for grov vold, seksuelle overgrep eller alvorlig omsorgssvikt. Rapporten hadde til hensikt å avdekke hvorvidt, og i hvilken grad, og på hvilken måte det har forekommet svikt i det offentlige tjenesteapparatets håndtering av voldssaker (systemsvikt). Systemsvikt blir definert som ”manglende eller mangelfull samhandling eller kommunikasjon mellom tjenester, mangelfullt regelverk, svak forståelse av eksisterende regelverk, manglende kunnskap, organisasjonskultur, at essensielle tjenester eller samordningsmekanismer er fraværende, eller andre forhold” (Backe-Hansen, Smette & Vislie, 2017, s. 15).

For å finne ut av om det hadde forekommet svikt utarbeidet forskerne en kunnskapsoversikt basert på tidligere forskning og hva slags kunnskap man har om temaet, og eventuelt hvor det er kunnskapshull. I tillegg ble det samme år publisert en NOU som hadde det samme interesseområdet (svikt og utfordringer i samarbeidet mellom tjenester), som er en saksgjennomgang hvor barn har vært utsatt for vold, seksuelle overgrep og omsorgssvikt.

Både rapporten og utredningen konkluderer med ulike former for systemsvikt. Disse er blant annet manglende eller mangelfull samhandling/kommunikasjon mellom tjenester, og manglende kunnskap og kompetanse i tjenestene. Manglende samarbeid og samhandling mellom tjenester har ført til at viktig og nødvendig informasjon har gått tapt, og at barn ikke har fått den hjelpen de har hatt behov for tidlig nok eller i det hele tatt. De kommer frem til at til tross for mange gode eksempler på samarbeid er det fortsatt mange utfordringer. Dette kan blant annet handle om ulike profesjonskulturer, lite kunnskap om hverandre, urealistiske forventninger, uenighet om mål, begrensede tilbakemeldinger og uoversiktlige og manglende rutiner (NOU:12, 2017, 02).

I rapporten fra NOVA påpekes det at det er forståelig at hver sektor vil fokusere på sitt ansvarsområde, men rapporten stiller et viktig (kritisk) spørsmål når flere instanser skal arbeide sammen:

”Er det for eksempel slik at tap av tid og forsinkelser blir en viktig faktor uansett, i den forstand at den enkelte personens arbeidsbelastning eller for rigide regler for å fatte beslutninger, *til sammen blir en sviktfaktor* når for mange personer og instanser er inne i bildet? Kanskje ville ikke dette vært en faktor hvis bare en person eller en tjeneste var inne i bildet, men det blir det i et sektorisert system med mange aktører og hierarkier” (Backe-Hansen, Smette & Vislie 2017, s. 122).

2.2 Barneverntjenestens håndtering i saker med vold i nære relasjoner

I en rapport fra NOVA (2008) som handler om barneverntjenestens håndtering i saker med vold i nære relasjoner, tar blant annet Aud-Keila B. Kjær og Svein Mossige opp temaet når barneverntjenesten må forholde seg til straffeloven. Hovedproblemstillingen i rapporten handler om hva barnevernet selv forstår som god praksis i saker med vold i nære relasjoner. Som metode valgte de å la saksbehandlere i barneverntjenesten velge ut saker som de selv anså som ”god praksis”, for så å intervju saksbehandlere om disse sakene. Rapporten konkluderer med at god praksis fordrer et samarbeid med andre instanser, og særlig må barneverntjenesten forholde seg til politiet og til straffeloven i slike saker. Samarbeid med politiet gir i mange saker barneverntjenesten den nødvendige autoritet for å kunne gjennomføre arbeidet sitt. God praksis innebærer å være tydelig på at et tiltak fra barneverntjenesten ikke er en erstatning for en eventuell dom i saken (Dahle & Hennem, 2008, s. 9).

Videre innebærer god praksis å kunne vurdere når barneverntjenesten må ta hensyn til faglige vurderinger eller gi avkall på dem i møte med påtalemyndigheter. I noen saker vil for eksempel terapeutiske hensyn veie tyngre enn en underretning om et straffbart eller mulig straffbart forhold (Dahle & Hennem, 2008, s. 9). Når barneverntjenesten skal ta stilling til om en sak skal underrettes politiet, vil en vurdering av risiko og handlingens alvorlighetsgrad være i tråd med den juridiske og barnevernsfaglige tenkemåten. En annen relevant faglig vurdering kan være at en politianmeldelse vil være et uttrykk for at mistanken eller overgrepet tas alvorlig, og at dette kan oppleves som en støtte til det enkelte barn. Et motsatt perspektiv

kan være å se på et eventuelt skadepotensial knyttet til selve anmeldelsen, med tanke på om hvilke konsekvenser det kan gi om saken blir henlagt, eller om det går utover arbeidet med relasjonen mellom f.eks. mor og datter (Kjær og Mossige, 2008, s. 42).

2.3 Samarbeid mellom barnevern og politi

I 2017 publiserte Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) en rapport som heter ”Barn i krise: samarbeidet mellom barnevern og politi”. Rapporten inneholder to delprosjekter, der første del handler om akutte kriser der samarbeidet mellom barnevernsvakta og operative tjenester i politiet blir sentralt. Andre del handler om ulike etaters roller og ansvar når saken rettslig etterforskes og barneverntjenesten skal undersøke barnets omsorgssituasjon. Problemstilling knyttet til den andre delen av rapporten var om hvilke saker, og på hvilket tidspunkt i saksprosessen, barneverntjenestene skal kontakte politiet for å drøfte eller inngi anmeldelse, og implikasjoner av barnevernets håndtering av enkeltsaker for politiets etterforskningsarbeid (Vorland & Skjørten, 2017, s. 11-12). For å finne ut av dette ble det brukt semistrukturerte intervjuer med saksbehandlere i barneverntjenesten og politi for å snakke om deres erfaringer rundt samarbeidet.

Rapporten kommer frem til at informantene fra barneverntjenesten har lettere for å kontakte politiet og listen for å anmelde er relativt lav for de fleste, men at barnets beste må likevel veie opp mot konsekvensene av å innlede en straffesak (Vorland & Skjørten, 2017, s. 12). Flere av informantene fra politiet etterlyser klarere rammer og rutiner for påse at flere aktuelle familievoldssaker melder til politiet fra barnevernets side, da de ønsker en ”hånd på rattet” selv om det ikke resulterer i en formell anmeldelse. Dette er i likhet med Prop. S 12, som etterlyser gode og formaliserte rutiner rundt samarbeid. Når det gjelder barnevernets håndtering av enkeltsaker for politiets etterforskningsarbeid, fremkommer det at de aller fleste politiinformanter synes det er god flyt mellom de to etatene, men at kjennskap til hverandres arbeid og mandat er viktig for å bedre dialog og samarbeid (Vorland & Skjørten, 2017, s. 13).

Det er spesielt interessant at siste del av denne rapporten bare tar for seg saksprosessen frem til barnet formelt avhøres av politiet i Statens Barnehus (tilrettelagt avhør av barn). Perioden som ikke blir belyst er samarbeidet mellom barneverntjenesten og politiet i tiden *etter* avhør, noe som er hovedansvarlig til denne masteroppgaven. I rapporten til NKVTS står det:

”Etter tilrettelagt avhør er foretatt, er imidlertid kontakten mellom de to profesjonene langt mindre, og arbeidet i denne senere fasen saksprosessen synes å foregå i to parallelle løp. Ansatte ved barneverntjenesten formidler at familier som er under etterforskning opplever denne tiden som å befinne seg i et ”vakuum” hvor det blir barnevernets oppgave å ivareta dem i tiden frem til domfellelse. Dette kan ofte være et stort og krevende arbeid. Saksbehandlere i barnevernet formidler at de i liten grad har kontakt med politiet i denne tiden og at de sjelden får opplysninger fra dem om hvor saken står. I denne fasen etterlyses noe mer kontakt og informasjon fra politiets side” (Vorland og Skjørten, 2017, s. 121)

I rapporten blir det også belyst at det kan være en vanskelig rolle å ivareta familien, da det er barneverntjenesten som underretter politiet om saken, og så er det de selv som skal tre inn med hjelp og støtte i ettertid. I tillegg er det et spørsmål om hvorvidt en juridisk og en barnevernsfaglig tenkemåte kan stå i motsetning til hverandre, når politi og påtalemyndighet er inne i saken samtidig med at barneverntjenesten er involvert. En slik problemstilling tar Kjær og Mossige (2008) opp i rapporten fra NOVA om barneverntjenestens håndtering av voldssaker. De skriver at endringer i familien som kan bidra til en bedre omsorg for barna, kan hindres eller hemmes av at den strafferettslige prosessen tar lang tid. Det påpekes i rapporten at det et ikke foreligger en *generell* motsetning mellom juridisk og barnevernsfaglig logikk, men at det viser at likevel at sider ved den juridiske logikken, fullbyrdelse av straff f.eks., kan få sosialt negative konsekvenser (Kjær og Mossige 2008, 46).

2.4 Relevans for masteroppgaven

Det overordnede perspektivet på samarbeidsvansker ved rapporten fra NOVA i 2017 og en offentlig utredning (NOU) i 2017, viser til hvordan det har forekommet svikt i systemet ved manglende samhandling mellom instanser. Jeg vil bringe videre systemfokuset i denne masteroppgaven ved å fokusere på samhandlingen mellom barneverntjenesten og politiet som instanser, og hvilken betydning kunnskap og kompetanse om hverandres mandat har i et velfungerende samarbeid. Samtidig som jeg vil fokusere på systemfaktorer som samhandling og kompetanse, vil jeg *også* fokusere på menneskelige faktorer som bidrar til samarbeidsvansker, som i denne oppgaven handler om respekt og holdninger.

Jeg vil ikke ta videre diskusjonen hvorvidt det har forekommet svikt gjennom utvalgets fortellinger, da det er utenfor oppgavens fokus og problemstilling. At mangelfull samhandling mellom tjenestene og kompetanse om hverandre blir betegnet som svikt, er likevel av betydning for den delen av oppgaven som vil se på hvordan politi og barnevern i noen situasjoner *ikke* går godt sammen.

Denne masteroppgaven vil ha samme fokus som NOVA rapporten fra 2008 ved å se på barneverntjenestens håndtering av saker med vold i nære relasjoner, men der rapporten har et overordnet fokus på god praksis, vil jeg i denne oppgaven i tillegg ha fokus på rolleperspektivet. Praksis er en naturlig del av rolleperspektivet, men selve formålet med oppgaven er ikke kun å se på hva som er god eller dårlig praksis, men hvordan barneverntjenesten rolle *er* og *blir* i ulike situasjoner. Jeg vil også se på hvordan politiets involvering påvirker barneverntjenestens arbeid, noe som står i motsetning til spørsmålene som var viktige i NKVTS rapporten fra 2017 om samarbeidet mellom barnevern og politi. Som nevnt var en av problemstillingene til rapporten hvorvidt barneverntjenestens håndtering av enkeltsaker hadde implikasjoner på *politiets* etterforskningsarbeid, mens denne masteroppgaven vil fokusere på hvordan politiets arbeid (med domstolen som en forlengelse av det arbeidet) gir implikasjoner på *barneverntjenestens* arbeid med barnet og familien. I tillegg vil denne oppgaven ha hovedfokus på perioden etter tilrettelagt avhør.

3. Barneverntjenesten og politiets ansvar i arbeidet med vold i nære relasjoner

3.1 Vold i nære relasjoner

I politi- og rettssystemet veksles det mellom familievoldsbegrepet og begrepet vold i nære relasjoner (Aas, 2014, s. 16). Vold i nære relasjoner handler hovedsakelig om familievold eller vold i hjemmet, men kan i tillegg også handle om andre, nærliggende forhold (Gamst, 2017, s. 99). I likhet med Geir Aas (2014) i hans bok "Politiet og familievolden" vil jeg bruke begrepene om hverandre, men på grunn av oppgavens fokus og avgrensing, vil vold i nære relasjoner kun handle om familievold, og videre vil familievold kun vise til de situasjoner der *barn* lever med vold.

Vold mot barn er en makthandling eller kontrollhandling som påfører barnet skade ved å smerte, skremme og krenke barnet (Gamst, 2017, s. 99). Det er klare sammenhenger mellom vold og senere fysisk og psykisk uhelse, der de helsemessige konsekvensene og omfanget av vold i nære relasjoner tilsier at vi står overfor et alvorlig folkehelseproblem (Justis- og beredskapsdepartementet, 2013, s. 11). Hjemmet og familien er det stedet hvor de aller fleste barn opplever beskyttelse og trygghet, men for noen barn er hjemmet forbundet med det farligste stedet å være (Gamst, 2017, s. 99). I følge en forekomststudie om vold og overgrep mot barn og unge gjennomført blant 18-19 åringer i 2015, fant forskere ved NOVA ut at 21% av ungdom i Norge har opplevd fysisk vold fra minst en forelder i løpet av oppveksten (Mossige og Stefansen, 2016, s. 55).

3.2 Barneverntjenestens samfunnsmandat

Barneverntjenestens samfunnsmandat uttrykkes eksplisitt i formålsparagrafen til lov om barneverntjenester (barnevernloven). Lovens formål er å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid, og bidra til at barn og unge får trygge oppvekstvilkår (Barnevernloven, 1992, § 1-1). Å leve med vold er et eksempel på et forhold som kan skade barnets helse og utvikling. Barneverntjenesten skal først og fremst gi hjelp og støtte slik at foreldrene selv kan ta vare på barnet (Barnevernloven, 1992, § 4-4). Dersom hjelpetiltak ikke er tilstrekkelig for å ivareta barnets behov, har barneverntjenesten et ansvar for å treffe et vedtak (med eller uten foreldrenes samtykke) som kan møte barnets behov, ofte i form av plassering utenfor hjemmet (Barnevernloven, 1992, § 4-12). I tillegg har barneverntjenesten mulighet til å treffe et

umiddelbart midlertidig vedtak om å plassere barnet utenfor hjemmet om det er fare for at barnet blir vesentlig skadelidende ved å forbli i hjemmet (Barnevernloven, 1992, § 4-6).

At barneverntjenesten skal hjelpe foreldre i å utvikle adekvat omsorgsevne, men samtidig har ansvar for å *sikre* at barn og unge får nødvendig hjelp og omsorg, belyser barneverntjenestens dobbeltfunksjon som både hjelper og kontrollør. I første rekke skal barns problemer søkes å løses gjennom hjelpetiltak, og tvang skal bare brukes dersom hjelpetiltakene ikke fungerer (Bunkholdt og Sandbæk, 2008, s. 32). At samme instans skal både være den som hjelper, men samtidig ha en kontrollfunksjon i lys av sitt samfunnsmandat, kan by på utfordringer knyttet til arbeidet med barnet og familien. En utfordring som kan oppstå er når barnet og familien opplever barneverntjenestens arbeid som (utelukkende) kontroll, mens barneverntjenesten har som sin hensikt å hjelpe. I denne oppgaven handler det om hvordan politiets involvering *påvirker* (dobbel)mandatet.

3.2.1 Barnevernlovens viktigste prinsipper

I tillegg til spesifikke lovbestemmelser knyttet til hva barneverntjenesten kan gjøre i familievoldssaker, er det noen prinsipper i barnevernloven som barneverntjenesten må forholde seg til i alt arbeid de gjør. De viktigste prinsippene i barnevernloven er blant annet prinsippet om barnets beste, prinsippet om rett hjelp til rett tid og mildeste inngreps prinsipp (Bunkholdt og Sandbæk, 2008, s. 32-35).

Barnets beste

Prinsippet om barnets beste står skrevet i blant annet kapittel 4 i barnevernloven, som handler om barneverntjenestens særlige tiltak. I alle tiltak etter barnevernloven, skal det legges *avgjørende vekt* på å finne tiltak som er til beste for barnet (Barnevernloven, 1992, § 4-1 første ledd). Barnets beste er et normativt begrep og har derfor ikke et gitt, entydig innhold, og er noe som hele tiden skal vurderes etter det enkelte barnets totale omsorgssituasjon og behov. Noe av innholdet i det normative begrepet barnets beste er likevel blitt eksplisitt formulert i § 4-1 første ledd ved å påpeke at barneverntjenesten skal legge vekt på å gi barnet ”stabil og god voksenkontakt og kontinuitet i omsorgen”.

Barnets beste er et enda sterkere prinsipp i FNs barnekonvensjon, som ble ratifisert i 1991 og inkorporert i norsk lov i 2003 (Ulvik, 2009, s. 1149). Prinsippet om barnets beste er et av barnekonvensjonens kjernepunkter, og står beskrevet i artikkel 3. Artikkel 3 sier at ”ved alle handlinger som berører barn, enten de foretas av offentlige eller private

velferdsorganisasjoner, domstoler, administrative myndigheter eller lovgivende organer, skal barnets beste være et *grunnleggende* hensyn” (Menneskerettsloven, 1999, vedlegg 8 artikkel 3). I *denne* sammenheng er det ikke et særlig poeng at barnekonvensjonen har et noe sterkere prinsipp om barnets beste enn det barnevernloven har. Norge ratifiserte og inkorporerte barnekonvensjonen i norsk lov, og derfor er blant annet barneverntjenesten bundet til barnekonvensjonen, der barnekonvensjonen i tillegg har forrang. Både barnevernloven og barnekonvensjonen viser at barnets beste *er* betydningsfullt for de avgjørelsene ikke bare barneverntjenesten tar, men *også* for politiet.

Rett hjelp til rett tid

Prinsippet om rett hjelp til rett tid står skrevet i første ledd i barnevernlovens formålsparagraf, der formålet med loven er å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får *nødvendig* hjelp og omsorg til *rett* tid (Barnevernloven, 1992, § 1-1). Prinsippet om rett hjelp til rett tid forsøkes oppnådd ved at den kommunale barneverntjenesten er pålagt frister ved blant annet gjennomføring av undersøkelse og iverksettelse av tiltak (Bunkholdt og Sandbæk, 2008, s. 35). Det dreier seg i følge Backe-Hansen (2004) om treffsikkerhet knyttet til at de barna og unge som trenger hjelp får nødvendig tiltak, og er derfor knyttet til skjønnsanvendelse utøvd av både de ansatte i barneverntjenesten, fylkesnemnda og rettsvesenet (Bunkholdt og Sandbæk, 2008, s. 35).

Mildeste inngreps prinsipp

Prinsippet om mildeste inngrep står skrevet i blant annet barnevernlovens bestemmelse om hjelpetiltak og om omsorgsovertakelse (Barnevernloven, 1992, §§ 4-4 sjette ledd og 4-12 andre ledd). § 4-4 sjette ledd sier at ”når vilkårene i annet ledd er til stede, og *dersom behovene ikke kan løses ved andre hjelpetiltak*, kan barneverntjenesten også formidle plass i fosterhjem, institusjon eller omsorgssenter for mindreårige”. Det blir her henvist til annet ledd i § 4-4, som for eksempel kan innebære råd og veiledning, som helt klart er et midlere inngrep enn et tiltak som å formidle plass i fosterhjem, eller i verste fall en omsorgsovertakelse etter § 4-12.

Annet ledd i bestemmelsen om omsorgsovertakelse sier:

Et vedtak etter første ledd kan bare treffes når det er nødvendig ut fra den situasjon barnet befinner seg i. Et slikt vedtak kan derfor ikke treffes *dersom det kan skapes*

tilfredsstillende forhold for barnet ved hjelpetiltak etter § 4-4 eller ved tiltak etter § 4-10 eller § 4-11” (Barnevernloven, 1992, § 4-12).

At barneverntjenesten skal benytte de mildeste inngrepene først, kan ses som en retningslinje for valg av rett tiltak i tråd med den overordnede målsettingen om at barn skal vokse opp hos foreldrene sine (Bunkholdt og Sandbæk, 2008, s. 36).

Disse prinsippene er viktige prinsipper i *barnevernloven*, og er derfor førende for *barneverntjenestens* arbeid. Prinsippet om barnets beste, rett hjelp til rett tid, og mildeste inngreps prinsipp handler derfor om prinsipper som barneverntjenesten må forholde seg til i sine vurderinger av barnets omsorgssituasjon og påfølgende (hjelp)tiltak. Det er likevel ikke å se bort i fra at prinsippene om barnets beste og rett hjelp til rett tid også viser til andre tjenester og organer enn barneverntjenesten, som f.eks. rettsapparatet. Barnevernlovens viktigste prinsipper blir derfor viktig i samarbeidet mellom barneverntjenesten og politiet, selv om politiet ikke forholder seg til barnevernloven.

3.3 Politiets samfunnsmandat

Politiets generelle samfunnsmandat er å opprettholde alminnelig orden, forebygge og forhindre straffbare handlinger og beskytte borgerne, samt. etterforske lovbrudd (Justis- og beredskapsdepartementet, 2016). Vold i nære relasjoner er straffbart, og politiet har derfor en naturlig rolle i bekjempelsen av familievold. Ved flere anledninger har myndighetene fremhevet nettopp politiet som en av de helt sentrale aktørene i arbeidet med samfunnsproblemet familievold (Aas, 2014, s. 14). Håndtering av familievold kan by på utfordrende dilemmaer for politiet, ved at det for eksempel kan foreligge konflikter mellom hensynet til straffesaksarbeid og hensynet til voldsutsattes interesser (Aas, 2014, s. 14).

Geir Aas (2014) hevder at det meste av det politiet gjør, har til syvende og sist en forebyggende hensikt når det gjelder sosiale problemer, uro eller kriminalitet. Straffesak og straffereaksjon er ment som å virke (allmenn)preventiv, ved at straffen er ment til å forebygge ny kriminalitet (Aas, 2014, s. 146). Politiets bidrag til bekjempelsen av familievold blir derfor i all hovedsak at straffen voldsutøver eventuelt får, har som *hensikt* i at volden skal opphøre, og det sender et signal om at samfunnet tar vold i nære relasjoner alvorlig. Det sender også et signal og forventning om at voldsutøver skal stå til ansvar for hva hun eller han har gjort.

En straffereaksjon trenger ikke nødvendigvis å være fengselsstraff, men at den siktede voldsutøver får en påtaleunntatelse etter straffeprosessloven, som handler om at ”selv om straffeskyld anses bevist, så kan påtalemyndighetene når helt særlige grunner tilsier det, unnlate å påtale handlingen” (Straffeprosessloven, 1981, § 69). Påtaleunntatelse er likevel en skyldkonstatering og er derfor en strafferettslig reaksjon, som medfører at saken blir avsluttet (Advokatfirmaet RUV). Selv om det er domstolen, og ikke selve politiet, som *faktisk* straffer voldsutøver, så blir politiets arbeid i denne masteroppgaven en slags forlengelse av domstolen og straffereaksjoner, ved at det er politiet som har som særskilt oppgave å etterforske lovbrudd, og slik avgjøre om saken henlegges eller om det reises tiltale (Straffeprosessloven, 1981, § 226). Å etterforske, og eventuelt opprette straffesak, er dog ikke det eneste politiet kan gjøre i forbindelse med familievold. Politiet kan også iverksette beskyttelsestiltak for voldsutsatte i form av blant annet voldsalarm og besøksforbud (Straffeprosessloven, 1981, § 222a).

Mens politiet skal gjennomføre en objektiv etterforskning med en etterfølgende bevisvurdering, hvor det må legges til grunn at et mulig straffbart forhold skal bevises utover enhver rimelig tvil, skal barnevernet vurdere om det er grunn til å tro at det kan være utsatt for vold eller seksuelle overgrep (Bakketeig, Berg, Myklebust og Stefansen, 2012, s. 166). I likhet med når barneverntjenesten undersøker barnets omsorgssituasjon og hjemler eventuelle tiltak etter *barnevernloven*, etterforsker politiet den påståtte kriminelle handlingen i lys av *straffeprosessloven* og *straffelovens* bestemmelser om vold i nære relasjoner. En av bestemmelsene i straffeloven som omhandler vold i nære relasjoner sier ”med fengsel inntil 6 år straffes den som ved trusler, tvang, frihetsberøvelse, vold eller andre krenkelser, alvorlig eller gjentatt mishandler noen i sin omsorg” (Straffeloven, 2005, § 282 e).

De to instansene arbeider altså etter forskjellige lovverk, men de har også forskjellige vilkår knyttet til ”bevis”. Barneverntjenesten kan treffe vedtak om det er *grunn til å tro* at det har forekommet vold, men for å bli dømt for det må forholdet bevises *utover enhver rimelig tvil*. I tillegg kan de to instansene ha ulik målsetting. Politiets målsetting er å forhindre og forebygge kriminelle handlinger med straffereaksjoner som et middel, mens barneverntjenesten i all hovedsak forsøker å hjelpe familien ved for eksempel råd og veiledning. Det ligger derfor i sakens natur at det kan oppstå utfordringer i samarbeidet mellom de to instansene. Et eksempel er at en politianmeldelse og straffesak implisitt kan problematisere barnevernlovens

viktigste prinsipper, som et slags ”utilsiktet” resultat av f.eks. lang saksbehandling hos politiet og domstol. Slike utfordringer utgjør kjernen for oppgavens diskusjon i kapittel seks.

3.3.1 Statens barnehus

Arbeidet på Statens barnehus er en vesentlig del av samarbeidet mellom barneverntjenesten og politi i voldssaker, da det er der barneverntjenesten og politiet fysisk møtes i den enkelte sak for et tilrettelagt avhør av barnet. Et tilrettelagt avhør er en del av politiets etterforskning, og skal sikre at avhøret av barnet som vitne, gjennomføres på en måte som tar vare på barnets sårbarhet (Forskrift om tilrettelagte avhør, 2015, § 2).

Det første barnehuset i Norge ble opprettet i 2007, og ved barnehusene gjennomføres dommeravhør (tilrettelagt avhør av barnet), rettsmedisinsk undersøkelse, rådgivning og behandling (Bakketeig et. al, 2012, s.9). Bakgrunnen for opprettelsen av Statens barnehus var et politisk ønske om å bedre ivaretagelsen av barn og unge som har blitt utsatt for vold og overgrep. Manglende samordning mellom tjenestene utgjorde en risiko for uheldig behandling fra hjelpeapparatets side med negative konsekvenser for den strafferettslige prosessen. Som et forsøk på å møte disse manglene, ble Statens barnehus opprettet sammen med et ønske om en mer enhetlig behandling av saker med vold og overgrep mot barn (Bakketeig et.al, 2012, s. 9).

Før avhøret foretas det som regel et kort formøte eller samrådsmøte for å koordinere arbeidet til de som bistår og avhører barnet (Vorland & Skjørten, 2017, s.144). I denne oppgaven er fokuset på perioden etter det tilrettelagte avhøret. Selv om NKVTS rapporten om samarbeidet mellom barneverntjenesten og politi viser til akuttfasen og perioden før et tilrettelagt avhør, skriver de likevel et avsnitt om hva som skjer i etterkant av avhøret:

I etterkant av avhør av barnet vil representanter fra barnehusene samtale med barnet og deres pårørende om forløpet av avhøret og om eventuelle behov for videre assistanse. Som regel samles også aktørene fra politiet og barnevernet til et «etter møte» for å diskuteres det videre arbeidet med å trygge og hjelpe barnet og barnets familie. Informasjon som er kommet fram i avhør kan vise at barnas hjemmeforhold er så tilspisset og farlig at barna bør plasseres umiddelbart. Å plassere barn er en oppgave tillagt barneverntjenestene (Vorland & Skjørten, 2017, s. 145).

3.3.2 Legalstrategi

Det har i løpet av de siste tre tiårene skjedd en god del endringer i den rettslige håndteringen av vold i nære relasjoner i strafferettsapparatet, og den kanskje viktigste endringen i forbindelse med bekjempelse av familievold, i denne sammenheng, er innføringen av familievoldsbestemmelsen, jf. straffeloven av 1902 § 219, videreført i lov 20.mai nr. 28 om straff § 282 og 283 (Dullum & Bakketeig, 2017, s. 107). Et sentralt argument for denne innføringen har blant annet vært bestemmelsens normative og preventive effekt og høyere prioritering i politiet av etterforskning av saker om vold i nære relasjoner. Et spørsmål som Dullum & Bakketeig derfor stiller og teoretisk diskuterer er hvilke betydninger har legalstrategien som virkemiddel for å bekjempe vold i nære relasjoner?

De skisserer to ulike posisjoner som har preget diskusjonen om legalstrategi, samtidig som de presenterer en slags mellomposisjon. Det ene standpunktet, et rettsoptimistisk standpunkt, innebærer et syn på at det er mulig å endre atferd og holdninger ved hjelp av rettslige midler, mens et rettspessimistisk standpunkt hevder at lovendringer bidrar i liten grad til å endre atferd, holdninger og samfunnsmessige maktforhold (Dullum & Bakketeig, 2017, s. 113). De diskuterer legalstrategi i sammenheng med selve lovendringen, mens det i denne oppgaven vil handle om å generelt bruke (fengsel)straff som en del av bekjempelse av familievold i lys av barnets beste. Dullum & Bakketeig sier at en mer fruktbar tilnærming til legalstrategiens virkninger kan være å undersøke under hvilke omstendigheter og på hvilken måte legalstrategien kan virke. Denne mellomposisjonen vil være en del av oppgavens diskusjon, der jeg vil vise til omstendigheter der det kan tenkes at legalstrategi ikke ivaretar prinsippet om barnets beste.

4. Teori

I dette kapittelet vil jeg først gjøre rede for teori om hvilke faktorer som gir et godt samarbeid, som baserer seg på de kriteriene som Kari Glavin og Bodil Erdal (2013) definerer som suksess for samarbeid. I tillegg handler det om ulike faktorer som kan gi motstand for samarbeidet. Deretter vil jeg gjøre rede for noen av rolleteoriens sentrale begreper som er relevante for denne oppgaven, som rolle (konflikt), forventning og norm. Suksesskriterier for et godt samarbeid, og sentrale begreper fra rolleteorien, har i denne oppgaven en sammenheng med hverandre. I oppgavens diskusjon i kapittel seks, blir teori om samarbeid et supplement til rolleteoriens sentrale perspektiv for å belyse hvorfor barnevern og politi enten går godt eller dårlig sammen i enkelte situasjoner. De ulike samarbeidsutfordringer blir derfor betegnet som ulike rollekonflikter, der det gode samarbeidet blir forstått som at barneverntjenesten og politiet arbeider som komplementære roller.

4.1 Samarbeidsteori

Kari Glavin og Bodil Erdal (2013) har gjennom sine egne praksiserfaringer fra helse- og skolehelsetjenesten, og gjennomgang av litteratur om samarbeid, definert ulike suksesskriterier og hindringer for tverrfaglig samarbeid. De bygger ikke sine kriterier på et spesifikt teoretisk perspektiv eller teoretiker. Likevel velger jeg å bruke kriteriene de har valgt å skrive opp som kriterier for suksess og hindringer for samarbeid, siden de går systematisk gjennom faktorer som er de samme som går igjen i kunnskapsbasen for denne masteroppgaven.

De forskjellige kriteriene for et godt samarbeid går i hverandre, og jeg har valgt å samle de til å gjelde forankring, felles målsetting, kunnskap og kompetanse, og trygghet, respekt og tillit som de mest relevante for denne oppgaven (Glavin og Erdal, 2013, ss. 42-46). De forholdene som kan gi motstand i tverrfaglig samarbeid er i all hovedsak de motsatte av de faktorer som gir et godt samarbeid, spesielt med tanke på målsetting.

Det er ikke alle kriterier og punkter som er relevant for enhver situasjon, men de kriterier som skisseres fanger opp *både* systemperspektivet og det menneskelige perspektivet i samarbeidsutfordringer. I likhet med mitt empiriske materiale, så forstås utfordringer i begge perspektiver. Forankring, målsetting og kompetanse fanger opp systemiske faktorer ved samarbeid og utfordringer, mens trygghet, respekt og tillit viser til de menneskelige faktorene.

Forankring

Et samarbeidssystem kan ikke være avhengig av enkeltpersoner for å kunne overleve. Det må derfor forankres i kommunens planer for at samarbeidet ikke skal forsvinne med personer.

Samarbeidet må beskrives og forankres i den enkelte etats planer, der de ulike instansene har et eierforhold til planen og også kjenner til innholdet i den.

Målsetting

Felles målsetting handler om å samarbeide mot et felles mål, som i dette tilfelle alltid må være barnets beste i den enkelte situasjon. I denne oppgaven handler målsetting om hva som er den enkelte instans samfunnsmandat, der jeg tidligere beskrev at både barnevern og politi vil at volden skal opphøre. Men i lys av deres samfunnsmandat, kan de ha forskjellige målsettinger i hvordan volden skal opphøre: Ved fengsel (legalstrategi) eller ved å arbeide i og med familien.

Målsetting gjelder ikke bare det tverrfaglige samarbeidet med, og om, det enkelte barn og familie, men også når det gjelder samarbeidet generelt. Det vil bli lettere for etatene å finne felles metoder og strategier for å nå målet om det foreligger en felles målsetting. Samarbeidet må ikke være et samarbeid for samarbeidets skyld, men må være en arbeidsmetode for å nå et mål, der det eksisterer felles forståelse av hva slags oppgaver som er viktige og hvordan de skal løses.

Om det er ulike målsettinger overfor målgruppen (barnet og familien) så kan dette på den andre siden vanskeliggjøre samarbeidet. Holdninger til andre etater og hva som er målet med samarbeidet må være tydelig. Dersom den enkelte etat føler seg truet vil det derfor resulter i at samarbeidet blir vanskelig. Ulik målsetting henger også sammen med at partene kan oppleve konsekvensene uheldige for seg og sitt arbeid, så den enkelte må oppleve at samarbeidet er nyttig for seg. I denne oppgaven vil målsetting handle om å ha barnets beste som felles mål, men at det i tillegg kan være ulik forståelse av hva barnets beste er. Fokuset på det allmennpreventive og den enkelte barn og familie vil også være medvirkende faktorer for hvorvidt målsettingen er felles eller ulik.

Kompetanse og kunnskap

Det er nødvendig med fagkompetanse og en felles kompetanse for at et tverrfaglig samarbeid skal lykkes. Det er også viktig med kjennskap til den andres tjeneste, og ha kunnskap om den enkeltes rolle og ansvar. I denne oppgaven vil det blant annet handle om at politiet må ha

kunnskap om hva slags tiltak barneverntjenesten kan sette i verk.

Fagkompetanse handler om å ha trygghet i eget fag, i form av teoretisk forståelse og praktiske erfaringer. Etatene må se at de har bruk for hverandres kompetanse, og ved å bli kjent med hverandres styrkes, og sammen utvikle disse, så vil etatene til sammen dekke et stort spekter av kompetanse. Igjen er dette lettere å få til om man har kjennskap til hverandres fagområder, og da må man se at også andre har noe å bidra med.

Trygghet, respekt og tillit

For å kunne bidra i et samarbeid må den enkelte deltaker være trygg i gruppen, og det kan blant annet være ved at de ulike aktørene gir hverandre selvinnsikt i egen rolle og atferd, med fokus på utvikling innenfor de oppgavene som skal løses. I tillegg må det være en gjensidig respekt for hverandres ulikhet og faglighet, og utnytte hverandres egenskaper gjennom en mer riktig rollefordeling ut ifra hverandres sterke sider. Respekt handler også om å være ydmyk overfor andres arbeidssituasjon. Dersom samarbeidet er basert på respekt og åpenhet, så vil dette føre til at det blir tillit mellom aktørene, ved blant annet at det foreligger samsvar mellom det man sier og det man gjør.

Ressurser

Hvis oppgavene i egen etat allerede står i kø, så vil det naturligvis være vanskelig å prioritere tverrfaglig samarbeid. Mangel på ressurser vil derfor være et hinder for et godt samarbeid. Om en etat har knappe ressurser fra før av, så kan man oppleve at samarbeidet går ut over det daglige arbeidet som skal ivaretas.

4.2 Rolleteori

Rolleteorien beskriver noen av de mekanismene som virker inn på samhandlingen mellom mennesker (Garsjø, 2001, s. 170). Rolleteori kan bidra til å forklare andres og ens egen atferd, og til å utvikle en rolleforståelse som omfatter blant annet faglige roller. *Mennesker* som vises til i denne oppgaven er de profesjonelle aktørene i bekjempelse av familievold, og vil ikke bli behandlet som private aktører, men institusjonelle aktører som handler på bakgrunn av en institusjonell rolle og mandat. Aktørene, som i denne oppgaven er barnevernkonsulentene og politiet, har derfor en *formell* rolle i bekjempelsen av familievold (Garsjø, 2001, s. 187). Rolleteori blir også kalt for norm- og forventningsperspektivet, så norm og forventning er

derfor to begreper som også vil bli gjort rede for.

4.2.1 Rolle, forventning og norm

En *rolle* er summen av de forventninger og normer som er knyttet til en stilling eller posisjon i et sosialt system, der rollen er avgrenset av de forventninger som er knyttet til stillingen.

Forventninger dreier seg om aktørens opplevelse av sine egne og andres krav til atferd, der forventninger og normer utgjør et sosialt trykk på den enkelte aktør og er derfor handlingsmotiverende (Garsjø, 2001, s. 71). Antakelser på bakgrunn av tidligere erfaringer kalles statistiske forventninger. Når forventningene gjentas i bestemte samhandlinger over tid, ved en viss styrke, varighet og stabilitet, vil det oppstå en *norm*.

Normer påvirker vår atferd ved at de sier noe om hva vi skal, må eller bør eller ikke bør gjøre i visse situasjoner. Normene er handlingsregulerende og handlingsmotiverende (Garsjø 2001, s. 173). Normer er en form for kontrakt mellom mennesker, men forutsetningen for at det skal være en kontrakt er at avtalen er følelsesmessig innarbeidet og også internalisert i personens eget mønster (Garsjø, 2001, s. 179). Om man følger normen eller bryter normen er det knyttet sanksjoner til dette, i form av belønning og straff. Sanksjoner anses å være et effektivt virkemiddel i sosial kontroll, der det i denne oppgaven handler om formelle sanksjoner som iverksettes av de som har formell myndighet (Garsjø, 2001, s. 183).

Rollebegrepet viser til en sosial posisjon som individet er i, og til posisjonen er det knyttet et sett av forholdsvis stabile normer og forventninger for hvordan man skal oppføre seg (Garsjø 2001, s. 185). En rolle kan ses på som relativt uavhengig av den personen som fyller den, for forventningene og normene stilles til den sosiale posisjonen (Garsjø 2001, s. 186). Den sosiale posisjonen vil i denne oppgaven bli sett i lys av profesjonens samfunnsmandat. Når vi innehar en rolle, møter vi ofte ulike forventninger fra andre, knyttet til vår utøvelse av rollen. Man snakker da om et rollesett, som referer til alle de forventninger som kommuniseres til en person som har en bestemt rolle (Svabø, Bergland & Hæreid, 2000, s. 153).

Barneverntjenestens og politiets rolle i saker med vold i nære relasjoner vil derfor være nært knyttet til barneverntjenestens og politiets samfunnsmandat.

4.2.2 Rollekonflikt

I denne masteroppgaven blir *rollekonflikt* et av de mest relevante begrepene innenfor rolleteori. Når rolleinnhaveren, barnevernkonsulenten, opplever forventninger som er

motstridende eller uforenelige med de forventninger som en stiller til seg selv, vil det oppstå en rollekonflikt. Konflikten kan oppleves *innenfor* en bestemt rolle (intrapersonlig) eller *mellom* de ulike rollene individet har (interpersonlig). Intrapersonlig rollekonflikt er en rollesettkonflikt der det retter seg motstridende forventninger til én og samme rolle og disse forventningene kan være uforenelige. Interpersonlig rollekonflikt vil si at én og samme person samtidig har flere roller som det knytter seg flere motstridende sett av normer til (Garsjø, 2001, s.193).

Rollekonflikten består derfor i at forventningene til de forskjellige rollene man har er uforenelige. I den intrapersonlige rollekonflikten ligger konflikten i selve utfordringen av en rolle. I den interpersonlige rollekonflikten ligger konflikten i at samme person spiller flere roller. (Garsjø 2001, s. 193). I denne oppgaven er det kun fokus på barnevernkonsulentens som barnevernkonsulent, og ikke fokus på alle de andre rollene den enkelte barnevernkonsulent har i sitt liv som mor, kollega, søster etc. En *interpersonlig* rollekonflikt blir derfor ikke relevant, men for å betegne rollekonflikten *mellom* barnevern og politi bruker jeg betegnelsen *interrollekonflikt*.

Rollekonfliktene i denne oppgaven handler derfor om en interrollekonflikt mellom barneverntjenesten og politiet, og en intrapersonlig rollekonflikt som handler om utfordringer knyttet til at barnevernkonsulenten er både hjelper og kontrollør i lys av sitt samfunnsmandat. I tillegg til den rollekonflikten som allerede foreligger innenfor barneverntjenestens samfunnsmandat, vil politiets involvering kunne forsterke de ulike rollene den enkelte barnevernsansatte har. I tillegg kan samarbeidsvanskeligheter komme av at man ikke har fått avklart de innbyrdes forventninger tilstrekkelig (Garsjø 2001, s. 194). Rolleteoriens begreper blir derfor viktig for å kunne forstå de samarbeidsvanskeligheter som kan oppstå mellom barneverntjenesten og politiet.

4.2.3 Komplementære roller

Et fokuspunkt i dette prosjektet vil også dreie seg om *komplementære roller*, som vil si roller som utfyller hverandre. Komplementære roller kjennetegnes ofte av at det som er den enes plikter, er den andres rettigheter (Garsjø 2001, s. 189). Rollene er altså gjensidig avhengige av hverandre. I denne oppgaven vil forståelsen av en komplementær rolle handle om at politiets autoritære rolle kan utfylle, eller positivt påvirke, barneverntjenestens hjelpe- eller kontrollrolle. Hvorvidt barneverntjenestens hjelpe- eller kontrollrolle vil ha noe å si på

politiets rolle vil kun i liten grad bli diskutert. Jeg vil likevel bruke betegnelsen komplementær i de situasjoner der politiet kan utfylle barneverntjenestens rolle for å betegne situasjoner der barneverntjenesten og politi *går godt sammen*, selv om de ikke nødvendigvis er *gjensidig* avhengig av hverandre. Motsetningen til komplementære roller vil være motstridende roller, som i all hovedsak vil handle om en interrollekonflikt mellom barneverntjenesten og politiet.

5. Metode

5.1 Kvalitativ metode

For å kunne belyse barnevernkonsulentenes opplevelser av arbeidet sitt etter tilrettelagt avhør av barnet, ble det hensiktsmessig å ha en kvalitativ tilnærming som forskningsmetode. En kvalitativ tilnærming er særlig hensiktsmessig hvis formålet er å undersøke et fenomen som man ikke kjenner særlig godt, det er lite forsket på, eller om man ønsker å forstå fenomenet ytterligere og fyldigere (Johannesen, Christoffersen og Tufte, 2016, s. 28). Jeg ønsket med denne oppgaven å undersøke samarbeidet mellom barneverntjenesten og politiet ytterligere, med et spesielt fokus på en periode som var lite forsket på. Det vil derfor si at jeg brukte informasjon fra tidligere forskning sammen med ny informasjon fra mitt empiriske materiale.

En kvalitativ forskningsstrategi er som oftest induktiv, der forskeren først setter seg nøye inn i informantenes situasjon og bidrar til teori, fremfor å være teoristyrte (Ringdal, 2013, s. 104). Det nye materialet (primærdata) i denne oppgaven har blitt produsert gjennom et fenomenologisk-inspirert semistrukturert livsverdensintervju. Et semistrukturert intervju ble hensiktsmessig da problemstillingen peker på barnevernsansatte erfaringer og opplevelser, der for eksempel observasjon ikke ville fanget opp erfaringer og opplevelser, men heller peke på hvordan arbeidet gjøres i praksis. For å få frem barnevernkonsulentenes opplevelser i det endelige prosjektet, brukte jeg en analysemetode der jeg i tre trinn utviklet temaer med et spesielt fokus på hva som fremkom under selve intervjuet. Analysetrinnenes gyldighet er en del av oppgavens validitetsvurdering.

5.2 Det kvalitative forskningsintervju

Formålet med det kvalitative forskningsintervjuet er å forstå sider ved intervjupersonens dagligliv (Kvale og Brinkmann, 2015, s. 42). I tillegg er intervjuet en kunnskapsproduksjonsprosess, der intervjueren og intervjuperson produserer kunnskap

sammen (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 36). Intervju er en samtale som gir innblikk i personers livsverden gjennom fortellinger og historier, der livsverden blir forstått som en verden sett fra informantenes synspunkt (Johannesen et al., 2016, s. 145). Et semistrukturert livsverdensintervju brukes når temaer fra dagliglivet skal forstås ut fra intervjupersonens egne perspektiver. Intervjuet som ble brukt i denne oppgaven var derfor et semistrukturert intervju, som vil si at det verken var en åpen samtale eller en lukket spørreskjemasamtale, men ble utført i overensstemmelse med en intervjuguide omkring enkelte temaer jeg anså som viktige for å belyse forskningsspørsmålet (Kvale og Brinkmann, 2015, s. 46).

5.2.1 Utvalg og rekruttering

Utvalget for denne oppgaven er et strategisk utvalg, som vil si et utvalg som klarer å *belyse* forskningsspørsmålet, eller som klarer å gi *kunnskap om* forskningsspørsmålet. Dette er til forskjell fra for eksempel et statistisk utvalg som har som mål å være representativt for populasjonen (Johannesen et al., 2016, s. 117). I lys av problemstillingen om barnevernkonsulentenes opplevelser, ble det strategisk å ha et utvalg bestående av ansatte i barneverntjenesten. Videre var det også viktig at de hadde erfaring fra arbeid med vold i nære relasjoner og arbeid sammen med politi i voldssaker. Eventuelle svakheter ved å kun ha barnevernkonsulenter som utvalg vil bli nevnt underveis i kapittel seks om resultat og diskusjon, som handler om hvordan det i enkelte punkter hadde vært interessant å få politiets eller familiens perspektiv på situasjoner som blir beskrevet av barnevernkonsulentene.

Barnevernkonsulentene ble valgt på bakgrunn av kravet om erfaring fra voldssaker og samarbeid med politi. Antall år i barneverntjenesten, kjønn, etnisitet og utdanning var tilfeldig, da jeg ikke hadde krav knyttet til dette. I tillegg til å ha et strategisk utvalg, ble barnevernkonsulenter også rekruttert på bakgrunn av ressurser, i form av tilgjengelighet og mulighet til å stille til intervju. Nærhet til min egen lokasjon med tanke på reisevei og reiseutgifter spilte også en rolle.

Det utvalget hadde til felles var stillingsbeskrivelsen som barnevernkonsulent, og arbeidserfaring fra masteroppgavens tema. Selv om antall år i barneverntjenesten, kjønn, etnisitet og utdanning var ”tilfeldig”, ble jeg likevel kjent med hvor lenge de enkelte hadde arbeidet i barneverntjenesten. Det var ingen av barnevernkonsulentene som hadde arbeidet mindre enn to år i barneverntjenesten. Utvalget bestod av begge kjønn, og alle hadde en utdanningsbakgrunn fra enten sosialt arbeid eller barnevern.

I kvalitativ metode legges det vekt på nærhet til få studieobjekter i sine naturlige omgivelser (Ringdal, 2013, s. 105). Utvalget mitt bestod derfor av syv saksbehandlere i tre forskjellige barneverntjenester som stort sett arbeider med lik problematikk, i form av bekymring (vold) og karakteristikk ved de familier de kommer i kontakt med, som etnisitet, kultur og sosio-økonomisk status. Barnevernkonsulentene ble rekruttert ved *snøballmetoden*, som vil si at forskeren spør personer om de kjenner noen i målgruppen som kunne vært interessert i å stille opp til intervju, og forsker får kontaktinformasjonen til vedkommende (Johannesen, et al., 2016, s.123). Med tanke på at jeg skulle intervju saksbehandlere i barneverntjenesten i arbeidstiden deres, måtte jeg gjennom deres barnevernleder/teamleder for å få godkjenning, og det var også slik jeg direkte kom i kontakt med relevante barnevernkonsulenter. Gjennom tidligere praksisplass i barneverntjenesten kom jeg i kontakt med en teamleder, som igjen ga meg kontaktinformasjon til andre barneverntjenester. Som et resultat av en slik snøballmetode ble utvalget av barneverntjenester et utvalg med nær geografisk beliggenhet til hverandre.

Det er ikke et klart svar på antall intervjupersoner som er nødvendig i et kvalitativt forskningsprosjekt. Antall intervjupersoner er blant annet avhengig av hvor mye tid og ressurser som er tilgjengelig for undersøkelsen, og loven om fallende utbytte. Loven om fallende utbytte handler om at økt antall respondenter vil til et punkt tilføre mindre ny kunnskap (Kvale og Brinkmann, 2015, s. 148). Når studiet av flere enheter ikke synes å gi ytterligere forståelse av det fenomenet som studeres, kan utvalget anses som tilstrekkelig (Thagaard, 2013, s. 65). Seale (1999, s. 93) viser til Glaser & Strauss når han kaller dette for *theoretical saturation*, som vil si at forskeren kommer til et punkt der han anser at kategorien ikke vil bli tilført noe ny informasjon ved flere intervjupersoner, ved at forskeren ser lignende trekk gjentatte ganger og anser derfor kategorien til å være saturated (mettet). Selv om jeg kontaktet flere barneverntjenester enn de som til slutt utgjorde utvalget i denne oppgaven, avsluttet jeg forsøket på å rekruttere flere barnevernkonsulenter da jeg merket at det ikke kom særlig *ny* informasjon under de siste intervjuene jeg hadde gjennomført. Jeg kan dog ikke vite om det hadde fremkommet ny informasjon ved én eller to informanter til, men jeg anså utvalget som tilstrekkelig for å belyse problemstillingen etter oppgavens formål, også med tanke på oppgavens omfang, tid og ressurser.

5.2.2 Utforming av intervjuguide

Jeg valgte å gjennomføre intervjuene ved bruk av en intervjuguide. En intervjuguide kan variere fra tematisk ordnede stikkord, til et sett av ferdig formulerte åpne spørsmål. Det vil

ikke si at spørsmålene følges slavisk, men de kan brukes som hjelp hvis ikke informanten allerede har gitt informasjon om temaet gjennom tidligere spørsmål (Ringdal, 2013, s. 243). Når det dreier seg om et semistrukturert intervju som det ble brukt i denne oppgaven, inneholdt intervjuguiden en oversikt over temaer som jeg ville ha dekket, og forslag til spørsmål som kan stilles (Kvale og Brinkmann, 2015, s. 162).

Den endelige intervjuguiden for denne oppgaven bestod av elleve hovedspørsmål fordelt på tre temaer, med flere forslag til oppfølgingsspørsmål. Hovedspørsmålene, eller *nøkkelspørsmålene* legger føringer på hva som kan fremkomme i et intervju (Johannesen et al., 2016, s. 150). Mine nøkkelspørsmål var derfor åpne spørsmål for å få informanten til å fortelle fritt om sine erfaringer og opplevelser.

De tre temaene intervjuguiden min bestod av var praksiserfaringer, rutiner/skjønnsmessige vurderinger og rolle/mandat. Selv om noen temaer naturligvis går inn i hverandre så ble alle tre temaer til slutt dekket, men det var varierende behov for å stille oppfølgingsspørsmål ettersom noen av informantene snakket veldig utdypende på hovedspørsmålene. Som jeg vil ta opp under neste punkt om gjennomføringen av intervjuene, ville jeg ha re-intervjuet (om mulig) de siste informantene da de hadde relativt korte svar.

Jeg ønsket at intervjuet skulle starte ved at intervjupersonen kunne fortelle om praksiserfaringer fra en voldssak der samarbeidet fungerte godt/dårlig. Tanken bak var at det kan være lettere for intervjupersonen å svare på senere spørsmål, om de hadde en konkret praksiserfaring å relatere svarene til. Å ta utgangspunkt i praksiserfaringer er i likhet med en forskningsrapport som ble presentert i kapittel to, der forskerne ba sine informanter samle inn, eller i hvert fall tenke over, saker med gode praksiserfaringer i forkant av intervjuet (Dahle & Hennem, 2008). I motsetning til de forskningsprosjekter som ber saksbehandlere spesifikt forberede seg på enkelte saker, fikk mine intervjupersoner kun informasjonsskrivet tilsendt. Det vil i punkt 5.2.5 i dette kapitlet bli mer utdypende forklart om tanken *bak* intervjuguiden og hvordan den la føringer for videre arbeid med oppgavens analyse.

5.2.3 Gjennomføring av intervju

Et intervju skal bli introdusert med en brifing (Kvale og Brinkmann, 2015, s.160). Før båndopptaker ble satt på, ba jeg intervjupersonen skrive under samtykkeerklæring og informerte om at intervjuet er anonymt og at vedkommende kan trekke seg når som helst.

Deretter forklarte jeg kort formålet med intervjuet, og viste til informasjonsskrivet som intervjupersonen hadde blitt tilsendt på forhånd. Jeg forklarte at jeg kom til å bruke en intervjuguide, og før selve intervjuet startet, spurte jeg intervjupersonen om han eller hun hadde noen spørsmål før vi skulle starte.

I informasjonsskrivet jeg hadde sendt på forhånd, forklarte jeg at jeg anbefalte å ta intervjuet på Høgskolen i Oslo og Akershus (OsloMet) for å sikre anonymitet, i hvert fall med tanke på sin egen arbeidsplass. Etter deres eget ønske ble alle intervjuer gjennomført på barnevernkonsulentens kontor. Jeg var fleksibel med både dato, tid og sted så alt ble bestemt ut ifra hva som passet barnevernkonsulentens kalender. Intervjuene varte rundt 50 minutter, og var derfor relativt korte intervjuer. Det hadde nok vært ønskelig med intervjuer på 90-120 min, men med erfaring fra praksisfeltet vet jeg at det er vanskelig å rekruttere saksbehandlere til å stille til intervju i arbeidstiden deres, da de har mye å gjøre fra før av. Å be om intervjuer bestående av 90-120 min. kunne gjøre det vanskeligere å rekruttere intervjupersoner. Det ble derfor avtalt av intervjuet skulle være kort, og vare rundt en time. Selv om intervjuene hadde ulik lengde var det ingen av intervjuene som ble avbrutt, og alle ble avsluttet naturlig.

Nøkkelspørsmålene i intervjuguiden ble stilt i alle intervjuene, men oppfølgingsspørsmålene var helt avhengig av hva som kom frem i de forskjellige nøkkelspørsmålene. De første intervjuene var preget av at jeg ikke hadde mye erfaring med intervju, og at informasjonen jeg fikk var relativt ”ny” for meg. I de siste intervjuene hadde jeg tatt med meg den kunnskapen jeg hadde tilegnet meg gjennom de første intervjuene, og var derfor mer komfortabel med å stille oppfølgingsspørsmål som jeg ikke hadde forberedt på forhånd.

Etter de fire første intervjuene la jeg merke til at en praksissituasjon jeg ikke direkte hadde spurt om i intervjuguiden, ei heller tenkt over tidligere, ble nevnt av samtlige. Det var derfor noe jeg bevisst ville gå dypere innpå i senere intervjuer. Praksissituasjonen ble av barnevernskonsulentene kalt for ”gjenforening”, som betegner den situasjonen rett etter at det har blitt gjennomført tilrettelagt avhør av barnet, og barnet skal hjem igjen/gjenforenes med sine omsorgsperson(er). I de siste intervjuene hendte det at gjenforening ble tatt opp av intervjupersonen selv, men at jeg måtte be vedkommende fortelle litt mer utdypende om det. Hvis det ikke ble nevnt, så tok jeg det opp under et spørsmål jeg allerede hadde i intervjuguiden, som handlet om politiets rolle etter det har blitt gjennomført tilrettelagt avhør av barnet. Gjenforening ble som regel nevnt av intervjupersonen selv, i situasjoner der jeg

stilte spørsmål om praksiserfaringer knyttet til en dårlig, eller utfordrende, erfaring av samarbeidet med politi.

Brifing som ble gjort innledningsvis bør følges opp med en debriefing etter intervjuet (Kvale og Brinkmann, 2015, s. 161). Intervjuene ble avsluttet ved at jeg hadde gått gjennom mine nøkkelspørsmål i intervjuguiden, og jeg spurte om intervjupersonen om vedkommende ville si noe *mer* om temaet som han eller hun følte var viktig og som vi ikke hadde gått gjennom i intervjuet. I brifingen ble som regel temaer vi allerede hadde snakket om tatt opp, men fokuset lå på de utfordringer som barnevernkonsulentene fortalte om. Båndopptaker ble deretter slått av, og jeg spurte intervjupersonen om hun eller han hadde noen spørsmål til meg nå som intervjuet var ferdig.

Intervjuene ble bare gjennomført én gang med tanke på ressurser og tid, så resultatene fra intervjuene bærer selvsagt preg av det. Hadde jeg hatt mulighet for å re-intervjue utvalget på et senere tidspunkt hadde jeg vært mer oppmerksom på å få mer utfyllende svar angående hva *de selv* tenker om hva de sier, fremfor å fokusere på at de bare skal svare på spørsmålene jeg stilte. Hadde det vært et større prosjekt enn et masterprosjekt, så hadde det vært hensiktsmessig å intervju saksbehandlerne i hvert fall én gang til, der jeg konkret kunne gått mer inn på hva de enkelte opplevde politiets rolle etter tilrettelagt avhør av barnet var, og hvordan prosessen fra avhør til en eventuell dom konkret bærer preg av. Dette gjelder for såvidt i alle intervjuer, men spesielt i intervju seks og syv som var de korteste intervjuene. I tillegg hadde jeg re-vurdert beslutningen om at det ikke var nødvendig for intervjupersonene å forberede seg på noe spesielt før intervjuet, utenom å lese informasjonsskrivet. Om utvalget var mer forberedt, kan det være at barnevernkonsulentene kunne si noe mer utdypende om et godt og et dårlig samarbeid. I akkurat den delen om erfaringer knyttet til tidligere samarbeid, hadde det vært hensiktsmessig at saksbehandlerne hadde tenkt over hvilke erfaringer de ville snakke om, fremfor å sitte i intervjusituasjonen (og føle seg relativ presset) til å komme med en erfaring som *kanskje* ligger langt tilbake i tid.

5.2.4 Transkribering

Et intervju er en samtale som utvikler seg mellom to mennesker ansikt til ansikt, der det i en transkripsjon transformeres fra én form (muntlig) til en annen form (skriftlig). Etter en transkripsjon er man tilbøyelig til å forholde seg til de skrevne tekstene som de *egentlige* grunnleggende empiriske data i et intervjuprosjekt (Kvale og Brinkmann, 2015, s. 204).

Derfor sier Kvale og Brinkmann at det ikke er ukomplisert å transkribere.

Konstruksjonen av oversettelser fra talespråk til skriftspråk krever en rekke vurderinger og beslutninger (Kvale og Brinkmann, 2015, s. 204). Selv om det ikke finnes en universell form for hvordan man skal transkribere, så er det i følge Kvale og Brinkmann (2015, s. 208) noen standardvalg som skal tas. Valgene handler i all hovedsak om uttalelsene bør transkriberes ordrett, ord for ord med alle gjentakelser og med registrering av ord som ”eh” og liknende, eller om intervjuet bør omformes til å ha en mer formell, skriftlig stil.

Intervjuene ble transkribert fortløpende etter hvert intervju. Jeg valgte å transkribere på bokmål, selv om enkelte av intervjupersonene hadde dialekt. Det var både på grunn av å sikre anonymitet, men også fordi jeg fant det hensiktsmessig å ha alt på bokmål, da det ikke var store variasjoner mellom bokmål og det muntlige språket vedkommende snakket. Det største valget som ble tatt i forbindelse med å transkribere, var at det skulle være enkelt for en leser å lese. Der det forekom stamminger eller bytte av ord valgte jeg å skrive det om til fullstendige setninger, og omformet derfor det muntlige språket til en mer formell, skriftlig stil. Ved å se på materialet i sin helhet, anså jeg ikke slike små endringer til å være avgjørende endringer for selve innholdet i det som ble sagt.

5.2.5 Analysemetode

Analysen ligger et sted mellom den opprinnelige fortellingen som ble fortalt av intervjupersonen til intervjueren, og den endelige historien i forskerens prosjekt (Kvale og Brinkmann, 2015, s. 219). Analysemetoden som er blitt brukt for å vise veien fra den opprinnelige fortellingen til den endelige historien, er en temasentrert analytisk tilnærming til materialet inspirert av Tove Thaaagard (2013), og analyseprosedyren systematisk tekstkondensering inspirert av Kirsti Malterud (2011). Temasentrerte tilnærminger kan knyttes til presentasjoner av materialet der forskeren retter oppmerksomheten mot temaer som er representert i studiet. Formålet er å få en dypere forståelse av hvert enkelt tema, ved å sammenligne informasjon fra hver intervjuperson (Thaaagard, 2013, s. 181).

De temaene som vil bli presentert og diskutert i kapittel seks om resultat og diskusjon kaller jeg for ”dobbelmandatet”, ”gjenforening” og ”resultatet av politietterforskningen”. Jeg vil gi en presentasjon av hvordan jeg analyserte frem disse temaene, men før jeg forklarer den analytiske veien til temaene, er det viktig å poengtere at de foreløpige temaer som ble

kategorisert i intervjuguiden var basert på tidligere forskning, teoretisk perspektiv og egne erfaringer fra praksis i barneverntjenesten. Det kan derfor tenkes at et annet teoretisk perspektiv ville ha hatt andre fokusområder i intervjuet, og dermed også analysert frem andre temaer. I tillegg legger problemstillingen føringer for hvilken periode av barneverntjenestens arbeid som er relevant, som i denne oppgaven handler om tiden etter et tilrettelagt avhør av barnet.

5.2.5.1 Analysen i tre trinn

Malterud presenterer prosedyren *systematisk tekstkondensering*, som ligger tett opp mot det Miller & Crabtree (1999) kaller for datastyrt analyse. Datastyrt analyse (editing analysis style) er en analyseform der forskeren identifiserer enheter i teksten som danner grunnlag for utvikling av kategorier som er databaserte. Disse kan brukes til å reorganisere teksten slik at meningsinnholdet kommer tydelig frem (Malterud, 2011, s. 95). I denne oppgaven ligger analysearbeidet hovedsakelig i perioden *etter* transkribering og prosessen frem til det endelige prosjektet. Hovedstrukturen i analysemetoden systematisk tekstkondensering er delt inn forskjellige trinn (Malterud, 2011, s. 98). De forskjellige trinnene vises derfor til utviklingen av temaene etter arbeidet med transkribering. Trinn 1 handlet *også* om å se på de temaer som lå til grunn for intervjuguiden sammen med de temaer selve intervjuguiden allerede var delt inn i. Det vil derfor bli forklart hva slags tanker som lå til grunn for utformingen av intervjuguiden under trinn 1.

Oversikt over utviklingen av temaer

Tema for intervjuguiden	Temaer selve intervjuguiden var inndelt i	Intervjuet	Endelig prosjekt
Trinn 1		Trinn 2	Trinn 3
<ul style="list-style-type: none"> • Samarbeid • Systemsvikt • Makt • Hjelp • Barnevernlovens viktigste prinsipper • Anmeldelse • Logikk • Arbeidsmetode 	<ul style="list-style-type: none"> • Praksiserfaringer <ul style="list-style-type: none"> - gode og dårlige • Rutiner og skjønnsmessige vurderinger <ul style="list-style-type: none"> - anmeldelse • Rolle og mandat <ul style="list-style-type: none"> - forventninger 	<ul style="list-style-type: none"> • Gjenforening • Bekymringsallianse • Relasjonsarbeid • Forventninger <ul style="list-style-type: none"> • (<i>Proessen</i>) • Hjelp & Makt • Tiltale, henleggelse eller annet • Tid • Informasjonsutveksling 	<ul style="list-style-type: none"> • Dobbeltsmandat <ul style="list-style-type: none"> - Hemmer - Fremmer • Gjenforening <ul style="list-style-type: none"> - Del av politiets etterforskning - Å arbeide utover egen arbeidstid • Resultatet av politietterforskningen <ul style="list-style-type: none"> - Straffedom - Alternative konsekvenser - Henleggelse

Trinn 1

Det første trinnet i analysen er få et helhetsinntrykk av det transkriberte materialet. Jeg transkriberte hvert intervju fortløpende, der hvert ferdig transkribert intervju var i minne. Da alle intervjuer var ferdig transkriberte, leste jeg gjennom igjen for å få et siste helhetsinntrykk av intervjupersonenes utsagn i lys av de temaer som lå til grunn for, og i, intervjuguiden.

Temaene for intervjuguiden springer ut av problemstillingens formulering, egne erfaringer fra praksis i barneverntjenesten, tidligere forskning og teoretisk perspektiv. En sentral del for utformingen av intervjuguiden var derfor fokuset på samarbeidet mellom barneverntjenesten og politiet i voldssaker, der tidligere forskning blant annet hadde betegnet manglende samarbeid, i form av lite kontakt og manglende kompetanse om hverandre, som systemsvikt. Som beskrevet tidligere ville ikke denne oppgaven ha fokus på hvorvidt barneverntjenesten

(og politiet) hadde sviktet barna, men lå heller som en bakgrunn for å stille kritiske spørsmål om hvordan barneverntjenesten og politiets arbeid kunne virke mot hverandre og hemme hva som er til barnets beste i den enkelte sak. Med bakgrunn i teoretisk perspektiv handlet dette om de ulike rollene barneverntjenesten og politiet har, der makt og hjelp er to sentrale forventninger som bygger opp de ulike rollene. Samtidig har barneverntjenesten et ansvar å ivareta barnevernlovens viktigste prinsipper i alt sitt arbeid, så barnevernkonsulentenes erfaringer må ses i lys av prinsippene. Jeg hadde i tillegg et utvalg som arbeidet på barnevernkontorer som hadde som praksis å vurdere anmeldelse, og ikke anmelde som en automatikk, og var derfor også interessert i å undersøke denne logikken og arbeidsmetoden videre.

Intervjuguiden ble derfor delt inn i tre hovedtemaer/områder basert på det som ble beskrevet overfor. De tre hovedområdene var praksiserfaringer, rutiner og skjønnsmessige vurderinger og rolle/mandat, som videre var delt inn i nøkkelspørsmål og mulige oppfølgingsspørsmål. Tanken bak denne inndelingen var at fortellinger om praksiserfaringer kunne kaste lys på de utfordringer som viser seg i samarbeidet med politiet i voldssaker, men også finne ut av hva slags faktorer som kjennetegner et godt samarbeid. Videre belyser praksiserfaringer også hva slags arbeidsmetode barneverntjenesten har i slike saker, og ved å sammenligne erfaringer kan det bidra til å avdekke om det foreligger en profesjonskultur innad de forskjellige barnevernkontorene.

Samtale rundt rutiner og skjønnsmessige vurderinger hadde som mål å belyse barnevernsansatte forståelsesmåter og holdninger til både sitt eget arbeid, men også til politiets, og samarbeid dem imellom. Også dette temaet kunne belyse barneverntjenestens arbeidsmetoder. Helt sentralt var likevel samtale om de barnevernfaglige vurderingene som ligger bak hvorfor barneverntjenesten velger å anmelde, eller å la være.

Siste tema, som handlet om rolle og mandat, hadde som formål å belyse barnevernkonsulentenes opplevelse av sin egen rolle i form av forventninger, og politiets rolle etter tilrettelagt avhør av barnet. I tillegg belyse hvordan barneverntjenesten og politi kan gå godt sammen i lys av deres samfunnsmandat med fokus på makt og hjelp, og måter de kan være motstridende.

Intervjuguiden som helhet omfavnet et veldig bredt tema om samarbeidet mellom barneverntjenesten og politi. Etter å ha lest gjennom transkriberingene for å få et helhetsinntrykk, oppdaget jeg at de foreløpige temaene i intervjuguiden ikke belyste problemstillingen godt nok. I tillegg var temaene vanskelig å analytisk arbeide videre med da selve kategoriseringene ikke var direkte relevant for problemstillingen. Etter at jeg organiserte den delen av materialet som skulle studeres nærmere, la jeg vekk materiale som ikke hadde direkte relevanse for selve oppgavens resultatformidling. Jeg utviklet nye kategoriseringer ut fra hva intervjupersonene selv sa i intervjuet, og var derfor i trinn 2 av analysen.

Trinn 2

Det andre trinnet i analysen er å identifisere meningsdannede enheter, og så abstrahere innholdet i de enkelte meningsdannende enhetene. Det jeg konkret gjorde for å finne meningsbærende enheter i materialet var å dele inn intervjuguidens temaer i matriser ut ifra hvert nøkkelspørsmål og koblet intervjupersonens utsagn til nøkkelspørsmålet. Slik var det enklere å få et visuelt bilde av hva de forskjellige intervjupersonene sa om hvert enkelt tema, og utgangspunktet for denne delen av analysen var å fokusere på det fremkom av *selve* intervjuet. Dette var en lang prosess der jeg hele tiden måtte vurdere hva slags meningsbærende enheter kunne være relevant for problemstillingen.

I denne delen av analysen ble det skissert frem *andre* temaer som var mer fruktbare å analytisk arbeide med for å belyse problemstillingen. Praksiserfaringene rundt et dårlig samarbeid med politiet handlet mye om de utfordringer barnevernkonsulentene opplevde i forbindelse med gjenforening. Utfordringer rundt gjenforening tok opp problemstillinger knyttet til barneverntjenestens arbeid i å opprette en bekymringsallianse med foreldrene, vanskeligheter med relasjonsarbeidet til familien, og at gjenforening ikke var en del av barneverntjenestens undersøkelse, men var en del av politiets etterforskning. Gjenforening ble også tatt opp i forbindelse med de forventninger barnevernkonsulentene opplever å møte på av både politiet og av familien, der politiet forventer at barneverntjenesten skal arbeide utover egen arbeidstid. Samtidig ble gjenforening tatt opp som problematisk i forbindelse med de forventninger barnevernkonsulentene opplever at familien har til barneverntjenesten, som da er at de primært skal hjelpe. Gjenforening ble derfor problematisk fordi barneverntjenesten ble oppfattet som en slags makt-instans i samarbeid med politiet. Igjen handlet dette mye om de rollene barneverntjenesten og politiet har.

Andre praksisutfordringer som ble nevnt var i forbindelse med påvirkningen av politiets arbeid i form av om omsorgspersonen ble tiltalt og dømt eller om saken henlegges, samtidig som tid var en viktig faktor for hvorfor det var utfordrende at omsorgspersoner ble dømt. Igjen var dette en sentral del av politiets rolle som kan virke mot barneverntjenestens arbeid i å hjelpe familien. Underveis i intervjuet kom det frem eksempler fra barnevernkonsulentene om alternative måter politiet kunne brukt arbeidet sitt til, som kunne samsvare med barneverntjenestens arbeid. Slike fortellinger hang sammen med opplevelsen av et godt samarbeid der det ble beskrevet at det var mye informasjonsutveksling.

I intervjuene ble prosessen i å anmelde en vesentlig del av barneverntjenestens arbeid når det gjaldt de rutiner barneverntjenesten har i voldssaker. Prosessen i å anmelde betegner de barnevernfaglige vurderinger som blir foretatt *før* politiet blir involvert, og er mye preget av barnevernets skjønn. Problemstillingen for oppgaven handler om tiden etter et tilrettelagt avhør av barnet, så de skjønnsmessige vurderingene ble derfor ikke relevant for å kunne belyse selve problemstillingen. De faktorer barnevernkonsulentene vurderte før de eventuelt anmeldte ble likevel viktig i analysediskusjonen om hvorfor politi og barnevern kan virke mot hverandre, fordi barnevernkonsulentene ser på enkelte faktorer som politiet ikke gjør. Faktorene vil bli presentert innledningsvis i kapittel seks om resultat og diskusjon.

Til slutt satt jeg igjen med et dekontekstualisert utvalg av sorterte meningsbærende enheter (Malterud, 2011, s. 105) og fant så relevant tekst som grunnlag for å hente ut mening for å kondensere innholdet. Det dekontekstualiserte utvalget innebærer de temaer som ble analysert frem gjennom å fokusere på hva som fremkom av selve intervjuet. Temaer som fremkom av selve intervjuet vil gjelde de temaer som blir presentert som endelig prosjekt, men enkelte vil ligge under andre overskrifter. Dette gjelder for eksempel der tid var et tema i selve intervjuet, mens det i det endelige prosjektet går under tema om resultat av politietterforskningen (nærmere bestemt diskusjonen som handler om straffedom) og relasjonsarbeid går under diskusjonen i både gjenforening og straffedom.

Trinn 3

Det siste trinnet i analysen er at forskeren skal sammenfatte betydningen av de meningsbærende enhetene. Trinn tre i denne oppgaven viser derfor til analysearbeidet fra det som fremkom i selve intervjuet, til de temaer som til slutt utgjør presentasjonen av resultatet og diskusjon. Ut ifra hva som kom frem under intervjuet med de forskjellige

barnevernkonsulentene, ble det tydelig at de utfordringer som ble nevnt i de fortellinger som handler om makt og hjelp handlet om barneverntjenestens dobbeltmandat. Samtidig ble politiet forstått som en instans med mye makt, mens barnevernkonsulentene selv forklarte barneverntjenesten som en hjelpeinstans og dempet ned eget maktperspektiv. Dette gjaldt både de utfordringer knyttet til gjenforening, men også i forbindelse med de konsekvensene av politiets etterforskningsarbeid som barnevernkonsulentene fortalte om. Det var likevel ikke kun utfordringer som var i fokus under intervjuet, men også fortellinger om situasjoner der barneverntjenesten og politiet har samarbeidet godt.

Etter analysearbeidet valgte jeg å kategorisere og dele inn kapittel seks om resultat og diskusjon i tre deler: Dobbeltmandatet, gjenforening og resultatet av etterforskningsarbeidet. Temaet om dobbeltmandatet er delt inn i de utfordringer som betegnes, og som kan hemme barneverntjenestens arbeid i å ivareta barnets beste. Dobbeltmandatet handler også om de måtene barneverntjenesten og politiet går godt sammen, og fremmer barnets beste. Selve analysen av dobbeltmandatet diskuteres i temaene om gjenforening og resultatet av politietterforskningen. Gjenforening er delt inn i de forventninger som barnevernkonsulentene opplevde i forbindelse med at gjenforening er en del av politiets arbeid, og at barnevernkonsulentene måtte arbeide utover sin egen arbeidstid. Resultatet av etterforskningen er videre delt inn i tre forskjellige utfall/situasjoner. De ulike situasjonene handler om de situasjoner der omsorgspersonen er straffedømt, de situasjoner der politiet har brukt, og kan bruke, alternative konsekvenser fremfor en fengselsstraff, og de situasjoner der anmeldelsen henlegges.

Etter å ha dekontekstualisert teksten i trinn 2, rekontekstualiserte jeg derfor teksten ved å sammenfatte *funn* i form av gjenfortellinger som kan legge grunnlag for nye beskrivelser. En del av denne prosessen var i tillegg å vurdere hvorvidt resultatene fortsatt ga en gyldig beskrivelse av den sammenhengen den var hentet ut fra (Malterud, 2011, s. 107). Funnene (temaene) ble så videre diskutert i lys av barneverntjenestens og politiets samfunnsmandat, tidligere forskning og teoretisk perspektiv, og utgjør kapittel seks ”resultat og diskusjon”.

5.3 Validitet, reliabilitet og generalisering

Validitet eller *gyldighet* i samfunnsvitenskapene handler om i hvilken grad en metode undersøker det den er ment å undersøke, og i en slik fortolkning kan kvalitativ forskning i prinsippet gi gyldig, vitenskapelig kunnskap (Kvale og Brinkmann, 2015, s. 276). Kvale og

Brinkmann (2015, s. 278) viser til validering for intervju i syv stadier, som betegner hele forskningsprosessen fra oppgavens tematisering til rapportering. Vurderingen av validitet for denne oppgaven vises spesielt til de fem første stadiene som handler om tematisering frem til analysering, der analysetrinnene i punkt 5.2.5.1 vil være helt sentralt. De siste stadiene som Kvale & Brinkmann skisserer handler om en reflektert vurdering av hvilke valideringsformer som er relevante for oppgaven, og hvorvidt en rapport gir en valid beskrivelse av hovedfunnene i en studie. Gjennom refleksjon av oppgavens validitet i de fem første stadiene skal jeg belyse og synliggjøre oppgavens validitet som helhet, der spørsmålet om valid beskrivelse av hovedfunnene spesielt vises til under det femte stadiet om analysering.

De to første stadiene til Kvale & Brinkmann (2015) viser til validitet i tematisering og planlegging av oppgaven, basert på hvor logisk utledninger fra teori til forskningsspørsmålet er, og bruk av metoden for å oppnå formålet. Trinn 1 i analysen i punkt 5.2.5.1 viser de tematiske tanker som lå til grunn for planleggingen av studiet og hvordan det videre la grunnlag for videre analyse av teksten. Når det gjelder bruk av metode, så beskrev jeg tidligere at f.eks. observasjon som metode ikke ville fanget opp barnevernkonsulentenes opplevelser. Kvalitativ semistrukturert intervju derimot viste seg å være en fruktbar metode for at barnevernkonsulentene kunne fortelle om sine opplevelser. I tillegg viste styrken ved et slikt intervju, ved at jeg hadde mulighet til å få oppklaringer i eventuelle misforståelser. Dette rokker ved kjernen i stadie tre av validitet, som handler om selve intervjusituasjonen.

Validitet i selve intervjusituasjonen handler om intervjupersonens troverdighet og selve intervjuingens kvalitet. Når jeg som forsker skal forske på enkeltpersoners erfaringer er det viktig at det ikke oppstår misforståelser, så jeg bestemte at jeg skulle ha et prøveintervju med en tidligere saksbehandler for å undersøke om spørsmålene var klare og forståelig. Etter prøveintervjuet omformulerte jeg på noen av spørsmålene, og ved bruk av den nye intervjuguiden intervjuet jeg utvalget. Prøveintervjuet ga meg mulighet for å forbedre noen av spørsmålene, noe som er en styrke ved det kvalitative forskningsintervjuet, fremfor en survey. I tillegg stilte jeg oppklarende spørsmål underveis i intervjuet om noe var uklart, og hvis mine spørsmål var diffuse, ba barnevernkonsulenten om en forklaring. Dette gjaldt spesielt om begrepet rolle. Jeg opplevde at det var enklere for barnevernkonsulentene å fortelle mer utdypende om sin rolle, ved at jeg forklarte at jeg i oppgaven behandlet barneverntjenestens rolle i lys av deres samfunnsmandat.

Stadiet fire viser til transkriberingen av intervjuene, der validitet handler om gyldig overføring fra muntlig til skriftlig form ved valg av språklig stil for transkripsjonen. Det er naturlig at setningene som uttrykkes muntlig ikke er fullstendige setninger, slik ved en skriftlig form. Dette har ikke nødvendigvis noe med selve innholdet å gjøre, men at man snakker ut ifra et spørsmål som man ikke har forberedt seg på, og tenker underveis mens man snakker. Jeg valgte derfor å transkribere slik at setningene fikk en slags naturlig oppbygning, med nødvendig punktum og komma, der det i muntlig form ikke var et gitt punktum eller komma. Når det er sagt var det ikke store utfordringer knyttet til å overføre fra muntlig til skriftlig form, men det handlet heller mer om å få fullstendige setninger som var lett leselige.

Validitet i lys av analysering er det femte stadiet av validering, og har å gjøre med gyldigheten av spørsmålene som stilles til intervjueteksten, og hvorvidt fortolkningene er logiske. For å vise hvordan jeg tolket det transkriberte materialet, ga jeg en utfyllende forklaring på analyseprosessen fra transkribering til det endelig prosjektet. Analysens gyldighet vises derfor til refleksjonen i alle analysetrinn i punkt 5.2.5.1. Jeg hadde ingen spesifikke spørsmål til intervjueteksten, men blikket mitt var preget av tidligere forskning og teoretisk perspektiv, samtidig som jeg hadde ønske om å belyse perioden etter tilrettelagt avhør av barnet ut fra barnevernkonsulentenes perspektiv.

Reliabilitet eller pålitelighet har å gjøre med forskningsresultatenes troverdighet, og behandles ofte i sammenheng med spørsmålet om resultatet kan reproduseres av andre forskere på et annet tidspunkt (Kvale og Brinkmann, 2015, s. 276). Reliabilitet i kvalitativ forskning blir forskerens refleksjon over datainnsamlingsprosessen og mulige feilkilder (Ringdal, 2013, s. 248). Med tanke på at jeg brukte intervjuguide i intervjuene så la jeg som forsker, noen føringer for hva som snakkes om og hva som *ikke* snakkes om. Derfor åpnet jeg opp for at intervjupersonen kunne fortelle fritt ved slutten av intervjuet, om vedkommende synes noe var viktig som ikke ble tatt opp underveis. I dette debriefing-spørsmålet opplevde jeg at det ikke kom frem noe særlig *nytt*, men heller bare noe oppklarende rundt det vi allerede hadde snakket om underveis i intervjuet. Intervjuguiden legges ved oppgaven, slik at leseren kan se hvilken sammenheng svarene ble produsert i.

For å generalisere et resultat krever det store utvalg og er sjeldent aktuelt i kvalitative undersøkelser (Ringdal, 2013, s. 248). Et utvalg som består av syv forskjellige saksbehandlere på tre barnevernskontorer gir ikke grunnlag for *statistisk* generalisering, men kan legge

grunnlag for det Kvale og Brinkmann (2015) kaller *analytisk* generalisering. Analytisk generalisering innebærer en veloverveid begrunnelse hvorvidt, og i hvilken grad, resultatene fra en undersøkelse kan være veiledende for hva som kan skje i en annen situasjon (Kvale og Brinkmann, 2015, s. 291). Utvalget i denne oppgaven kan si noe om hvordan de enkelte barnevernkonsulentene opplever utfordringer i samarbeidet med politi. Ved å knytte det empiriske materialet opp mot tidligere forskning som også bruker lik metode og utvalg, så kan denne oppgaven være veiledende for hvilke problemstillinger og temaer som kan fremkomme gjennom intervju av andre barnevernkonsulenter på andre barnevernkontorer.

5.4 Etske betraktninger

Etske aspekter som samtykke, konfidensialitet, tillit og å ikke skade deltaker går igjen i de fleste oversikter over etikk i forskningsprosessen (Ryen, 2002, s. 207). Før hvert intervju ba jeg saksbehandler skrive under en samtykkeerklæring, og minnet dem på at det var frivillig å delta, og at de kunne trekke seg når som helst selv om de har skrevet under samtykke. Studien ble godkjent av NSD før oppstart.

En fordel ved å ha en temasentrert analyse som er blitt brukt i denne oppgaven, er at beskrivelsene av deltakernes situasjon ikke presenteres i sin helhet, og slik bevarer prinsippet om anonymitet (Thaagard, 2013, s.191). Det er derfor vanskelig for den enkelte deltaker å bli gjenkjent av andre ved bruk av en temasentrert analyse, og vedkommende vil heller ikke så lett kjenne seg selv igjen i teksten om forskeren unngår sitater som er preget av spesielle ord og uttrykk.

Når det gjelder konfidensialitet og tillit, så hadde jeg et prinsipp om at jeg ikke kom til å skrive ut *detaljerte* eksempler fra saker barnevernsansatte fortalte under intervjuet, både for å sikre at den enkelte barnevernsansatt ikke kunne gjenkjennes, men også at enkelte barn og familier ikke kunne gjenkjennes. Om den enkelte barnevernkonsulent kunne gjenkjennes, så er det ikke lang vei å gå før man kan gjenkjenne familiene det fortelles om. Enkelte av de jeg intervjuet uttrykket at de ikke ønsket at jeg skulle skrive mye om sakseksemplene. For å bygge tillit forklarte jeg dem at det var mulighet for at de kunne bli tilsendt deler av oppgaven i forkant av publisering. Dette ble ikke nødvendig, men det var viktig at de visste at muligheten var der, sånn at de hadde tillit til konfidensialitet og anonymitet.

6. Resultat og diskusjon

6.1 Innledning

I dette kapittelet vil problemstillingen om barnevernkonsulentenes opplevelse av arbeidet sitt etter tilrettelagt avhør, analyseres i lys av de tre temaene som ble gjort rede for i metodekapittelet. De tre (hoved)temaene er som tidligere beskrevet barneverntjenestens dobbeltmandat, gjenforening og resultatet av politietterforskningen. En sentral del av analysediskusjonen innenfor temaet om gjenforening og resultatet av politietterforskningen handler om barneverntjenestens dobbeltmandat, og dobbeltmandatet vil derfor bli presentert (men ikke diskutert) først. Videre følger temaet om gjenforening og deretter resultatet av politietterforskning, i tråd med hvor situasjonene tidsmessig tar sted i en barnevernssak.

Som beskrevet i metodekapittelet var det enkelte temaer som fremkom under analysearbeidet som ikke ble direkte relevant for å belyse problemstillingen. Et tema som likevel er verdt å nevne er det jeg kalte for ”*prosessen*”, som betegner de skjønnsmessige vurderingene som ligger til grunn for en eventuell anmeldelse fra barneverntjenesten. Selv om vurderingene for anmeldelse ble beskrevet som veldig individuelle, var det enkelte faktorer som var gjennomgående i utvalgets fortellinger. Disse faktorene var voldens alvorlighetsgrad og kontekst, foreldrenes fremtoning og vilje til endring, og tidligere kjennskap til familien. Disse faktorene blir henviset til i diskusjonen knyttet til interrollekonflikten i punkt 6.4.2.1.

6.1.1 Variasjoner og likheter i utvalgets fortellinger

De forskjellige barnevernkantorene tilhører alle forskjellige politidistrikter. Det var ett barnevernkontor der samarbeidet med politiet ble fremstilt noe bedre enn de to andre barnevernkontorene, men det var likevel variasjon mellom de enkelte barnevernkonsulentene på *samme* barnevernkontor i *samme* avdeling. Tross denne variasjonen, ble temaene om dobbeltmandat, gjenforening og resultat av politietterforskning sentrale ut ifra hva barnevernkonsulentene selv fokuserte på i samtale om samarbeidet med politi i voldssaker.

Variasjoner i utvalgets fortellinger må ses i sammenheng med at de alle har forskjellige saker å trekke erfaringer ut ifra, og dermed også forskjellige erfaringer fra samarbeidet med politiet. Det handler også hvorvidt man er komfortabel med å f.eks. snakke (med en fremmed) om konfliktfylte situasjoner i forbindelse med et samarbeid. Variasjonen i utvalgets fortellinger om samarbeidet hevdes i all hovedsak å være avhengig av alvorlighetsgrad i den enkelte

saken, hvilken politietterforsker den enkelte arbeidet med og hvorvidt både politiet og barneverntjenesten hadde de nødvendige ressursene for å få til et godt samarbeid. Til felles hadde de alle tilnærmet like erfaringer knyttet til gjenforening spesielt, men også om erfaringer fra anmeldelser som henlegges eller at straffesaken tar for lang tid. Når det gjelder alternative konsekvenser som et resultat av politietterforskningen, var det ett barnevernkontor som ikke fortalte om erfaringer rundt dette. Det vil ikke nødvendigvis si at det ikke foreligger slik praksis mellom politiet og det enkelte barnevernkontoret, men det ble ikke fortalt om det under intervjuet.

Utenom fortellingene om gjenforening, var det variasjon i barnevernkonsulentenes opplevelse av hva politiets rolle var i barnevernssaken etter et tilrettelagt avhør. Det var ikke noe barnevernkonsulentene hadde reflektert mye over i forkant av intervjuet, og enkelte kommenterte at intervjuet fikk dem til å reflektere over situasjoner som de ikke hadde tenkt over før. De som likevel hadde konkrete svar, forstod politiets rolle etter avhør i forbindelse med hva politiet fysisk kan gjøre i form av besøksforbud eller voldsalarm. Til tross for at det var varierende forståelse av politiets rolle, var det likevel et tydelig mønster: Det var lite kontakt mellom barneverntjenesten og politi i denne perioden, og ingen av barnevernkonsulentene fortalte om rutiner etter et avhør, til forskjell fra de etablerte rutinene de forteller om i perioden før et tilrettelagt avhør.

De temaene som presenteres er godt belyst av alle intervjupersoner, og vil bli diskutert i lys av barneverntjenesten og politiets samfunnsmandat, sammen med barnevernlovens viktigste prinsipper, og rolleteori. Rolleteorien blir helt sentralt for å kunne belyse potensialet til hvordan barneverntjenesten og politiet kan gå godt sammen ved å arbeide som komplementære roller. I tillegg bidrar rolleteori til å belyse hvorfor det i enkelte situasjoner blir utfordringer som kan forstås som rollekonflikter. Samtidig vil diskusjonen også belyses ved teori om et godt samarbeid, der faktorer som informasjonsutveksling, kunnskap om hverandre og respekt blir viktig for hvorfor barneverntjenesten og politi kan gå godt sammen eller møter på utfordringer.

6.2 Dobbeltmandatet

Gjennom fortellingene til barnevernkonsulentene var det flere situasjoner som belyste barneverntjenestens dobbeltmandat. Dobbeltmandatet blir derfor presentert som et eget tema,

men vil bli analysert og diskutert i sammenheng med de to andre temaene om gjenforening og resultatet av politietterforskningen.

Det var ingen av barnevernkonsulentene som selv brukte betegnelsen ”mandat” eller ”dobbelmandat”. Istedenfor ble det brukt en betegnelse som for eksempel ”hjelperolle” der alle barnevernkonsulentene var opptatte av at de skulle hjelpe familien. I de fortellinger der makt ble nevnt, som viser til kontrollperspektivet, var det flere av barnevernkonsulentene som påpekte at politiet hadde *større* makt. Barnevernkonsulentene reflekterte generelt lite over sin egen makt, men viste samtidig til barneverntjenestens kontrollperspektiv ved f.eks. å snakke om omsorgsovertakelse eller nevne at barneverntjenesten skal *faktisk* hjelpe, og dempe det maktsynet som samfunnet (media) har.

I presentasjonen av dobbelmandatet skiller jeg mellom politiets påvirkning og involvering på barneverntjenestens arbeid avhengig av om politiets arbeid *fremmer* eller *hemmer* barneverntjenestens arbeid. Om politiets arbeid fremmer eller hemmer barneverntjenestens arbeid handler om hvordan politiet *påvirker* dobbelmandatet, og forsterker barneverntjenesten som enten hjelper eller kontrollør. Barneverntjenestens arbeid viser til barneverntjenestens samfunnsmandat og ivaretagelse av barnevernlovens viktigste prinsipper, spesielt prinsippet om barnets beste.

6.2.1 Faktorer som hemmer barneverntjenestens arbeid i å ivareta barnets beste

Den mest sentrale fortellingen der dobbelmandatet blir belyst og problematisert er fortellingene om gjenforeningens problematiske sider. Flere av barnevernkonsulentene tegner et bilde av politiet som en instans med mye makt og autoritet, og en opplevelse av at familien det er snakk om har større respekt for politiet enn for barneverntjenesten. Gjenforening blir beskrevet som en situasjon der det kan være vanskelig å skille mellom politiets avgjørelser og barneverntjenestens beslutninger, fordi barneverntjenesten blir (såpass) delaktig i politiets etterforskning ved å få ansvar for gjennomføring av gjenforening. Dobbelmandatet vil diskuteres i punkt 6.3.1 som en intrapersonlige rollekonflikt i temaet om gjenforening.

En annen situasjon der dobbelmandatet blir belyst og problematisert, er når politiets arbeid og fokus på straff resulterer i at barneverntjenestens hjelpearbeid ikke lenger har noe å si, i de tilfeller der straffen kommer for sent. I følge en barnevernkonsulent er straff noe man gir og så gjennomfører man straffen, mens hjelpen barneverntjenesten gir kan man gi slik at den skal

vare. Det handler med andre ord om straff og hjelp som to motpoler når straffen kommer for sent, der barneverntjenesten også har vært inne i familien og sett en positiv utvikling og endring hos foreldrene. Problematisering av barneverntjenestens dobbeltmandat er derfor nært knyttet til hvorvidt og på hvilke måter en dom påvirker barneverntjenestens arbeid, og diskuteres i punkt 6.4.2.1 i temaet om resultat av politietterforskningen som en interrollekonflikt.

6.2.2 Faktorer som fremmer barneverntjenestens arbeid i å ivareta barnets beste

Politiet som ”en instans med mye makt og autoritet”, og politiets arbeid med å bevise kriminelle handlinger, kan også være hensiktsmessig for barneverntjenestens arbeid ved å fremme at barnets beste blir ivaretatt. I utvalgets fortellinger er de hensiktsmessige måtene forbundet med politiets signal og holdning overfor foreldre, og også i forbindelse med omsorgsovertakelsessaker. Politiets involvering i barneverntjenestens arbeid, blir av barnevernkonsulentene fortalt som positivt i de saker der det foreligger en dom, ved at det gir barnet anerkjennelse av at det blir tatt på alvor og at barnet blir trodd på. Politiets arbeid forstås som at det ”*signaliserer et visst alvor som kan være bra innimellom*” og at politiet kan forholde seg til foreldrene på en annen måte enn det barneverntjenesten kan. Dette vil diskuteres i punkt 6.4.2.2 i temaet om resultatet av politietterforskningen som et eksempel på hvordan de to instansene kan arbeide som komplementære roller.

Enkelte av barnevernkonsulentene forteller i tillegg om situasjoner der barneverntjenesten har stått sterkere i Fylkesnemnda med en omsorgsovertakelsessak der politiet har klart å bevise vold, eller at barneverntjenestens arbeid med å sikre barnet har blitt lettere hvis politiet kommer til en ”*riktig avgjørelse i forhold til hva som har skjedd*”. Dette vil diskuteres i punkt 6.4.2.3 i temaet om resultatet av politietterforskningen som enda et eksempel på hvordan barneverntjenesten og politiet kan arbeide som komplementære roller.

Utfordringer knyttet til dobbeltmandatet er ikke *særegent* for barnevernssaker med vold i nære relasjoner. Utførelsen av barneverntjenestens mandat er konfliktfylt i seg selv ved at barneverntjenesten er både hjelper og kontrollør, uavhengig om det er vold eller andre bekymringsverdige oppvekstforhold. Dette underbygges blant annet av menneskerettsjurist Gro Hillestad Thune, som mener at barneverntjenesten i dag nærmest har en umulig dobbeltrolle. Hun anbefaler, samtidig som hun viser til høringsuttalelse fra Barneombudet som foreslår det samme i 2010; en todeling av kommunens oppgaver bør alvorlig overveies

(Thune, 2015). De utfordringer som presenteres i denne oppgaven vil nok underbygge bekymringen av barneverntjenestens dobbeltrolle, men oppgaven vil også kunne bidra til å begrunne hvorfor dobbeltrollen i enkelte tilfeller ikke trenger å være negativt. Som oppgavens diskusjon vil gå inn på, så er det ikke sikkert at like mange ville tatt imot den hjelpen barneverntjenesten kan gi, uten de sanksjonsmuligheter barneverntjenesten også har, som f.eks. tvangstiltak.

6.3 Gjenforening

Gjenforening betegner den prosessen der barnet etter et tilrettelagt avhør, skal tilbake til sine foreldre i situasjoner der barnet ikke skal plasseres. Som tidligere beskrevet var gjenforening et begrep fra praksisfeltet som var forholdsvis nytt for meg som forsker, og som jeg hadde lite erfaring med og kunnskap om. Gjenforening er en situasjon som ikke var diskutert i den tidligere forskningen som ble presentert i denne oppgaven. Begrepet, og situasjonen, ble tatt opp av barnevernkonsulentene selv underveis i intervjuene. Gjenforening som en utfordring i samarbeidet er derfor et viktig funn, som er verdt å forske videre og mer utdypende på.

Dårlige eller utfordrende samarbeidserfaringer rundt gjenforening handler i all hovedsak om to faktorer, der begge faktorer handler om barnevernkonsulentenes opplevelser av politiets forventninger til dem. Det første handler om at gjenforening er politiets ansvar som en del av *politiets* etterforskning, og ikke direkte som en del av barneverntjenestens undersøkelse. Likevel opplever barnevernkonsulentene at politiet forventer at barneverntjenesten skal ta ansvar for gjenforening. Dette vil bli diskutert som en intrapersonlig rollekonflikt. Den andre faktoren som betegner gjenforening som problematisk, handler om barnevernkonsulentenes opplevde forventninger om at barneverntjenesten er forventet å arbeide utover sin arbeidstid, der politiet *ikke* skal arbeide utover *sin* arbeidstid. Sistnevnte vil bli diskutert i lys av samarbeidsteori som en mulig forklaring på hvorfor gjenforening blir et samarbeidsproblem, i tillegg til den intrapersonlige rollekonflikten.

6.3.1 Gjenforening som en del av politiets etterforskning

Èn eller flere fra *hvert* barnevernskontor (som er tilknyttet hvert sitt politikontor) problematiserte at politiet forventer at barneverntjenesten skal gjennomføre gjenforening, der samtlige samtidig var klare på at gjenforening var en del av politiets etterforskning. En saksbehandler forteller situasjonen slik:

Jeg vet ikke helt hvordan jeg skal beskrive det, men det oppleves som om politiet ikke vil stå i den gjenforeningen, fortelle foreldrene at ”nå har vi gjort sånn og sånn”. At det er akkurat som om ”det gjør barnevernet hele tiden, så det går helt greit”, men det er jo ikke riktig, for det er jo ikke vår jobb. Det (avhør) er ikke noe vi velger skal gjøres, det er noe politiet gjør. Så det er jo helt feil, tenker jo vi. Det er politiet som burde kjøre hele den selv.

Utsagnet illustrerer en situasjon der barneverntjenesten opplever å bli møtt med en holdning og en forventning til barneverntjenestens arbeid som ikke barnevernkonsulenten helt kjenner seg igjen i. I tillegg oppleves forventningen som direkte feil fra barnevernkonsulentens side. Hadde jeg intervjuet politiet hadde det vært interessant å få belyst hvorvidt politiet opplever gjenforening som en del av politiets etterforskning, eller som en del av barneverntjenestens arbeid videre med familien i undersøkelsesfasen.

Det var dog ikke kun problematiske sider ved gjenforening som ble tatt opp. I følge en barnevernkonsulent så er det bra at barneverntjenesten har gjenforeningen i de tilfeller hvor barneverntjenesten kjenner familien godt fra før. Likevel sier også samme barnevernkonsulent at *”det er en forventning også i de tilfeller hvor vi ikke kjenner familien overhodet, og det blir veldig rart”*. At det er *feil* eller *rart* at gjenforeningen blir gjennomført av barneverntjenesten, analyseres som en intrapersonlig rollekonflikt i lys av barneverntjenestens dobbeltmandat med fokus på barnevernkonsulentenes relasjon til familien.

6.3.1.1 Intrapersonlig rollekonflikt

Flere av barnevernkonsulentene tegner et bilde av politiet som en instans med mye makt og autoritet, og en opplevelse av at familien det er snakk om har større respekt for politiet enn for barneverntjenesten. Samtidig fremhever saksbehandlerne at de i all hovedsak skal hjelpe familien, men gjenforening blir beskrevet som en situasjon der det kan være vanskelig å se barneverntjenestens hjelpeperspektiv når barnevernkonsulenten blir en del av politiets etterforskningsarbeid. En saksbehandler forteller:

Det opplever jeg spesielt i vår bydel, der hvor det er forskjellige språkkunnskaper og kjennskap til hvordan ting fungerer i samfunnet; at rollene kan være utfordrende å

skille, og at foreldre blir reddere oss fordi vi samarbeider med politi. Det skillet blir litt uklart når vi har en rolle i etterforskningen.

I utsagnet overfor blir utfordringen ved gjenforening eksemplifisert, ved en situasjon der barneverntjenestens samarbeid med politiet forsterket barneverntjenestens kontrollrolle i en situasjon der det var uheldig, fordi foreldrene ble reddet for barneverntjenesten og trakk seg unna. Som et resultat av at kontrollrollen til barneverntjenesten ble forsterket, forklarer barnevernkonsulentene at det ble vanskelig for familien å se barneverntjenestens hjelpeperspektiv. Det hadde derfor vært ønskelig for barnevernkonsulentene å dempe denne kontrollrollen for å kunne komme i posisjon til å hjelpe familien. Slike utfordringer kan begrunnes i at barnevernkonsulentene opplever å være i en intrapersonlig rollekonflikt.

Kjernen i den intrapersonlige rollekonflikten er i denne sammenheng at den enkelte barnevernkonsulent med sitt samfunnsmandat møter ulike forventninger som kan være uforenelige. Ved å være både hjelper og kontrollør overfor samme familie, blir det ulike forventninger knyttet til barnevernkonsulentene. Enten forventer foreldre belønning (hjelp) om de slutter å bruke vold, eller så forventer de å få straff for å ha brukt vold mot barn. Forventningen om belønning eller straff er normer som bygger opp roller, og i dette tilfellet gir det barneverntjenesten en dobbeltrolle som har muligheter for begge sanksjoner. Gjenforening er en situasjon som *eksemplifiserer* den intrapersonlige konflikten, og viser hvordan politiet og foreldrene kan ha ulike forventninger til én og samme rolle inneholder: Barnevernkonsulentene.

Det som derfor er spesielt interessant er at det kan tyde på at politiet egentlig har samme forventning til barneverntjenesten som en hjelpeinstans, i likhet med foreldrene, når barnevernkonsulentene opplever at barneverntjenesten skal foreta gjenforening og fortelle familien om hva som nå har skjedd, fordi ”*dette er noe barnevernet gjør hele tiden*”. Den intrapersonlige rollekonflikten bunner derfor heller i at ved politiets involvering, så opplever barnevernkonsulentene at det blir vanskelig for *foreldrene* å se barneverntjenesten som en hjelpeinstans. I følge barnevernkonsulentene så foreldrene heller på barneverntjenesten som en kontrollinstans, fordi det er knyttet stabile forventninger til politiet *som straff* i en slik situasjon. Dette er et punkt som kunne blitt bedre belyst ved å ha foreldre som befinner seg i denne situasjonen som en del av utvalget, så fortellingene bærer naturligvis preg av barnevernkonsulentens opplevelse og perspektiv, og ikke familiens.

Gjenforening viser derfor til et relasjonelt problem forårsaket av dobbeltrollen, der foreldrenes syn på barneverntjenestens endret seg på grunn av denne situasjonen som resulterte i en intrapersonlig rollekonflikt. I NOU 2006:09 påpekes det at barneverntjenestens dobbeltrolle kan legge grunnlag for spesielle relasjonelle problemer og dilemmaer som kan være vanskelig å løse (NOU 2006:9, s. 29). En barnevernkonsulent, som sosialarbeider, arbeider *med* relasjoner og *gjennom* relasjoner, der formålet med det sosiale arbeidet er å skape grunnlag for endring, ved blant annet at foreldre endrer sin atferd (Levin, 2004, s. 87).

Foreldrene hadde, i følge barnevernkonsulenten, en forventning til barneverntjenesten om at de skulle hjelpe, men ved at barneverntjenesten fikk en såpass stor del i politiets etterforskning, ble det heller barneverntjenestens kontrollrolle som var i sentrum *hos* foreldrene. Det er paradoksalt at det kan virke som om barneverntjenesten fikk rollen som gjenforener *fordi* barneverntjenesten kan ha en litt annen tilnærming enn politiets autoritære rolle. En mer avklart rollefordeling mellom barnevern og politi, og også overfor foreldrene, ville kanskje fått denne prosessen til å bli komplementær ved å formelt anerkjenne hverandres kompetanse. Mot sin hensikt ble heller barneverntjenestens kontrollrolle forsterket, og foreldrene trakk seg unna barneverntjenesten som vanskeliggjør barneverntjenestens arbeid i å sørge for at barnet får nødvendig hjelp og omsorg. Gjenforeningsproblematikken er derfor et viktig punkt for hvorfor barnevernkonsulentene opplever utfordringer i samarbeidet med politi, fordi klientens relasjon til barnevernkonsulenten er utgangspunktet og avgjørende for hva barnevernkonsulenten kan gjøre for å skape endring hos foreldrene (Levin, 2004, s. 87).

6.3.2 Å arbeide utover egen arbeidstid

Opplevelsen av at politiet forventer at barneverntjenesten skal arbeide utover egen arbeidstid tas opp på forskjellige måter av fem barnevernkonsulenter fra tre forskjellige barnevernkontorer. Det blir forklart som at barnevernkonsulentene føler seg alene i situasjonen, og at det ikke er andre enn dem selv som bryr seg om at de egentlig har arbeidstid til halv fire de også. I tillegg er det situasjoner der det har blitt avtalt at politiet skulle være med, men holdt ikke avtalen. En av barnevernkonsulentene trekker frem forventningen om at barneverntjenesten skal arbeide utover egen arbeidstid som *kjernen* i utfordringen av samarbeidet rundt avhør. En annen barnevernkonsulent forteller hele situasjonen slik:

De (politiet) legger ofte veldig ting på deres premisser og de forventer at de kan knipse og vi kan hoppe, på en måte. At de snakker med barnet, foreldrene, og så forventer

de at vi skal jobbe utover kvelden for å ha gjenforening, og for å trygge situasjonen osv. (..) Samtidig så er det mye sikkerhet inni bilde og det har vært situasjoner som har vært farlig for barn og ansatte her, fordi politiet ikke har vært med i etterkant. Og har på en måte sagt ”nei, da er vi ferdig på jobb” og blir ikke med. Mens vi da må strekke oss utover *vår* arbeidstid.

Beskrivelsen ”knipse og hoppe” ble i tillegg brukt av en annen barnevernkonsulent, i forbindelse med hvilke forventninger hun opplever at politiet stiller til barneverntjenesten. Selve beskrivelsen sett sammen med utsagnet det ble fortalt i, viser hvordan barnevernkonsulent(e) opplever hvordan kravene politiet stiller til barneverntjenesten, ikke kan stilles tilbake igjen.

I forbindelse med gjenforening, forteller en barnevernkonsulent at hun hadde et dårlig samarbeid med politiet i forkant av avhøret, der barneverntjenesten fikk lite informasjon. Det hjalp derfor ikke på forholdet mellom barnevernkonsulenten og etterforskeren at gjenforening plutselig var noe barneverntjenesten skulle ”komme inn” å gjøre i etterkant. Likevel forteller andre barnevernkonsulenter om erfaringer fra et *godt* samarbeid med politi med tanke på kontakt og rolleavklaringer i forkant av et tilrettelagt avhør, men at det fortsatt er utfordringer ved selve gjennomføringen av gjenforening. Gjenforening ble altså forklart som problematisk uavhengig kvaliteten på samarbeidet *før* avhøret.

6.3.2.1 Manglende respekt og forankring som faktor for dårlig samarbeid

Rolle teori belyser hvorfor gjenforening kan være problematisk, da barnevernkonsulenten opplever å stå i en intrapersonlig rollekonflikt. I tillegg kan samarbeidsteori belyse hvorfor gjenforening blir fortalt i lys av dårlige eller utfordrende samarbeidserfaringer med politiet. I følge Glavin og Erdal (2013) sine praksiserfaringer og litteraturgjennomgang, var blant annet respekt en viktig faktor i et vellykket samarbeid. Utvalget for denne oppgaven forteller om situasjoner som kan betegnes som en opplevelse av *manglende* respekt fra politiets side, der respekt blant annet handler om å være ydmyk overfor andres arbeidssituasjon. I de situasjoner der barneverntjenesten opplever at det er ingen andre enn dem selv som bryr seg om at de også kun har arbeidstid til halv fire, kan vitne om en opplevelse av manglende respekt for barneverntjenestens arbeidssituasjon. Det blir i tillegg forsterkende når

barnevernkonsulentene opplever at de ikke kan stille samme krav og forventninger tilbake til politiet, når enkelte av barnevernkonsulentene brukte uttrykket ”de kan knipse og vi hoppe”.

Glavin og Erdal (2013) påpeker i tillegg at i det gode samarbeidet foreligger det en gjensidig respekt for hverandres ulikhet og faglighet, der man utnytter hverandres egenskaper gjennom en mer riktig rollefordeling ut ifra hverandres sterke sider (2013, s. 45). I tillegg vil slike faktorer være grunnleggende for å kunne arbeide som komplementære roller. Det er derfor interessant at barneverntjenesten opplever at politiet mener at å snakke med barn og familien om vanskelige forhold er noe ”barneverntjenesten gjør hele tiden”. Det kan derfor tyde på at politiet faktisk anerkjenner barneverntjenestens sterke sider, og delegerer derfor gjenforening til barneverntjenesten for å få til en mer riktig rollefordeling ut ifra hverandres sterke sider. Det hadde derfor vært av interesse å forske videre på gjenforening, der politiet også hadde vært en del av utvalget.

En av barnevernkonsulentene sier i tillegg at ”*det bare har blitt en sånn greie*” at barneverntjenesten gjennomfører gjenforening. Det kan derfor vitne om at det foreligger en slags uformell, kanskje til og med fiktiv, norm. Forventningene som barnevernkonsulentene møter på legger et såpass sosialt trykk på barneverntjenesten der de gjennomfører gjenforening *til tross* for at de ikke opplever det som en del av deres rolle. Forventningen om at barneverntjenesten skal gjennomføre gjenforening kan også være et resultat av antakelser på bakgrunn av tidligere erfaringer, uten at de tidligere erfaringene har blitt formalisert til en rutine.

Det som derfor er utfordringen i praksis er at disse forventningene barnevernkonsulentene opplever er ikke direkte uttalt, som resulterer i en opplevelse av manglende respekt, og det finnes heller ikke en ordentlig rutine på hvordan gjenforening skal gjennomføres.

Barnevernkonsulentene i utvalget for denne oppgaven *savner* en konkret avtale. I lys av det Glavin og Erdal (2013, ss. 42-46) presenterer som suksessfaktorer for samarbeid, så handler utfordringen om en manglende forankring av en samarbeidssituasjon. Den uformelle normen om at barneverntjenesten skal gjennomføre gjenforening, bør derfor formaliseres til en eksplisitt avtale. Det er en manglende forankring, i den forstand at det er en manglende rutine eller samhandlingsnorm om hvor, hvordan og av hvem gjenforening skal gjennomføres. En forankring i forbindelse med gjenforening kan i følge utvalgets fortellinger, være et viktig ledd i å møte samarbeidsutfordringen mellom barneverntjenesten og politi i

familievoldssaker. Slik kan de to instansene videre sikre at kvaliteten på samarbeidet ikke er avhengig av den enkelte politietterforsker eller barnevernkonsulent.

6.4 Resultatet av politietterforskningen

6.4.1 Innledning

En vesentlig del av barneverntjenestens arbeid etter et tilrettelagt avhør av barnet, er hvorvidt det blir en straffesak med en påfølgende dom eller om saken blir henlagt. De fleste av barnevernkonsulentene påpekte spesifikt at det sjeldent foreligger en dom i de tilfeller barneverntjenesten har anmeldt. Barnevernkonsulentene nevnte at de derfor har begrenset erfaring med å forholde seg til en straffedømt forelder, da de fleste anmeldelser ender i henleggelse. Selv om ikke alle hadde direkte erfaring med å arbeide i en sak der en forelder er straffedømt, forteller de likevel om konsekvenser av det i forbindelse med saker ”nabokontoret” har hatt eller som de selv har vært delaktig i, men ikke hatt direkte ansvar for.

I presentasjonen og diskusjonen av resultatet av politietterforskningen vil det handle om hvordan de forskjellige utfallene av en anmeldelse/straffesak påvirker barneverntjenestens arbeid videre med barnet og familien. Det vil handle om påvirkningen av en fengselsstraff, men også om de andre typer konsekvenser politiet kan bruke fremfor fengsel, som jeg velger å kalle for alternative konsekvenser. Et eksempel på alternative konsekvenser er å gi en påtaleunntatelse, med betingelser om å følge barneverntjenestens hjelpetiltak. Henleggelse av saker som anmeldes vil også være et utfall som påvirker barneverntjenestens videre arbeid med familien.

Diskusjonen omkring de tre utfallene som presenteres (straffedom, alternative konsekvenser og henleggelse) vil diskuteres i lys av rolleteori, der utfordrende situasjoner betegnes som en rollekonflikt og dermed hemmer barneverntjenestens arbeid i å ta vare på barnets beste. I tillegg handler det om situasjoner som kan forstås som at barneverntjenesten og politiet arbeider som komplementære roller, og videre fremmer det barneverntjenesten har vurdert er til det beste for barnet. De tre utfallene som blir skissert springer ut av utvalgets fortellinger og dermed fra barnevernkonsulentene selv. Om jeg hadde intervjuet politi med et annet fokus og andre typer erfaringer enn barnevernkonsulentene, kan det tenkes at det hadde vært flere og/ eller andre situasjoner som hadde blitt skissert.

Straffedommens påvirkning blir presentert først, da den legger grunnlag for diskusjonen av utfallet som handler om alternative konsekvenser. Selv om henleggelse, i følge utvalgets fortellinger, er det vanligste utfallet av politietterforskningen, vil diskusjonen om henleggelse likevel bli presentert til slutt. Dette er fordi oppgaven ikke har et stort fokus på hva som skjer når saker henlegges, men bidrar til å forsterke diskusjonen om hvorfor det blir viktig å videreutvikle bruken av alternative konsekvenser i fremtiden, slik at politiets arbeid i større grad skal kunne fremme barneverntjenestens arbeid i å ivareta barnets beste.

6.4.2 Straffedommens påvirkning på barneverntjenestens arbeid

I de saker der barnevernkonsulentene forteller hvordan en dom og fengselsstraff direkte og konkret påvirker arbeidet i en familie, så var det et par av barnevernkonsulentene som problematiserte dom og fengsel i lys av samværsspørsmål. Det handlet i følge en barnevernkonsulent om hvordan barneverntjenesten skal legge til rette for samvær som gir mening for barnet, og hvem som skal snakke med barnet om hva fengsel er. Dette henger også sammen med holdninger og tanker om gjenforeningsproblematikken, der gjenforening er en del av politiets etterforskning og skal derfor, i følge barnevernkonsulentene, være *politiet* som forteller familien om hva som nettopp har skjedd.

Det som likevel var kjernen i fortellingene om påvirkningen av en straffedom, var at selve straffesaken og/eller dommen kom (altfor) sent. Flere barnevernkonsulenter opplevde at straffesaken kom såpass sent at det ble direkte uheldig for barneverntjenestens arbeid med familien. Barneverntjenesten hadde i enkelte tilfeller kommet langt i arbeidet med familien, der familien i påvente av straffesaken hadde erkjent vold og fått jobbet med det, og fengselsstraffen ødela samarbeidet videre med foreldrene.

I følge enkelte av barnevernkonsulentene i utvalget så er det likevel ikke ofte at foreldre erkjenner volden. Det er heller ikke en absolutt nødvendighet at foreldre erkjenner vold for at barneverntjenesten skal kunne hjelpe familien. En saksbehandler sier at de aller fleste ikke erkjenner volden, men at foreldrene klarer likevel å arbeide med det som bekymringen handler om, som f. eks. grensesetting. Poenget er at hvis politiet klarer å bevise omfattende vold så står en eventuell omsorgsovertakelsessak sterkere. At barneverntjenesten vil stå sterkere i en omsorgsovertakelsessak vil diskuteres som en situasjon der barneverntjenesten og politiet går godt sammen fordi de kan arbeide som komplementære roller ved å bruke hverandres (forskjellige) kompetanse og kunnskap. Men først vil diskusjonen handle om

hvordan barneverntjenesten og politiet ikke går godt sammen, fordi de kan stå i en interrollekonflikt i de situasjoner der straffesaken og påfølgende dom kommer (for) sent.

6.4.2.1 Interrollekonflikt

Barneverntjenestens formål er å sikre at barn og unge får nødvendig hjelp og omsorg, mens politiets arbeid handler blant annet om å forebygge og forhindre kriminalitet. Det ligger derfor i sakens natur at det kan oppstå utfordringer for samarbeidet mellom barneverntjenesten og politiet i voldssaker, grunnet forskjellig, og til dels motstridende problemforståelse, og dermed også målsetting og arbeidsmetode. Det handler om uenighet om *innholdet* i barnets beste eller om barnets beste i det hele tatt gis hensyn, spesielt med tanke på motsetningen mellom det allmennpreventive og fokuset på den enkelte familie. Disse utfordringene vil her betegnes som en interrollekonflikt, som vil si at det foreligger en rollekonflikt mellom de to instansene i bekjempelsen av familievold.

I tillegg ligger de ulike standpunktene på legalstrategi som et slags bakteppe for diskusjonen, og vil i denne oppgaven handle om det forslaget Dullum & Bakketeig (2017) presenterer: Det trengs et mellomstandpunkt fra ytterpunktene om et rettsoptimistisk eller rettspessimistisk standpunkt, der man heller må fokusere på under hvilke omstendigheter legalstrategi kan fungere. *Legalstrategi* vil som tidligere beskrevet handle om å i det hele tatt bruke straff som et virkemiddel i bekjempelsen av vold, og ikke diskusjonen hvorvidt strengere straffer eller ei har hatt en virkning, slik Dullum & Bakketeig (2017) opprinnelig behandler legalstrategi som.

I de saker der foreldrene blir dømt for vold, forteller barnevernkonsulentene at det i mange tilfeller er barneverntjenesten selv som har anmeldt til politiet, etter en barnevernfaglig vurdering basert på det enkelte barnets omsorgssituasjon. I de situasjoner der barneverntjenesten har anmeldt forholdet til politiet, så uttrykker barnevernkonsulentene at det blant annet er for å få foreldrene straffet. En anmeldelse overlapper derfor de forskjellige mandatene, der en anmeldelse blir vurdert som et ledd i å sikre at barn og unge får nødvendig hjelp og omsorg, og politiet blir kjent med et forhold der de kan forhindre videre kriminalitet. Hvorfor behandler jeg da politiets samfunnsmandat og barneverntjenestens samfunnsmandat som en mulig interrollekonflikt når det er barneverntjenesten selv som har anmeldt til politiet? Det henger sammen med to grunnleggende faktorer for barneverntjenestens arbeid, som samtidig henger sammen: Tid og relasjon. Diskusjonen om tid og relasjon vil belyse på

hvilken måte og under hvilke omstendigheter legalstrategi kan virke (Dullum & Bakketeig, 2017, s. 113).

Barneverntjenesten har i tillegg til sitt samfunnsmandat, en norm å måtte ivareta barnevernlovens viktigste prinsipper i alt sitt arbeid. Faktorene tid og relasjon skal derfor diskuteres i lys av prinsippet om rett hjelp til rett tid og mildeste inngreps prinsipp, samtidig som alt barnevernsarbeid må ses i lyset av prinsippet om barnets beste. Diskusjon rundt mildeste inngreps prinsipp tar opp sider ved barneverntjenestens arbeid *før* en anmeldelse, som er en periode i barnevernssaken som egentlig ikke er i fokus i denne oppgaven. Diskusjonen tas likevel med i oppgaven da det er en forlengelse av diskusjonen rundt rett hjelp til rett tid som spesifikt tar for seg tiden *etter* tilrettelagt avhør.

Tid

Flere av barnevernkonsulentene kommenterer at straffen kommer *for* sent eller *så* sent, eller at barneverntjenesten må vente *for* lenge til å kunne begynne med sin sak i påvente av et ”klarsignal” fra politiet. Slike kommentarer viser til at *tid* blir en utfordring idet politiet blir involvert i barnevernssaken, samtidig som tid er utfordrende i barnevernssaker fra *før* av. I følge stortingsmeldingen om forebygging og bekjempelse av vold i nære relasjoner, er det et betydelig antall saker som tar *lang tid* å ferdigbehandle, noe som er en stor belastning for den som er utsatt (Justis- og beredskapsdepartementet, 2013, s. 104).

Gjennom utvalgets fortellinger var det spesielt én fortelling om et *godt* samarbeid som belyser hvor viktig tidsperspektivet spiller inn på samarbeidet. Barnevernkonsulenten forteller:

Vi fikk faktisk politiet veldig raskt på (..) Da jobbet vi oss egentlig gjennom hele undersøkelsen i et samarbeid med politiet. Så det vil jeg jo si fungerte veldig bra. Vi fikk også konkludert på en måte undersøkelsen, da var det fortsatt en etterforskning, men vi fikk på en måte avklart veldig godt hvordan.. *hva kan vi nå si* uten på en måte å ødelegge politiets arbeid. Det er ofte der utfordringen ligger.

Barnevernkonsulenten uttrykker med andre ord at det er en fordel at undersøkelsen går parallelt med etterforskningen, da barneverntjenesten arbeider innenfor enkelte frister som ikke nødvendigvis samsvarer med politiets arbeid. Det er derfor at i de motsatte tilfellene, der politiet tar for lang tid på å begynne saken, at det kan oppstå en interrollekonflikt mellom barneverntjenesten og politiet. Kommentarene overfor om tid blir i denne sammenheng sett i

lys av at barneverntjenesten skal sørge for at barnet får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid etter barnevernloven § 1-1. En anmeldelse til politiet blir av barnevernkonsulentene fortalt som både uavhengig barneverntjenestens arbeid, men også med store innvirkninger på hvilke reelle muligheter barneverntjenesten har til å gi barnet den nødvendige hjelpen og omsorgen. For å illustrere hvordan en anmeldelse og lang politisak gir konsekvenser for barneverntjenestens arbeid, vil jeg ta utgangspunkt i et eksempel som ble fortalt under et intervju.

Et eksempel fra utvalgets fortellinger handler om en ungdom som var blitt plassert, og idet barneverntjenesten vurderer tilbakeføring til omsorgspersonen som hadde utøvd vold, får barneverntjenesten beskjed om at det snart skal bli straffesak – to år etter anmeldelsen. Barnevernkonsulenten forteller:

Under den tiden saken ligger død der (hos politiet), så jobber jo vi i den familien, og har jobbet veldig mye også for at denne ungdommen skal flytte hjem. Da var jeg ganske på dem (politiet), egentlig et halvt år der jeg sa ”hva er det dere driver med, nå må dere bestemme dere for vi sitter jo her og vurderer hele tiden om ungdommen skal flytte hjem”. Det er jo noe vi selvfølgelig må ta til etterretning hvis det skal opp en rettssak en måned etter at ungdommen flytter hjem om vold h*n fortalte om for 2,5 år siden. Da kan det bli ganske vanskelig for den ungdommen i det hjemmet.

I denne situasjonen ga politiets arbeid store innvirkninger på barneverntjenestens arbeid, der barneverntjenestens vurderinger som anså å være til barnets beste på dette tidspunktet måtte vike, og justeres til å gjelde den nåværende uheldige situasjonen, fordi politiet besluttet å gå til straffesak – to år etter anmeldelsen. Barnets beste er et grunnleggende hensyn i barneverntjenestens arbeid, der barneverntjenesten allerede hadde foretatt en vurdering om at barnets beste (sammen med det biologiske prinsipp) var at ungdommen blir tilbakeført til sin omsorgsperson. En forlengelse av plassering var derfor ikke ansett som til barnets beste. Politiets arbeid påvirket barneverntjenestens *reelle* muligheter for å sørge for at barnet fikk rett hjelp til rett *tid*, og den hjelpen som ble ansett som å være til barnets beste.

Paradoksalt så kan det tenkes at en anmeldelse, med påfølgende straffesak, er et ledd i den *rette hjelpen* da barneverntjenesten var de som faktisk anmeldte, men på det nåværende tidspunkt ble det heller en hindring for ønsket tiltak, som var tilbakeføring. Anmeldelse var derfor ansett som et ledd i rett hjelp i lys av de faktorene som ligger til grunn for en anmeldelse, men den lange politisaken resulterte i at den rette hjelpen ikke ble gitt til *rett tid*. Rollekonflikten bunnes derfor i at *tid* blir helt sentralt om barneverntjenesten og politiet kan arbeide godt sammen i den enkelte sak. Det kan derfor vise seg at i de tilfeller straffesaken kommer sent og kan ødelegge barneverntjenestens arbeid i å fortsette med den positive utviklingen de har sett hos familien, kan være en omstendighet der legalstrategi som metode for å bekjempe familievold viser seg å ikke være til barnets beste.

Eksempelet om ungdommen overfor ble av barnevernkonsulenten forklart som en spesiell og særegen situasjon. Sett bort ifra de konkrete saksdetaljene, kan man på en annen side tenkes at man *etter* en straff likevel kan arbeide videre med barneverntjenesten. Straff og tidsperspektivet er ikke isolerte faktorer, men må ses i sammenheng med andre faktorer, som blant annet om det er opprettet en nødvendig bekymringsallianse og relasjon mellom barnevernkonsulenten og familien. Straff og hjelp trenger derfor ikke nødvendigvis å være to motpoler, da det også er et poeng i å stille spørsmålsteget ved om like mange ville tatt i mot hjelp fra barneverntjenesten, om barneverntjenesten ikke hadde hatt de sanksjonsmuligheter som kan oppleves som straff. Det er likevel ikke å se bort ifra at prinsippet om rett hjelp til rett tid kan bli *utfordrende* for barneverntjenestens hjelpearbeid i de saker som ligger lenge hos politiet før det eventuelt blir en straffesak.

Relasjon

Utfordringer der saken tar lang tid hos politiet spiller også inn på *relasjonen* mellom barnevernkonsulenten og den enkelte familie. Diskusjonen hvorvidt politiets involvering i barneverntjenestens arbeid påvirker relasjonen mellom barnevernkonsulenten og den enkelte familie, vil ses i lyset av mildeste inngreps prinsipp. Selv om prinsippet om mildeste inngrep handler om tiltak etter barnevernloven, der en anmeldelse strengt tatt ikke er et tiltak, velger jeg likevel å bruke prinsippet i denne sammenhengen. Grunnen til at jeg bruker det i denne oppgaven er fordi en anmeldelse fra barneverntjenesten kan gi store konsekvenser for familiens livssituasjon. En anmeldelse kan derfor ikke ses uavhengig barneverntjenestens *videre* arbeid med familien (Dahle & Hennum, 2008, s.9; Kjær & Mossige, 2008, s. 42).

Mildeste inngreps prinsipp overføres derfor i denne oppgaven til å gjelde de implikasjoner en anmeldelse kan gi ved at den ligger for lenge hos politiet. Det er derfor også uløselig knyttet til vurderingen hvorvidt man skal anmelde eller ikke ut ifra barnets beste. Det mildeste inngrep, i tråd med barnevernfaglige vurderinger, vil i så fall være å ikke anmelde eller å vente i enkelte situasjoner, for heller jobbe med å opparbeide en stabil og god kontakt mellom barnet og forelder. I tillegg gir et slikt arbeid samtidig en kontinuitet i omsorgen.

En av barnevernkonsulentene i utvalget forteller at barneverntjenesten på et tidspunkt valgte å anmelde, men at barneverntjenesten etter hvert så stor endring hos foreldrene.

Barnevernkonsulenten opplevde samtidig at politiet var opptatt av å ”ta foreldrene” mens barneverntjenesten formidlet at de ikke lenger var like bekymret. På spørsmål om hun har opplevd å angre på at hun har anmeldt til politiet, svarer hun:

Det som var veldig uheldig var at politiet kom veldig sent i gang. Jeg tenker at.. det er *det* som jeg angre litt på, fordi foreldrene ble utsatt for en stor prosess liksom i etterkant. Så jeg *angrer* jo ikke, sånn sett.

Hun forteller videre i intervjuet at foreldrene fortalte at de opplevde at barneverntjenesten gikk litt bak ryggen deres, fordi de ikke forstod hvorfor det nå skulle bli en straffesak etter at barnevernkonsulenten uttrykte overfor foreldrene at hun så en positiv utvikling. Med andre ord kan det virke som om det forelå en forvirring hos foreldrene hvorvidt de skulle få belønning (hjelp) *eller* straff (fengsel) som konsekvens for deres normbrudd ved å ha brukt vold mot barnet sitt.

Barnevernkonsulenten bak utsagnet overfor forteller også at hvis barneverntjenesten hadde ventet litt, så hadde de faktisk ikke anmeldt. På det tidspunktet det likevel ble gitt en anmeldelse, ble det av barneverntjenesten vurdert som nødvendig ut ifra en barnevernfaglig vurdering. Det var derfor i tråd med det mildeste inngreps prinsipp om å ikke velge et mer inngripende tiltak enn nødvendig ut fra barnets situasjon. Når barneverntjenesten der imot *ikke* lenger er like bekymret, så kan en anmeldelse (for familien) oppleves å være et tiltak som ikke er det mildeste. Dette er spesielt med tanke på at mange ofre ikke ønsker omsorgspersonen straffet (Dullum & Bakketeig, 2017 s. 114). Eksempelet viser hvordan endringsarbeidet barneverntjenesten gjør i en familie mens saken ”ligger og venter” hos politiet, kan minske forventningen om straff jo lenger tiden går. At politiet *nå* skulle ”ta disse

foreldrene” i form av å straffe de, kan gjøre det vanskelig for foreldrene å forstå hvorfor barneverntjenesten i så fall driver et endringsarbeid (hjelp som belønning) på samme tidspunkt.

I tillegg kan foreldrenes forvirring bli forsterkende, da enkelte familier ikke helt klarer å skille mellom barneverntjenestens vurderinger og politiets beslutninger. En familie kan oppleve at de er på en god vei, mens midt i denne endringsprosessen (kanskje til og med *etter*) så bestemmer politiet seg for å gå til straffesak. Barnevernkonsulenten viser til en slik situasjon når hun sier at foreldrene opplevde at barneverntjenesten gikk bak ryggen deres, og forstod ikke helt hvorfor de *nå* skulle bli tiltalt for vold. Barnevernkonsulenten opplevde et dilemma å forklare denne situasjonen, da hun selv ikke var bekymret på nåværende tidspunkt. At politiet ville ”ta foreldrene” kan være et uttrykk for et rettsoptimistisk standpunkt på legalstrategi, der politiet har en holdning om at det er mulig å endre atferd og holdninger ved hjelp av rettslige midler. Det blir derfor viktig for politiet å ta ut tiltale. Mens anmeldelsen ”ligger på vent” hos politiet, arbeider likevel barneverntjenesten med foreldrene for at de skal endre atferd og holdninger. Barnevernkonsulenten opplevde at foreldrene hadde en positiv utvikling, og denne situasjonen viser derfor til en omstendighet der legalstrategi i form av et rettsoptimistisk standpunkt, mister sin virkning når anmeldelsen ligger for lenge hos politiet. Barneverntjenestens arbeid viser til hvordan man på *andre* måter kan endre atferd og holdninger uten å bruke (straffe)rettslige midler.

Alternativet er likevel ikke å la være å anmelde, og vil bli diskutert senere. Som jeg vil presentere i punkt 6.4.3, så handler det om den muligheten politiet har ved å kunne bruke alternative konsekvenser fremfor en fengselsstraff, der forventningen om straff og belønning (hjelp) ikke blir en ”enten-eller” situasjon. I tillegg kan barneverntjenesten og politiet gå godt sammen og arbeide som komplementære roller, når både makt *og* hjelp blir viktig som tilnærming til foreldre som bruker vold.

6.4.2.2 Makt og hjelp

En måte barneverntjenesten og politiet kan gå godt sammen ut fra utvalgets fortellinger, er i de situasjoner der politiets makttrolle bidrar til at barneverntjenesten beholder sin hjelperolle overfor familien. At barneverntjenesten beholder sin hjelperolle, står i motsetning til situasjonen beskrevet tidligere angående gjenforening, der konsekvensen av politiets involvering var at det ble vanskelig for familien å oppfatte barneverntjenesten som en instans

som primært skulle hjelpe.

Som jeg har nevnt tidligere poengteres det av alle barnevernkonsulentene at barneverntjenestens arbeid først og fremst er å hjelpe familien, og var et fokus som stod sterkt gjennom utvalgets fortellinger. En barnevernkonsulent forteller om en situasjon som viser til hvordan politiet og barneverntjenesten kan ha ulike tilnærminger til samme familie, der de ulike tilnærmingene gagnar barneverntjenestens arbeid ved å kunne komme i posisjon til å hjelpe. Hun forteller:

Jeg opplever at foreldre har respekt for oss også, men enda mer respekt for politi. Hvis de (politi) sier noe, så *er det liksom sånn*. I tillegg opplever jeg at de, ja de skal ha en allianse med foreldrene, men på en annen måte enn oss. Vi er på en måte nødt til å, vi kan være tydelige, men vi skal likevel samarbeide med foreldrene over lenger tid, mens politiet er inne i en periode og gjør sitt arbeid, og så sier de ha det bra. Så de kan ha en annen holdning overfor foreldre (...). Jeg tenker det er veldig viktig i de sakene, hvor det er vold, og vi ikke når inn til foreldrene, og det er bare benektelse, og barnet har det vondt, så tenker jeg at det er viktig at politiet kan stramme opp disse foreldrene på måter ikke vi kan.

Barnevernkonsulenten viser i dette utsagnet det dilemmaet dobbeltrollen kan gi, ved at barneverntjenesten må være tydelige på alvoret, samtidig som de må ha en tilnærming til foreldre som gjør at foreldrene er villige til å ta imot den hjelpen barneverntjenesten tilbyr. Det blir i følge barnevernkonsulenten en viktig faktor for barneverntjenestens arbeid at politiet kan "stramme opp" foreldrene.

Den tilnærmingen og alliansen barnevernkonsulenten nevner i utsagnet handler om å kunne opprette felles bekymringsallianse med foreldrene. Godt barnevernsarbeid *krever* at barnevernet deler sin bekymring om barnets utvikling med foreldre (NOU 2006: 9, s. 29). Ved at politiet er involvert kan derfor barneverntjenesten overlate den kontrollerende maktposisjonen til politiet, mens barneverntjenesten selv kan beholde sin posisjon som et godt utgangspunkt for å danne en bekymringsallianse med foreldrene.

I situasjoner der det er viktig å signalisere alvoret i saken uten at det foreligger grunnlag for gå til omsorgsovertakelsessak, kan det være vanskelig for den enkelte barnevernkonsulent å

beholde denne posisjonen *samtidig* som hun har en kontrollrolle. I NOVA rapporten om barneverntjenestens håndtering i voldssaker poengteres det også at barneverntjenesten kan underkommunisere egen makt, og dermed la maktperspektivet være politiets og rettsapparatets anliggende (Kjær & Mossige, 2008, s. 49). Politiets involvering er derfor et positivt bidrag til barneverntjenestens arbeid, da kontrollrollen til barneverntjenesten kan være et sterkt fokus hos familier som ikke har kjennskap til barneverntjenesten, og er derfor redde for å miste barnet sitt ved å bli fratatt omsorgen for barnet.

Politiet og barneverntjenesten går derfor godt sammen fordi de kan arbeide som komplementære roller i de situasjoner der det er viktig og hensiktsmessig overfor familien og barneverntjenestens arbeid å ha *begge* perspektiver på voldsproblematikken (Justis- og beredskapsdepartementet, 2016; Dullum og Bakketeig, 2017). Vold er en straffbar handling begått av et individ, men vold må også ses i samspill med mellom strukturelle, relasjonelle og individuelle forhold (Justis- og beredskapsdepartementet, 2013, s. 24). Politiets arbeid kan derfor sørge for at volden opphører ved at omsorgspersonen(e) straffes, og sender et signal om alvor, mens barneverntjenestens arbeid kan bidra til at omsorgspersonen(e) kan få andre verktøy til f.eks. grensesetting eller andre oppdragelsesmetoder gjennom hjelpetiltak etter barnevernloven § 4-4. Det forutsetter likevel at foreldrene klarer å skille mellom barneverntjenesten og politiet, slik at det ikke blir forvirrende for hvilke sanksjoner som blir gitt av hvem. Forvirring rundt sanksjoner var kjernen i problemet i interrollekonflikten beskrevet i punkt 6.4.2.1 knyttet til relasjon, og også utfordringer knyttet til gjenforening i punkt 6.3.1.1.

6.4.2.3 "4-12 saker"

Ovennevnte presentasjon og diskusjon handler om hvordan politiets arbeid påvirker barneverntjenestens arbeid i de saker der politiet tar for lang tid med å gå til straffesak eller at straffen kommer for sent. Utvalget forteller også om andre situasjoner som kan belyse hvordan straffedommen påvirker barneverntjenestens arbeid, og det handler om de situasjoner der barneverntjenesten går til omsorgsovertakelsessak etter barnevernloven § 4-12. I motsetning til diskusjonen omkring interrollekonflikten, vil "4-12-saker" handle om hvordan de to instansene kan gå godt sammen som komplementære roller.

Utvalget i denne masteroppgaven forteller om situasjoner der de har vært i Fylkesnemnda med en "4-12 sak", der politiets arbeid har bidratt til at barneverntjenesten står sterkere. Dette var spesielt i forbindelse med situasjoner der politiets straffesak resulterte i en straffedom, der

en barnevernkonsulent sier at saken er ”*oppe og avgjort*” om politiet klarer å bevise om det har skjedd noe kriminelt. Politiets arbeid har derfor bidratt til at barneverntjenesten kunne sikre at barnet som lever under forhold som kunne skade deres helse og utvikling, fikk nødvendig hjelp.

Politiet og barneverntjenestens arbeid går derfor godt sammen i å ta vare på hva som er vurdert til å være til barnets beste, og kan i lys av rolleteori begrunnes i at de to instansene arbeider som komplementære roller. De går godt sammen fordi politiets arbeid forsterket, og kanskje muliggjorde, barneverntjenesten ønsket tiltak. Dette er i likhet med NOVA sin rapport fra 2008, der det de skriver at samarbeid med politiet gir barneverntjenesten en økt autoritet, som blant annet bidrar til å styrke barneverntjenestens posisjon som kontrollører av at foreldrenes omsorgskompetanse er god nok (Kjær & Mossige, 2008, s. 50). I denne oppgavens tilfelle, gjelder det i situasjoner der barneverntjenesten går til omsorgsovertakelse.

Komplementære roller i slike situasjoner ble dog fortalt som *uavhengig* samarbeidet mellom barneverntjenesten og politi. Det som var i fokus hos barnevernkonsulentene var hvorvidt politiet klarte å finne nok bevis eller ei til en straffesak. Likevel var det enkelte av barnevernkonsulentene som påpekte at politiet og barneverntjenesten får forskjellig informasjon fra ulike innfallsvinkler, og derfor utfyller hverandre ved å få tilgang til det større bildet. For at barneverntjenesten og politiet kan se det større bildet, så må det foreligge et samarbeid. Det gode samarbeidet ble av utvalget forklart som situasjoner der det er mye informasjonsutveksling, også *etter* avhør. At politiet og barnevern går godt sammen i disse situasjoner kan derfor i tillegg handle om å ha et samarbeid der informasjonsutveksling mellom de to instansene kan utfylle hverandres oppgaver og roller.

Glavin og Erdal (2013, s. 44) skriver at det er viktig at etatene ser at de har bruk for hverandres kompetanse, og ved å bli kjent med hverandres styrker så vil etatene til sammen dekke et stort spekter av kompetanse. I denne situasjonen handlet det om å få *bevist* vold i den grad det er nødvendig i en omsorgsovertakelsessak, der informasjon fra barneverntjenesten i tillegg kan være et viktig bidrag for at politiet klarer å bevise vold. I tillegg kan det i slike saker være at barneverntjenesten og politiet samarbeider godt, fordi de har en felles målsetting omkring innholdet i barnets beste, som blant annet vil være at foreldrene får konsekvenser (i dette tilfelle i form av fengsel) for sine handlinger.

I de domfelte straffesaker der barneverntjenesten går til omsorgsovertakelsessak, og der det er hensiktsmessig ut ifra situasjonen å beholde både makt (straff) og hjelp (belønning) i tilnærming til foreldrene, kan barneverntjenesten og politiet gå godt sammen gjennom utvalgets fortellinger. De går godt sammen ved å arbeide som komplementære roller som er gjensidig avhengige av hverandre. Gjensidige i form av at de påvirker og utfyller hverandres arbeid ved bruk av hverandres kompetanse, og som resultat oppnår ønsket mål og ivaretar prinsippet om barnets beste. Hovedargumentet til hvordan barneverntjenesten og politiet kan arbeide som komplementære roller, vil i denne oppgaven likevel handle om de situasjoner der politiets bruk av alternative konsekvenser kan forhindre at de to instansene står i en rollekonflikt.

6.4.3 Bruk av alternative konsekvenser

Det var ingen av saksbehandlerne som var *spesielt* opptatt av at en forelder skal få fengselsstraff, selv om de har anmeldt. I utvalgets fortellinger handlet nemlig ikke anmeldelse kun om dom eller fengselsstraff, men om at barnet senere kan få erstatning og at anmeldelse sender et signal om alvorlighet. Frustrasjonen hos barnevernkonsulentene var heller rettet mot at det ikke ofte skjer betydelige konsekvenser *her-og-nå*, men at det ikke nødvendigvis trenger å være i form av fengsel.

Det var spesielt fire barnevernkonsulenter som fortalte om erfaringer med, og ønske om, alternative konsekvenser istedenfor fengsel der bevisene ikke er sterke nok og resulterer i en henleggelse, eller der en (for) sen fengselsstraff ikke nødvendigvis er så hensiktsmessig ut fra familiens situasjon. Tre av de fire barnevernkonsulentene er tilknyttet samme barnevernkontor og derfor samme politidistrikt. En barnevernkonsulent forteller om en erfaring der en politijurist har ringt barneverntjenesten i forkant av en (mulig) tiltale:

Jeg har hatt noen (saker) hvor politijuristen har ringt og drøftet med meg om det er hensiktsmessig å dømme foreldrene eller ikke (..) Det har vært knyttet til der jeg har tenkt at de kunne dømme en bestemt forelder, men samtidig så tenkte de at det kunne ha vært uhensiktsmessig ut fra situasjonen, og at de kanskje heller skriver en påtaleunntatelse, men med betingelser om at foreldre følger opp tiltak fra barneverntjenesten eller noe i den duren. Og da har de jo som regel ikke blitt dømt,

men foreldrene har på en måte fått et pålegg, nærmest, om å følge opp det politiet ber om.

Politiet tok altså kontakt med barneverntjenesten før en tiltale, men det blir fortalt som en enkelthendelse, og ikke som en rutine. En av barnevernkonsulenten på samme barnevernkontor påpekte at hun ønsket at hun *oftere* hadde fått en telefon om hva som skjer i forbindelse med tiltale, og at barneverntjenesten generelt hører lite fra politiet i etterforskningsperioden. Tross erfaringene om å bli kontaktet av politiet i forkant av en tiltale, har den samme barnevernkonsulenten fra utsagnet overfor en generell opplevelse av at det sjeldent blir konsekvenser som følge av en anmeldelse. På spørsmål om barnevernkonsulenten skulle ønske om det i større grad hadde blitt konsekvenser i de saker barneverntjenesten velger å anmelde, sier vedkommende:

Jeg skulle ønske at det hadde oftere vært større konsekvenser, men om det måtte ha vært i form av straff vet jeg ikke, men at de på en måte kunne sagt ”vet du hva, vi har disse og disse bevisene” at de hadde hatt en større mulighet, for på en måte å bruke deres arbeid til å pålegge familien bestemte ting. Det tenker jeg hadde vært bra. Og at det ikke bare blir ”vi har ikke klart å bevise noe straffbart som har skjedd, derfor så..”

Utsagnene overfor kan i lys av rolleteori være et eksempel på hvordan barneverntjenesten og politi i praksis kan arbeide komplementære roller ved å forsterke eller utfylle hverandres samfunnsmandat, og derfor gå godt sammen i den enkelte sak. Det er derfor ikke nødvendig for politiet å faktisk ta ut tiltale og dømme omsorgsperson(e) til fengsel for å kunne si at barneverntjenesten og politiet arbeider som komplementære roller, som beskrevet i punkt 6.4.2.3. Ved å gi foreldrene en påtaleunntatelse med betingelse om å følge barneverntjenestens tiltak, så kan politiets arbeid bidra til at barneverntjenesten kan sikre at barnet får nødvendig hjelp og omsorg ved at foreldrene er pålagt å følge tiltak som f.eks. råd og veiledning eller diverse kurs. Samtidig kan barneverntjenestens arbeid i form av de tiltak de setter i verk hos familien, bidra til/forsterke politiets arbeid i å forebygge og forhindre kriminalitet (straffbar vold) ved å bruke barneverntjenestens tiltak fremfor en fengselsstraff.

Å arbeide som komplementære roller ved å bruke alternative konsekvenser, kan legge grunnlag for et godt samarbeid i form av å jobbe mot en felles målsetting der målet er å få

foreldrene til å ta imot hjelp fra barnverntjenesten, der de to instansene ser at de har bruk for hverandres kompetanse. Ut ifra barnevernkonsulentenes utsagn, så kan det likevel tenkes at barnevern og politi samtidig er *avhengig* av et godt samarbeid for å kunne arbeide som komplementære roller, fordi informasjonsutveksling muliggjør bruken av alternative konsekvenser. For å *se* at de har bruk for hverandre kompetanse, må politiet *ha* kunnskap om barneverntjenestens arbeidsmetoder og verktøy for å vite hva barneverntjenesten kan tilby av tiltak. Ved større bruk av alternative konsekvenser kan i tillegg rollekonflikten i lys av tid og relasjon i punkt 6.4.2.1 unngås.

Ønsket om alternative konsekvenser springer ut av fortellingene om at det sjeldent foreligger konsekvenser, og at det er et ønske fremfor at saken henlegges. Det blir fortalt som enkelthendelser og ikke som rutiner, der ett av de tre barnevernkontorene *ikke* forteller om dette. Jeg er ikke kjent med om det faktisk har vært praksis i det barnevernkontoret, men det kom ikke opp under intervjuene. Temaet om alternative konsekvenser fremkom under analysearbeidet, og hadde derfor vært interessant å fokusere på om jeg hadde hatt mulighet for å re-intervjue utvalget. Da ville jeg stilt spørsmål til alle barnevernkonsulentene angående deres erfaringer der politiet har gitt påtaleunntatelse som en strafferettslig konsekvens. At det likevel er uheldig at anmeldelser henlegges nevnes av *alle* barnevernkonsulenter, og er i tillegg det utfallet som oftest skjer.

6.4.4 Når de fleste saker henleggelses

Alle syv barnevernkonsulenter i utvalget forteller om erfaringer med å ha kontaktet og involvert politiet i barnevernssaken, men at anmeldelsen henlegges av politiet. I de saker der politiet henlegger anmeldelsen, poengterer alle barnevernkonsulentene at de likevel arbeider med familien og voldsuttalelsene, uavhengig av hva politiet har kommet frem til. I denne masteroppgaven er det ikke et stort fokus på saker som henlegges og problematikken rundt det. Det er likevel viktig å få frem barnevernkonsulentenes erfaringer rundt henleggelse, da det utgjør mye av konteksten til ønsket om alternativet konsekvenser.

Det er ikke slik at alle hadde erfaring fra saker som henlegges som *problematiske*, men de barnevernkonsulenter som hadde problematiske erfaringer med en henleggelse sier at det ofte kan undergrave barneverntjenestens mulighet til å hjelpe. At mange anmeldelse henlegges er derfor uheldig, og flere av barnevernkonsulentene har opplevd kommentarer fra foreldre som

”barneverntjenesten snakker fortsatt om vold, det har jo politiet sagt ikke har skjedd”, eller ”men vi ble jo ikke dømt, det har ikke skjedd noe vold”.

Erfaringene rundt henleggelse handler derfor om at barnevernkonsulentene opplever at det kan være vanskelig for foreldrene å forstå barneverntjenestens beslutninger om å arbeide videre med familien om voldsuttalelser, når politiet samtidig velger å henlegge saken. På spørsmål om barnevernkonsulentene opplever at foreldre klarer å skille de to instansene, svarer en barnevernkonsulent:

Jeg tenker - ikke for å generalisere for mye, men vi jobber jo i en bydel hvor vi har en veldig stor andel med annen etnisitet enn norsk (..) hvor det er veldig mange som kommer fra.. som har ulik forståelse for hva det er liksom hele rettsapparatet handler om.

Det er derfor ikke gitt at familier som kommer i kontakt med barneverntjenesten har forståelse for, eller kunnskap om, hvordan tjeneste- og hjelpeapparatet, samt. rettsapparatet, er delt inn i forskjellige instanser med egen og begrenset beslutningsmyndighet. At det kan være vanskelig for foreldre å skille mellom hvordan forskjellige instanser arbeider, ble også nevnt tidligere i forbindelse med gjenforening. Barnevernkonsulenten hevdet at språkkunnskaper og manglende kjennskap til systemet gjør det vanskelig for foreldre å skille mellom barneverntjenesten og politiet. I lys av rolleteori kan de uheldige sidene ved en henleggelse handle om at en anmeldelse fra barneverntjenesten kan oppleves som et uttrykk for barneverntjenestens kontrollmandat, mens barneverntjenesten *etter* en henleggelse skal arbeide som en hjelpeinstans. En henleggelse av anmeldelsen bidrar derfor til at barnevernkonsulenten kan stå i enda en intrapersonlig rollekonflikt, der barnevernkonsulenten opplever uforenlige forventninger til sin rolle overfor den enkelte familie.

Det er ikke bare utvalget for denne oppgaven som opplever at de fleste anmeldelser henlegges. Det er slik at de fleste saker om vold i nære relasjoner blir henlagt, og det er dermed bare de færreste sakene som faktisk når domstolene (Dullum & Bakketeig, 2017, s. 121). Når en av barnevernkonsulent forteller om sin opplevelse av at for mange anmeldelser henlegges, sier hun:

Det er utfordrende å bruke så mye tid på det, spesielt når det sjeldent blir tatt ut tiltale.

Vi føler det blir litt bortkastet og det er mye mer stress for familien enn det gjør godt.

Og det er jo veldig dumt, fordi faren er at man tenker at man velger å ikke anmelde fordi det skaper mer styr enn godt. Men det er absolutt nødvendig å anmelde noen tilfeller.

Barnevernkonsulentene opplevde det altså uheldig når henleggelse blir regelen, og tiltale blir unntaket, fordi det i verste fall kan resultere i at saker til slutt ikke anmeldes. Det er viktig å understreke at ingen av barnevernkonsulentene uttrykte en holdning som gjør at de i praksis anmelder mindre på grunn av henleggelsesproblematikken, eller at de er i ferd med å tenke i slike baner. De uttrykket kun en bekymring på et kjent og utstrakt problem som må gjøres noe med. At en anmeldelse skaper ”mer styr enn godt” når saker som oftest henlegges, henger derfor samtidig sammen med *ønsket* om at politiet hadde hatt større mulighet til å gi foreldrene alternative konsekvenser istedenfor fengselsstraff.

7. Avslutning

I denne oppgaven hadde jeg som mål å belyse barnevernkonsulenters opplevelser av arbeidet sitt etter et tilrettelagt avhør av barnet. For å kunne belyse de opplevelsene ble det gjennomført semistrukturerte intervjuer med syv barnevernkonsulenter. Tiden etter et tilrettelagt avhør av barnet er en periode som ikke ble belyst i en rapport om samarbeidet mellom barnevern og politi i voldssaker publisert av Nasjonal Kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) i 2017. I tillegg til å fokusere på arbeidet til barneverntjenesten i voldssaker, var jeg også opptatt av hvordan politi og barnevern arbeidet sammen.

Kunnskapsbasen for denne oppgaven påpeker at til tross for mange gode eksempler på samarbeid mellom forskjellige instanser som skal ivareta barnet, er det fortsatt mange utfordringer (NOU:12, 2017, 02). I likhet med kunnskapsbasen for denne oppgaven, forteller barnevernkonsulentene om utfordringer knyttet til kunnskap om hverandre, forventninger, målsetting og rutiner.

Barnevernkonsulentene forteller naturligvis om forskjellige opplevelser av samarbeidet, da de alle har forskjellige saker å trekke erfaringer ut ifra. Når det gjelder selve kvaliteten på samarbeidet var det likevel noen fellestrekk. Ut ifra barnevernkonsulentenes fortellinger var kvaliteten på samarbeidet avhengig av de tilgjengelige ressursene både barneverntjenesten og politiet hadde på det tidspunktet saken var. Omfanget av samarbeidet varierte ut i fra sakens art og alvorlighetsgrad. Det jeg anså som det mest interessante var at kvaliteten på samarbeidet var også beskrevet som personbundet, noe som er paradoksalt når det er snakk om *instanser* som samarbeider. Flere av barnevernkonsulentene forteller om opplevelser der de har møtt politietterforskere med samme syn som de selv og ønsker å arbeide i tråd med hva som er til det beste for barnet, men diskusjon omkring barnets beste var ingen rutine. Et viktig spørsmål er likevel om rutiner i seg selv kan være løsningen, eller om fokuset på barnets beste også må innarbeides som en grunnleggende holdning f.eks. underveis i politiutdanningen.

Flere av barnevernkonsulentene forteller likevel om en generell opplevelse av at samarbeidet med politiet er bedre i dag enn det var tidligere, men at ordningen med Statens barnehus ikke alltid fungerer, og viser spesielt til gjenforening. Gjenforening viser til en situasjon etter tilrettelagt avhør av barnet, og ble derfor helt sentral i denne oppgaven.

Gjennom barnevernkonsulentenes fortellinger ble perioden etter et tilrettelagt avhør av barnet skissert til å gjelde to spesifikke situasjoner: Gjenforening og resultatet av politietterforskningen. Underveis i analysearbeidet ble det tydelig at ulike utfordringer knyttet til de to situasjonene handlet om barneverntjenestens dobbeltmandat, da de opplevelser som barnevernkonsulentenes forteller om blant annet handlet om å være *både* hjelper og kontrollør i utførelsen av én og samme rolle som barnevernkonsulent. I lys av rolleteori ble utfordringene betegnet som ulike rollekonflikter, mens de situasjoner der barneverntjenesten og politiet fungerte godt sammen ble de to instansene betegnet som komplementære roller. I tillegg bidro samarbeidsteori (faktorer for et godt eller dårlig samarbeid) til å vise hvordan barnevern og politi kan gå dårlig, eller godt sammen, i den enkelte sak.

Gjenforening er et begrep fra praksisfeltet, som betegner situasjonen der barnet skal gjenforenes med sine foreldre etter et tilrettelagt avhør. Gjenforeningen gjelder i de saker der barneverntjenesten på det tidspunktet ikke vurderer å plassere barnet utenfor hjemmet. Utfordringene ved gjenforening som barnevernkonsulentene fortalte om, er at barnevernkonsulentene opplevde at de fikk et ansvar som de selv mente de ikke hadde. Gjenforening ble av barnevernkonsulentene forstått som en del av politiets etterforskning, og ikke barneverntjenestens undersøkelse. I lys av rolleteori viste utfordringen seg til å handle om at barnevernkonsulenten stod i en intrapersonlig rollekonflikt, der hun opplevde å møte på ulike forventninger som var uforenlige. Den intrapersonlige rollekonflikten var på bakgrunn av barneverntjenestens dobbeltrolle som både hjelper- og kontrollør, der barnevernkonsulenten opplevde at barneverntjenestens kontrollrolle ble forsterket (hos foreldrene) ved at barnverntjenesten tok del i politiets etterforskningsarbeid. Barnevernkonsulentene påpeker selv at deres hovedoppgave er å hjelpe familien, men at det kan bli vanskelig for foreldrene å få den oppfatningen om barneverntjenesten blir for involvert i etterforskningen.

En annen utfordring knyttet til gjenforening var at barnevernkonsulentene opplever at politiet ikke respekterte arbeidstiden deres, og forventet at barneverntjenesten skulle arbeide utover egen arbeidstid. Enkelte av barnevernkonsulentene fortalte om erfaringer der det har blitt brukt mye tid på å diskutere hvordan (og av hvem) gjenforening skal gjennomføres. Det som viste seg å være kjernen i de fortellingene var at det ikke lå en formell rutine rundt gjennomføring av gjenforening. Ut ifra barnevernkonsulentenes fortellinger foreslår jeg derfor at den uformelle normen at barneverntjenesten gjennomfører gjenforening, enten formaliseres

ved en forankring i instansenes samarbeidsplaner, eller at politiet selv tar ansvar for den delen av deres *egen* etterforskning.

Gjenforening som begrep var ukjent for meg ved utarbeiding av intervjuguide, og det var ikke før etter de fire første intervjuene at jeg merket at dette var et punkt som var viktig for samarbeidet mellom barneverntjenesten og politiet i voldssaker. Det hadde derfor vært ønskelig å forske videre på gjenforening, ved å kunne stille alle barnevernkonsulentene åpne spørsmål rundt temaet. Da ville jeg spesielt ha bedt dem om å fortelle forskjellen på en god og en dårlig erfaring rundt gjennomføring av gjenforening, da enkelte av barnevernkonsulentene påpekte at det ikke er i alle situasjoner at gjenforening er problematisk. De situasjoner der barnevernkonsulenten kjenner familien godt fra før var det fint at barneverntjenesten kunne gjennomføre den delen.

Situasjonen om gjenforening ble i tillegg kun belyst fra barnevernkonsulentenes perspektiv. Det hadde derfor vært interessant å få belyst politiets perspektiv på gjenforening, og om de selv tenker at gjenforening er en del av politiets etterforskningsarbeid, eller om de mener at det er en del av barneverntjenestens undersøkelse. I tillegg hadde det vært interessant å få politiets perspektiv på hvorvidt de forventningene barnevernkonsulentene sier de opplever å møte på, er reelle eller fiktive. Forventninger er likevel handlingsmotiverende uavhengig om de er reelle eller fiktive, men som et bidrag til å møte samarbeidsutfordringen ser jeg på det som nyttig å få frem hva de forskjellige instansene faktisk forventer av hvem, og hvorfor. Utarbeiding av en formell rutine rundt gjenforening kan bidra til dette, og sikre at et godt samarbeid ikke forsvinner med personer. Å forholde seg til en formell rutine kan i tillegg bidra til å kunne forklare foreldrene hva slags roller de forskjellige instansene har, og unngår uheldige situasjoner der foreldre trekker seg unna fordi de forventer å møte en hjelpeinstans som etter gjenforening kun blir forstått som en kontrollinstans. Det hadde derfor også vært interessant å få belyst foreldrenes perspektiv på denne situasjonen, da min oppgave kun fikk frem foreldrenes syn gjennom barnevernkonsulentenes perspektiv.

Resultatet av politietterforskningen ble etter barnevernkonsulentenes fortellinger delt inn til å gjelde tre ulike utfall: Straffedom (fengsel), alternative konsekvenser og henleggelse. Den største utfordringen som ble belyst var i forbindelse med en (for) sen straffesak, og ble diskutert som en interrollekonflikt mellom barneverntjenesten og politiet. Rollekonflikten handlet om de ulike stabile forventningene og de sanksjoner som bygger en rolle. I denne

oppgaven handlet det om belønning (i form av hjelp) eller straff, der barnevernkonsulentene besitter begge sanksjonsmuligheter. Barnevernkonsulentene påpeker at de selv først og fremst er en hjelpeinstans, mens politiet derimot er nært knyttet til en forventning om straff. I lys av noen av barnevernlovens viktigste prinsipper, ble det diskutert at en for sen straffesak kan gi negative konsekvenser for relasjonen mellom barneverntjenesten og den enkelte familie. En barnevernkonsulent forteller om en situasjon der hun sier at foreldrene opplevde at barnevernkonsulentene gikk bak ryggen deres, fordi det *nå* skulle bli en straffesak lenge etter at de hadde kommet godt i gang med endringsprosessen. Tid ble derfor en viktig faktor for å forstå de utfordringer som oppstår når en barnevernssak og barnevernfaglige vurderinger møter en straffesak og juridiske betingelser. Forskerne bak kunnskapsoppsummeringen til NOVA i 2017 stiller derfor i lys av denne oppgavens funn, et berettiget spørsmål om tid kan bli en sviktfaktor i saker der flere instanser arbeider sammen (Backe-Hansen, Smette & Vislie 2017, s. 122).

For ti år siden påpekte Kjær & Mossige (2008) at endringer i familien som kan bidra til en bedre omsorg for barna, kan hindres eller hemmes av at den strafferettslige prosessen tar lang tid. Barnevernkonsulentene jeg intervjuet forteller om like erfaringer i dag. Det hadde derfor vært ønskelig om politiet i større grad kunne pålegge foreldrene å følge barnevernkonsulentenes tiltak, istedenfor å gi fengselsstraff. Slike situasjoner ble betegnet som alternative konsekvenser, der utvalget fortalte om hendelser der politiet har gitt en påtaleunntatelse med betingelse om å følge barneverntjenestens tiltak. Det er også ønskelig at politiet kunne bruke alternative konsekvenser i de situasjoner der saken henlegges på grunn av bevisets stilling. Det kan være utfordrende for barneverntjenesten å arbeide med familier som benekter vold, og dermed ikke forstår hvorfor barneverntjenesten snakker om vold når politiet ikke klarer å bevise det. Igjen handler dette om de ulike rollene barneverntjenesten og politiet har i bekjempelsen av familievold, der de har forskjellige lovverk å forholde seg til, og også forskjellige krav til ”bevis”.

De ulike utfordringer og dilemmaer som ble diskutert i denne oppgaven var på bakgrunn av at jeg hadde et utvalg som bestod av barneverntjenester som *ikke* anmelder all vold automatisk. Istedenfor ble anmeldelse vurdert ut ifra barnevernfaglige vurderinger om hva som er til det beste for barnet, ved å se på faktorer som voldens alvorlighetsgrad og kontekst, og foreldrenes evne til endring. Det var på bakgrunn av denne ulike praksisen at jeg ble nysgjerrig på samarbeidet mellom barneverntjenesten og politiet. Det hadde derfor vært

interessant å undersøke om det blir fortalt om andre dilemmaer og utfordringer ved å sammenligne ulike barneverntjenester som har ulik praksis fra hverandre, noe jeg ikke fikk muligheten til i denne oppgaven. Hadde jeg hatt mulighet ville jeg vært spesielt opptatt av barnevernkonsulentenes fortellinger om relasjonen til foreldrene i lys av en anmeldelse og (en sen) straffesak. Hadde noen av dilemmaene som barnevernkonsulentene i mitt utvalg opplever kunne blitt unngått? Og hva er konsekvensene ved at all vold anmeldes automatisk om foreldrene viser stor endringspotensialet etter et første møte med barneverntjenesten?

Selv om det hadde vært interessant å få belyst politiets og familiens perspektiv på de situasjoner som blir beskrevet barnevernkonsulentene, og selv om gjenforening var ukjent for meg som forsker før oppstart av denne oppgaven, så har likevel oppgaven belyst barnevernkonsulentenes opplevelser av arbeidet sitt tilknyttet en periode som er tidligere lite belyst. Dette gjelder spesielt med tanke på at gjenforening ikke er mye nevnt i forskningen som er på feltet om samarbeidet mellom de to instansene, og utvalget mitt trekker frem gjenforening som en helt *sentral* del av de utfordringene de kjenner på. NKVTS (2017, s.145) skriver et avsnitt om situasjonen etter et tilrettelagt avhør av barnet, men gjenspeiler ikke den situasjonen mine informanter forteller om. Forskriften om tilrettelagte avhør nevner heller ikke situasjonen der barnet skal gjenforenes med sine omsorgspersoner etter avhøret. Oppgaven har derfor bidratt til å kaste lys over et forskningsmessig ukjent felt, som er verdt å forske videre på. Det er verdt å forske videre på, da det kan virke som om det i praksisfeltet trengs en formell rutine omkring gjennomføring av gjenforening. I tillegg bidrar oppgaven ved bruk av rolleteori, til å belyse at barneverntjenesten og politiet kan bygge opp komplementære roller, spesielt ved større bruk av alternative konsekvenser. De aller fleste anmeldelser henlegges, noe som ikke er ønskelig for barneverntjenesten, og jeg kan tenke meg det heller ikke er ønskelig fra politiets side. Større bruk av alternative konsekvenser er en måte å møte den utfordringen på.

8. Litteraturliste

- Aas, G. (2014). *Politiet og familievolden*. Oslo: Universitetsforlaget Advokatfirmaet RUV. (u.d.). *Jusinfo.no*. Hentet Februar 2, 2018 fra <http://jusinfo.no/index.php?site=default/721/1930/1947/1949>
- Backe-Hansen, E., Smette, I. & Vislie, C. (2017). *Kunnskapsoppsummering. Vold mot barn og systemsvikt*. (NOVA Rapport 4/17). Oslo: Velferdsforskningsinstituttet NOVA
- Bakketeig, E., Berg, M., Myklebust, T. & Stefansen, K. (2012). *Barnehusevalueringen 2012. Delrapport 1. Barnehusmodellens implikasjoner for politiets arbeid med fokus på dommeravhør og rettsmedisinsk undersøkelse*. (PHS Forskning 2012: 6). Hentet mars 13, 2018 fra <https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/175090/barnehusrapport.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Barne- og likestillingsdepartementet. (2016). *Opptrappingsplan mot vold og overgrep (2017-2021)*. (Prop. 12 S 2016-2017). Hentet 23 januar, 2018 fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-12-s-20162017/id2517407/sec3>
- Barnelova. (1981). Lov om barn og foreldre av 08. April 1981 nr. 7. Hentet 23 Januar, 2018 fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1981-04-08-7>
- Barnevernloven. (1992). Lov om barneverntjenester av 17. Juli 1992 nr. 100. Hentet 23 Januar, 2018 fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-07-17-100>
- Bunkholdt, V. & Sandbæk, M. (2008). *Praktisk barnevernsarbeid*. Oslo: Gyldendal Akademisk
- Dahle, R. & Hennum, N. (2008). *Barneverntjenestens håndtering av saker med vold og seksuelle overgrep*. (NOVA Rapport 5/08). Oslo: Velferdsforskningsinstituttet NOVA
- Dullum, J. & Bakketeig, E. (2017). Bruk av legalstrategi mot vold i nære relasjoner. *Tidsskrift for strafferett*, 17 (2), 103-125
- Forskrift om tilrettelagte avhør. (2015). Forskrift om avhør av barn og andre særlig sårbare fornærmede og vitner av 24. September 2015 nr. 1098. Hentet 02. Mai, 2018 fra <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2015-09-24-1098>
- Gamst, K. (2017). *Profesjonelle barnesamtaler. Å ta barn på alvor*. (2. Utg.). Oslo: Universitetsforlaget
- Garsjø, O. (2001). *Sosiologisk tenkemåte*. Oslo: Gyldendal akademisk

- Glavin, K. & Erdal, B. (2013). *Tverrfaglig samarbeid i praksis. Til beste for barn og unge i Kommune-Norge*. (3.utg). Oslo: Kommuneforlaget
- Johannesen, A., Christoffersen, L. & Tufte, P. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. (5.utg). Oslo: Abstrakt Forlag
- Justis- og beredskapsdepartementet. (2013). *Forebygging og bekjempelse av vold i nære relasjoner*. (Meld.St. 15 2012-2013). Hentet 2 februar, 2018 fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld-st-15-20122013/id716442/>
- Justis- og beredskapsdepartementet. (2016). Politiets oppgaver og organisering. Hentet 13 mars, 2018 fra <https://www.regjeringen.no/no/tema/lov-og-rett/kriminalitet-og-politi/innsikt/politiet/id713373/>
- Kjær, A-K. & Mossige, S. (2008). Når barneverntjenesten må forholde seg til straffeloven. I R. Dahle & N. Hennem (Red.), *Barneverntjenestens håndtering av saker med vold og seksuelle overgrep*. (NOVA Rapport 5/08). Oslo: Velferdsforskningsinstituttet NOVA
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju*. (3. Utg.) Oslo: Gyldendal akademisk
- Levin, I. (2004). *Hva er sosialt arbeid*. Oslo: Universitetsforlaget
- Malterud, K. (2011). *Kvalitative metoder i medisinsk forskning*. (3.Utg.). Oslo: Universitetsforlaget
- Menneskerettsloven. (1999). Lov om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett. Vedlegg 8. FNs konvensjon om barnets rettigheter av 20. November 1989. Hentet 10 april, 2018 fra https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-05-21-30/KAPITTEL_8
- Mossige, S. & Stefansen, K. (2016). *Vold og overgrep mot barn og unge. Omfang og utviklingstrekk 2007-2015*. (NOVA Rapport 5/16). Oslo: Velferdsforskningsinstituttet NOVA
- NOU 2017: 12. (2017). *Svikt og svik – Gjennomgang av saker hvor barn har vært utsatt for vold, seksuelle overgrep og omsorgssvikt*. Oslo: Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon, Informasjonsforvaltning
- NOU 2006: 9. (2006). *Kvalitetssikring av sakkyndige rapporter i barnevernssaker*. Hentet 13 april, 2018 fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/693a372835ce456b9125df84d042b37e/no/pdfs/nou200620060009000dddpdfs.pdf>
- Ringdal, K. (2013). *Enhet og mangfold. Samfunnsvitenskapelig forskning og kvantitativ metode*. (3.utg.). Bergen: Fagbokforlaget

- Ryen, A. (2002). *Det kvalitative intervjuet. Fra vitenskapsteori til feltarbeid*. Bergen: Fagbokforlaget
- Seale, C. (1999). *The Quality of Qualitative Research*. London: SAGE Publications
- Straffeloven. (2005). Lov om straff av 20. Mai 2005 nr. 28. Hentet 19. April, 2018 fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-05-20-28>
- Straffeprosessloven. (1981). Lov om rettergangsmåten i straffesaker av 22. Mai 1981 nr. 25. Hentet 19. April, 2018 fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1981-05-22-25>
- Svabø, A., Bergland, Å. & Hæreid, J. (2000). *Sosiologi og sosialantropologi for helsearbeidere*. Oslo: Gyldendal Akademisk
- Thaagard, T. (2013). *Systematikk og innlevelse – en innføring i kvalitativ metode*. (4. Utg.). Bergen: Fagbokforlaget.
- Thune, G.H. (2015, 02. Juni). Kronikk: Det er noe grunnleggende galt med barnevernet. *Aftenposten*. Hentet 25 mars, 2018 fra <https://www.aftenposten.no/meninger/kronikk/i/vp91/Kronikk-Det-er-noe-grunnleggende-galt-med-barnevernet>
- Ulvik, O.S. (2009). Barns rett til deltakelse – teoretiske og praktiske utfordringer i profesjonelle hjelpers samarbeid med barn. *Tidsskrift for Norsk Psykologforening*, 46 (12), 1148-1154
- Vorland, N. & Skjørten, K. (2017). *Barn i krise. Samarbeidet mellom barnevern og politi*. (NKVTS Rapport 4/2017.) Hentet 26 oktober, 2017 fra https://www.nkvts.no/content/uploads/2017/04/NKVTS_Rapport_4_2017_Barn_i_krise.pdf

9. Vedlegg

9.1 Intervjuguide

Tema 1: Praksiserfaringer

Kan du fortelle meg om en sak som omhandlet vold i nære relasjoner, der samarbeidet med politiet fungerte godt?

Hva tenker du skyldes dette?

Har du noen gang angret på å ikke ha anmeldt til politiet, og hvorfor?

I denne saken, hva legger du i ”å arbeide sammen med” politi?

Opplever du samarbeidet forskjellig, og til hvilken grad, avhengig om hvem som har tatt initiativ til kontakt?

Kan du fortelle meg om en sak som omhandlet vold i nære relasjoner, der samarbeidet med politiet ikke fungerte godt?

Hva tenker du skyldes dette?

Har du noen gang angret på å ha anmeldt til politiet, og hvorfor?

Tenker du at disse to sakene du har nevnt er representative, eller typiske, for gode og dårlige erfaringer rundt samarbeid med politi? Eller ønsker du å utfylle bilde på hvordan du tenker det generelt er?

Hva har det å si for ditt videre arbeid med familien og barnet at en forelder blir dømt for vold?

Opplever du en forskjell i arbeidet om det er barneverntjenesten som anmelder for volden, i motsetning til at en annen part har anmeldt?

Hva har det å si for ditt videre arbeid med familien og barnet om du velger å anmelde forholdet, men forelderen ikke blir dømt?

Hvis du kunne endret én ting med måten politiet arbeidet i tiden mellom en siktelse og til saken kommer opp i retten, hva ville det ha vært, og hvorfor?

Tenker du at du med ditt samfunnsmandat har en påvirkningskraft på politiets arbeid med vold i nære relasjoner?

Tema 2: Rutiner og skjønnsmessige vurderinger

Hvordan kommer dere på kontoret frem til at barnets situasjon også helt klart er en straffesak?

Hvilke faktorer ser du på da?

Hvordan skiller slike saker seg fra andre saker med vold i nære relasjoner som du ser på som *kun* en barnevernssak?

Hvordan kan man avgrense saker til å gjelde kun for barneverntjenesten?

Hva tenker du politiet gjør i saker med vold i nære relasjoner som ikke du kan gjøre?

Hvordan tenker du at det politiet gjør er viktig for ditt arbeid med barnet og familien?

Er det viktig, og når er det viktig?

Hva er barneverntjenestens målsettinger i saker med vold i nære relasjoner?

Hva slags formål har du ved å melde forholdet til politiet?

Har det blitt skriftliggjort rutiner for samarbeid med politiet i saker med vold i nære relasjoner, og i så fall hva slags?

Hvordan forholder du deg til slike rutiner?

Hvordan tenker du generelt at saksbehandlere som arbeider med vold i nære relasjoner forholder seg til slike rutiner?
Hva tenker du skyldes forskjellen mellom saksbehandleres forhold til rutiner?

Tema 3: Rolle/mandat

Hvilke forventninger møter dere i barneverntjenesten på i arbeidet med vold i nære relasjoner?
Hvilke aktører kommer med disse forventningene?
Er det andre som kommer med forventninger til deres arbeid med vold i nære relasjoner?
I hvilken grad opplever du at disse forventningene er likt til alle barnevernsansatte?
Opplever du at det er særegne forventninger til barneverntjenesten når det er snakk om vold i nære relasjoner? Hvordan?

Hva slags rolle tenker du politiet har i barneverntjenestens arbeid etter at det har blitt gjennomført tilrettelagt avhør av barnet?

Hvilke forventninger stiller du til politiet i arbeidet med vold i nære relasjoner?
Hvilke forventninger stiller du til politiet i når det gjelder samarbeidet med barneverntjenesten?

Hvordan tenker du rollene, med fokus på samfunnsmandat, til politiet og barneverntjenesten kan utfylle hverandre i saker med vold i nære relasjoner?

I hvilke saker kan de utfylle hverandre?

Hvordan tenker du rollene, med fokus på samfunnsmandat, til politiet og barneverntjenesten kan være motstridende i saker med vold i nære relasjoner?

I hvilke saker viser det seg at de kan være motstridende?
På hvilke måter tenker du at man kan unngå motstridelsen?

9.2 Informasjonsskriv

Forespørsel om å delta i intervju i forbindelse med masteroppgave

Jeg er masterstudent i sosialfaget barnevern ved Høgskolen i Oslo og Akershus. Temaet for min masteroppgave er samarbeid mellom barneverntjenesten og politi i saker som handler om vold i nære relasjoner, med et spesielt fokus på barneverntjenestens arbeid *etter* tilrettelagt avhør av barn/etterforskningsfasen. Jeg vil derfor fokusere på tidsperioden som gjelder undersøkelse eller tiltak, og ikke i de situasjoner der barnet er i fosterhjem/institusjon. Jeg skal intervjuje ulike barnevernsansattes praksiserfaringer og opplevelser rundt samarbeidet. Formålet vil være å finne ut av hvordan samarbeidet oppleves i praksis i dag med et fokus på hva slags roller barneverntjenesten og politi har i slike saker.

For å finne ut av dette, ønsker jeg å intervjuje saksbehandlere i barneverntjenesten som har erfaring i masteroppgavens saksproblematikk. Spørsmålene vil dreie seg om dine erfaringer rundt samarbeidet med politi, rollekonflikter og praksis. Spørsmålene vil også handle om barneverntjenestens arbeid med barnet og familien der barneverntjenestens arbeid blir påvirket (både positivt og negativt) av at politiet og påtalemyndighet er involvert.

Det er viktig å påpeke at intervjuet er fullstendig anonymt, og du trenger heller ikke fortelle din arbeidsplass at du er informant. Ingen vil kunne gjenkjenne gjennom oppgaven at det er

deg og dine ytringer. For å sikre full anonymitet vil jeg derfor også foreslå at intervjuet vil bli gjort på et annet sted enn din arbeidsplass, med mindre dette er noe du ønsker selv. Jeg vil foreslå at HiOA (Høgskolen i Oslo og Akershus) vil være et gunstig sted å ha intervju, da jeg kan reservere grupperom som sørger for at det blir den stillheten et intervju med lydopptak vil kreve. Jeg ønsker å bruke lydopptak fra mobiltelefon og ta notater mens vi snakker sammen. På lydopptaket og notatene vil det ikke bli tatt opp eller skrevet ned personopplysninger, så opptaket og notatene vil bli aidentifisert. Det eneste som vil bli beskrevet om deg er hvorvidt du arbeider i barneverntjenesten eller i politiet. Intervjuet vil ta rundt 1 t, og jeg vet at saksbehandlere i barneverntjenesten ikke har mye tid til overs, så jeg er fleksibel til å avtale tid og sted etter informantens behov.

Det er frivillig å være med og du har mulighet til å trekke deg når som helst underveis, uten å måtte begrunne dette nærmere. Dersom du trekker deg vil alle innsamlede data om deg bli slettet. Opplysningene vil bli behandlet konfidensielt. Opplysningene anonymiseres og opptakene slettes når oppgaven er ferdig, senest innen sommeren 2019.

Dersom du vil være med på intervjuet, er det fint om du ringer meg/sender meg melding på 92 ** ** **, eller sender en e-post til rebekka.kristoffersen@hotmail.com. Du kan også kontakte min veileder førsteamanuensis Simon Innvær ved institutt for sosialfag ved HiOA på telefonnummer +47 67 ** ** ** eller på mail simon.innvar@hioa.no. Når vi møtes ved intervju så ønsker jeg at du skriver under en samtykkeerklæringen som jeg kommer til å ha med meg.

Studien er godkjent av Norsk Senter for Forskningsdata, NSD.

Med vennlig hilsen Rebekka Kristoffersen

9.3 Godkjenning av NSD

Simon Innvær
Postboks 4 St. Olavs plass
0130 OSLO

Vår dato: 18.09.2017

Vår ref: 55267 / 3 / AGL

Deres dato:

Deres ref:

Tilbakemelding på melding om behandling av personopplysninger

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 08.08.2017.

Meldingen gjelder prosjektet:

55267	<i>Samarbeid mellom barneverntjenesten og politi i saker med vold i nære relasjoner etter gjennomføring av tilrettelagt avhør (den videre etterforskningsperioden)</i>
Behandlingsansvarlig	<i>Høgskolen i Oslo og Akershus, ved institusjonens overste leder</i>
Daglig ansvarlig	<i>Simon Innvær</i>
Student	<i>Rebekka Kristoffersen</i>

Personvernombudet har vurdert prosjektet og finner at behandlingen av personopplysninger er meldepliktig i henhold til personopplysningsloven § 31. Behandlingen tilfredsstiller kravene i personopplysningsloven.

Personvernombudets vurdering forutsetter at prosjektet gjennomføres i tråd med opplysningene gitt i meldeskjemaet, korrespondanse med ombudet, ombudets kommentarer samt personopplysningsloven og helseregisterloven med forskrifter. Behandlingen av personopplysninger kan settes i gang.

Det gjøres oppmerksom på at det skal gis ny melding dersom behandlingen endres i forhold til de opplysninger som ligger til grunn for personvernombudets vurdering. Endringsmeldinger gis via et eget [skjema](#). Det skal også gis melding etter tre år dersom prosjektet fortsatt pågår. Meldinger skal skje skriftlig til ombudet

Personvernombudet har lagt ut opplysninger om prosjektet i en [offentlig database](#).

Personvernombudet vil ved prosjektets avslutning, 24.06.2018, rette en henvendelse angående status for behandlingen av personopplysninger.

Dersom noe er uklart ta gjerne kontakt over telefon.

Vennlig hilsen

Dokumentet er elektronisk produsert og godkjent ved NSDs rutiner for elektronisk godkjenning.

Personvernombudet for forskning

Prosjektvurdering - Kommentar

Prosjektnr: 55267

Utvalget informeres skriftlig om prosjektet og samtykker til deltakelse. Informasjonsskriv og samtykkeerklæring er noe mangelfullt utformet. Vi ber derfor om at følgende endres/tilføyes:

- kontaktinformasjon til veileder

Data innhentes ved personlig intervju. Vi minner om at det av hensyn til barnevernansattes og politiets taushetsplikt ikke kan fremkomme identifiserbare opplysninger om enkeltklienter/barn/foreldre. Vi anbefaler at forsker minner informanten om dette ifm. intervjuet.

Personvernombudet legger til grunn at forsker etterfølger Høgskolen i Oslo og Akershus sine interne rutiner for datasikkerhet. Dersom personopplysninger skal lagres på privat pc/mobile enheter, bør opplysningene krypteres tilstrekkelig.

Forventet prosjektslutt er 24.06.2018. Ifølge prosjektmeldingen skal innsamlede opplysninger da anonymiseres. Anonymisering innebærer å bearbeide datamaterialet slik at ingen enkeltpersoner kan gjenkjennes. Det gjøres ved å:

- slette direkte personopplysninger (som navn/koblingsnøkkel)
- slette/omskrive indirekte personopplysninger (identifiserende sammenstilling av bakgrunnsopplysninger som f.eks. bosted/arbeidssted, alder og kjønn)
- slette digitale lydopptak

